ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

Needs of Agricultural Information of Farmers in Bang Riang Sub - dristrict, Khuan Niang District, Songkhla Province

เสาวณีย์ เล็กบางพง

Saowanee Lekbangpong

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Science in Agricultural Development
Prince of Songkla University

2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นางสาวเสาวณีย์ เล็กบางพง
สาขาวิชา พัฒนาการเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา รัตนไชย)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. บัญชา สมบูรณ์สุข)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา รัตนไชย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาแว มะแส)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งสาง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ .....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา รัตนไชย)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ .....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ .....
(นางสาวเสาวณีย์ เล็กบางพง)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ .....
(นางสาวเสาวณีย์ เล็กบางพง)
นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นางสาวเสาวณีย์ เล็กบางพง
สาขาวิชา พัฒนาการเกษตร
ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยสังคมบางประการ สภาพการผลิตผัก การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ประชากร คือ เกษตรกรปลูกผักในตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 280 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 165 คน เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.26 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกผักเฉลี่ย 20.33 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.19 คน ใช้แรงงานครัวเรือนในการปลูกผักเฉลี่ย 2.08 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่ในการปลูกผักเฉลี่ย 1.43 ไร่ต่อครัวเรือน จำนวนชนิดของผักที่ปลูกเฉลี่ย 2.65 ชนิด ผักที่นิยมปลูก ได้แก่ พริก ต้นหอม และผักกวางตุ้ง ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรมีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 95,429.70 บาท ซึ่งเป็นรายได้จากการปลูกผักเฉลี่ย 84,485.45 บาท เกษตรกรเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่าน เพื่อนบ้าน โทรทัศน์ และผู้นำชุมชน ตามลำดับ มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ ด้านการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.52) เป็นการใช้ประโยชน์ข่าวสารในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรมากกว่าด้านอื่น เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรเกี่ยวกับการทำเกษตรทางเลือกผ่านสื่อบุคคลและสื่อมวลชนมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้นการเผยแพร่ข่าวสารทางการเกษตรไปสู่เกษตรกรควรเลือกช่องทางให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและตรงกับความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้ยังควรมีการพัฒนาศักยภาพของสื่อบุคคลและเพิ่มประสิทธิภาพของข่าวสารผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและพัฒนาอาชีพของเกษตรกรได้

Thesis Title Needs of Agricultural Information of Farmers in Bang Riang Sub - dristrict, Khuan Niang District, Songkhla Province
Author Miss Saowanee Lekbangpong
Major Program Agricultural Development
Academic Year 2017

ABSTRACT

This research aims to study the demographical data, socio-economic factors, the vegetable production, the perception of agricultural information, the needs of agricultural information and the factors affecting the farmers' needs of agricultural information in Bang Riang sub-district, Khuan Niang district, Songkhla province. |The population was 280 farmers who grew vegetables in Bang Riang sub-district, Khuan Niang district, Songkhla province. Calculation of sample size using Taro Yamane method at 95% confidence level. There were 165 samples. The data collection was implemented in March 2017 by using a structured interview and a Stepwise Multiple Regression Analysis to find out the factors affecting the farmers' needs of agricultural information. The findings revealed that the sample was male more than female. The average age was 52.26 years old. They graduated primary education. The average years of experiences in growing vegetables were 20.33. The average numbers of family members were 4.19 people per family. The average use of labor people in growing vegetables was 2.08 people per family. The average area for growing vegetables was 1.43 rais per family. In average, there were 2.65 kinds of vegetables grown. The popular grown vegetables were chillies, green shallots, Chinese cabbages respectively. Most of the farmers were the members of a savings group. Last year, the farmers' average total income was 95,429.70 baht the 84,485.45 baht of which was their income from growing vegetables. The famers perceived agricultural information from neighbors, televisions, community leaders respectively. The average frequency of their perception on the agricultural information was 2 to 3 times per week. They used the agricultural information at the very high level (the mean value was 1.52) to mainly make their decision in proceeding agricultural activities more than any others. The farmers mostly needed the agricultural information about alternative agriculture personal media and mass media. The result of the hypothesis testing showed that the factors influencing the famers' needs of agricultural information were to perceive the information personal media and mass media and to gain benefit from the information. The value of positive influence toward the famers' needs of agricultural information was 0.01 statistically significant.

Thus, appropriate information channels should be selected to distribute any agricultural information to the farmers in response to the famers' needs. Also, people who give out information should get developed while the mass media should be effectively improved to benefit the farmers' living and career development.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา รัตนไชย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัย พิจารณาตรวจแก้ไข ปรับปรุง รวมถึงให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่สละเวลาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียนวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. บัญชา สมบูรณ์สุข และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาแว มะแส กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างสมบูรณ์ และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ฝากจิต ปาลินทร ลาภจิตร นายประจักษ์ เทพคุณ และนางบุญพา ชูผอม ที่ให้ความกรุณาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณ อาจารย์. ดร.ปองพชร ธาราสุข ที่คอยแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนวิจัย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา และผู้นำชุมชนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงเกษตรกรในการให้ข้อมูลเพื่อการทำวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนเจ้าหน้าที่คณะทรัพยากรธรรมชาติทุกท่าน เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ คำแนะนำ และช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยสนับสนุนด้านการศึกษา คอยให้ความรักความห่วงใย ซึ่งเป็นกำลังใจที่สำคัญ ที่ทำให้ชนะอุปสรรคต่าง ๆ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาครั้งนี้

เสาวณีย์ เล็กบางพง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ..... (5)

ABSTRACT ..... (6)

กิตติกรรมประกาศ ..... (8)

สารบัญ ..... (9)

รายการตาราง ..... (12)

รายการภาพ ..... (14)

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ 2

1.3 สมมติฐาน 3

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 3

1.5 ขอบเขตการวิจัย 3

1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ 3

บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 5

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร 5

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อ 9

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับและการเปิดรับการใช้ประโยชน์ข่าวสาร 16

2.4 แนวคิดและทฤษฎีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร 22

2.5 กระบวนการผลิตผัก 23

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร 26

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย 32

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 33

3.1 สถานที่ทำการวิจัย 33

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 34

3.3 การจัดระดับของข้อมูล 35

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 37

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล 37

3.6 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ 38

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล 39

บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล 42

4.1 ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคมบางประการ ..
และการผลิตผักของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา 42

4.2 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับ .....
ข่าวสารทางการเกษตร และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร 74

4.3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร 93

4.4 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร
ของเกษตรกร 104

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 123

5.1 สรุปผลการวิจัย 123

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.2 ข้อเสนอแนะ 131

บรรณานุกรม 134

ภาคผนวก 138

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย 139

ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ของการวิจัยหรือเนื้อหา (IOC : Index of item Objective Congruence) 156

ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์..... 169

ภาคผนวก จ ภาพประกอบการทำวิจัย 174

ประวัติผู้เขียน 176

รายการตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แยกตามหมู่บ้าน 35
ตารางที่ 2 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลบางประการของเกษตรกร 42
ตารางที่ 3 สมาชิกในครัวเรือน 44
ตารางที่ 4 จำนวนแรงงานในครัวเรือน 45
ตารางที่ 5 จำนวนแรงงานจ้างด้านการเกษตร 46
ตารางที่ 6 ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตร 47
ตารางที่ 7 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 48
ตารางที่ 8 รายได้รวมของครัวเรือน 51
ตารางที่ 9 หนี้สินและแหล่งเงินกู้ที่เกิดจากการทำการเกษตร 53
ตารางที่ 10 สถานภาพทางสังคม 55
ตารางที่ 11 การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร 56
ตารางที่ 12 การเข้าร่วมกิจกรรมและการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ 57
ตารางที่ 13 จำนวนชนิดผักที่เกษตรกรปลูก 58
ตารางที่ 14 ข้อมูลการปลูกพริกในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 59
ตารางที่ 15 ข้อมูลการปลูกต้นหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 60
ตารางที่ 16 ข้อมูลการปลูกผักกวางตุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 62
ตารางที่ 17 ข้อมูลการปลูกกะเพราในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 63
ตารางที่ 18 ข้อมูลการปลูกผักบุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 65
ตารางที่ 19 ข้อมูลการปลูกผักกาดหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 66
ตารางที่ 20 ข้อมูลการปลูกผักชีในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 68
ตารางที่ 21 ข้อมูลการปลูกผักคะน้าในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 69
ตารางที่ 22 ข้อมูลการปลูกถั่วฝักยาวในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 71
ตารางที่ 23 ข้อมูลการปลูกผักกาดขาวในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 72
ตารางที่ 24 ข้อมูลการปลูกมะเขือในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) 73
ตารางที่ 25 แหล่งการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรโดยรวม 75
ตารางที่ 26 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเพื่อนบ้าน 76
ตารางที่ 27 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านผู้นำ 77
ตารางที่ 28 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านญาติพี่น้อง 78
ตารางที่ 29 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ 79
ตารางที่ 30 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านโทรทัศน์ 80
ตารางที่ 33 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร 83
ตารางที่ 34 ประเด็นข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรที่เปิดรับ 84

รายการตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 35 การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 85
ตารางที่ 36 ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 86
ตารางที่ 37 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร 89
ตารางที่ 38 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านความรู้ในการผลิต 94
ตารางที่ 39 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านการตลาด 97
ตารางที่ 40 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านการรวมกลุ่ม 98
ตารางที่ 41 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม 100
ตารางที่ 42 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต 101
ตารางที่ 43 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านเกษตรทางเลือก 103
ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) 105
ตารางที่ 45 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน 106
ตารางที่ 46 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านความรู้ในการผลิต 108
ตารางที่ 47 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการตลาด 111
ตารางที่ 48 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการรวมกลุ่ม 112
ตารางที่ 49 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการรูปแบบวิธีการส่งเสริม 115
ตารางที่ 50 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต 117
ตารางที่ 51 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านเกษตรทางเลือก 120
ตารางที่ 52 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวม 122

รายการภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้รับสาร 20
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย 32
ภาพที่ 3 แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา 33

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การสื่อสารในยุคเริ่มแรกจะเน้นเพียงสื่อที่เป็นตัวหนังสือ แต่ปัจจุบันมีการพัฒนาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของภาพและเสียงที่สร้างขึ้น เพื่อให้เกิดความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้รับสารอีกด้วย ในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากในการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพราะมนุษย์อาศัยอยู่ในสังคมที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชนหลายประเภท ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนกลายเป็นการสื่อสารยุคใหม่ที่ตอบสนองความต้องการ ความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ในทุกรูปแบบ จึงทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสะดวกและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว มีการเปิดโอกาสให้สามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรได้นำสื่อเข้ามามีบทบาทในการทำงานทุกระดับเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยเช่นเดียวกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ โดยช่องทางการรับข่าวสารทางการเกษตรในปัจจุบันมีอยู่มากมายไม่ว่าจะเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และอินเตอร์เน็ต เป็นต้น สื่อบุคคล เช่น การพูดคุย การรับฟังและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนรอบข้าง เป็นต้น หรือสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร และเอกสารวิชาการ เป็นต้น (วังทราย อินทะวัน, 2552) ซึ่งสื่อเหล่านี้จะมีส่วนช่วยในการรับรู้ ถ่ายทอด ส่งผ่านข้อมูลข่าวสารนวัตกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม โดยเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเกษตรจะสามารถช่วยในการตัดสินใจของเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วยการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้รับรู้ข่าวสาร นำเสนอความต้องการและความคิดเห็น ให้เกษตรกรสามารถนำความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น รวมไปถึงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2541) นอกจากนี้สื่อสามารถทำหน้าที่เป็นเสมือนกระจกเงาสะท้อนความต้องการของเกษตรกร เพื่อยกระดับความรู้ กระตุ้น และสนับสนุนศักยภาพตนเองและครัวเรือนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนทำหน้าที่เป็นสื่อกลางช่วยพัฒนาความรู้ด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ทำให้การทำงานมีความเข้าใจตรงกันและประสบผลสำเร็จในที่สุด (เจตนัยธ์ เพชรศรี, 2552) ในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมีมากมาย ทำให้เกษตรกรมีโอกาสในการเลือกเปิดรับข่าวสารบางข่าวสารเท่านั้น

เนื่องจากสังคมไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชนบทยังมีอาชีพหลักในภาคการเกษตรที่กำลังประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของต้นทุนการผลิต และรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรที่ค่อนข้างต่ำ สาเหตุหลักประการหนึ่ง ก็คือ เกิดจากเกษตรกรขาดข้อมูลและสารสนเทศในด้านต่าง ๆ สำหรับการวางแผนการผลิต โดยเฉพาะ การผลิตสินค้าคุณภาพสูงที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ดังกล่าวนี้สะท้อนให้

เห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมยังขาดการพัฒนาที่ดีส่งผลต่อความยั่งยืน (ฤทัยชนก จริงจิต, 2556) ข้อมูลข่าวสารที่ไปถึงเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารมาจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ดังนั้นข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจึงมีความจำเป็นต่อเกษตรกร เพราะจะช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิต การตลาด และได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ทั้งในเรื่องพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา โรคและแมลงศัตรู วิธีการเก็บเกี่ยว และมีการเพิ่มศักยภาพที่จะพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพสูงและปลอดภัย

ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีที่ตั้งใกล้กับอำเภอหาดใหญ่ เป็นชุมชนที่ประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตรมาอย่างยาวนานและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยมีระบบการผลิตเป็นแบบเครือญาติ สินค้าเกษตรที่สำคัญ ซึ่งมีการผลิตและจำหน่ายจากตำบลบางเหรียง คือ ผักสดหลากหลายชนิด โดยมีการส่งผลผลิตไปจำหน่ายในหลายพื้นที่โดยรอบ จนกล่าวได้ว่าชุมชนแห่งนี้เป็นแหล่งผลิตผักที่สำคัญของจังหวัดสงขลาและพื้นที่ใกล้เคียง อย่างไรก็ตามเกษตรกรในตำบลนี้ยังประสบปัญหาในการทำการเกษตรหลายด้าน คือ ปัญหาโรคและแมลงในพืชผัก การขาดแคลนแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตรในฤดูแล้ง และต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้น (เทศบาลตำบลบางเหรียง, 2559) การได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อย่างทันท่วงที จึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรมีการวางแผนที่ดี และมีการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้ ที่ผ่านมาการใช้สื่อของเกษตรตำบลบางเหรียงมีความหลากหลาย ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อมวลชนและสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายเสียงของหมู่บ้าน โทรศัพท์มือถือ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคล คือ จากเพื่อนบ้าน และผู้นำในชุมชนด้วย (เทศบาลตำบลบางเหรียง, 2559) แม้ว่าเกษตรกรจะมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอยู่ทุกวัน แต่การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรมีความแตกต่างกันระหว่างเกษตรกรแต่ละรายทั้งในเรื่องของรูปแบบเนื้อหา ประเภทของสื่อ และการใช้ประโยชน์ของข่าวสารทั้งนี้อาจเกิดจากองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ (เกศสุดา กันแก้ว, 2554) ดังนั้นสื่อจึงเป็นตัวกลางสำคัญที่จะตอบสนองความต้องการของเกษตรกร จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้สำหรับการวางแผนการเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษา ช่องทางการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร รวมทั้งเรื่องที่เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรที่ดีพอ ก็จะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลสำหรับการวางแผนในการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ผ่านสื่อหรือวิธีการต่าง ๆ ได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรต่อไปในอนาคต ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรได้รับข่าวสารที่ตรงตามต้องการ ผ่านสื่อที่มีความเหมาะสมกับผู้รับมากขึ้น อาจจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้สื่อที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่อีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยสังคมบางประการและข้อมูลการผลิตผักของเกษตรกร

2) เพื่อศึกษาการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศทางการเกษตร ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

3) เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1.3 สมมติฐาน

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร และการเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารที่มีอิทธิพลกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทางการดำเนินงาน ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ไปสู่เกษตรกรโดยผ่านสื่อหรือวิธีการที่เหมาะสม และมีเนื้อหาตรงตามความต้องการของเกษตรกรซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถนำข้อมูลที่ถูกต้อง ไปใช้ในการวางแผนในการประกอบอาชีพต่อไป

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนผู้ปลูกผักทั้งหมด 280 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 165 คน

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ข่าวสารและความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

3) ขอบเขตด้านเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 1 มีนาคม – 31 มีนาคม ระยะเวลา 1 เดือน

1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร หมายถึง ความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิต ด้านการตลาด ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการเกษตรทางเลือกจากสื่อทุกประเภทที่มีการนำเสนอข่าวสาร และข้อมูลทางการเกษตรตามที่เกษตรกรต้องการ

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพปลูกผักในพื้นที่ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

อายุ หมายถึง อายุของเกษตรกรที่เป็นจำนวนปี ณ วันที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระดับการศึกษา หมายถึง จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาอยู่ในระบบการศึกษา

ประสบการณ์ในการปลูกผัก หมายถึง จำนวนระยะเวลาในการปลูกผักที่เป็นจำนวนปี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนสมาชิกทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในครอบครัวปัจจุบัน (รวมผู้ตอบ)

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตผัก หมายถึง จำนวนแรงงานที่เกษตรกรใช้ในการผลิตผัก ประกอบด้วย การเพาะปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทั้งแรงงานตนเอง แรงงานในครอบครัว และแรงงานจ้าง

ลักษณะการถือครองที่ดิน หมายถึง การเป็นเจ้าของ เป็นผู้เช่า หรือเข้าไปทำประโยชน์โดยไม่ต้องเช่า

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร หมายถึง จำนวนพื้นที่ทั้งหมดในการทำการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่

รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน หมายถึง รายได้เฉลี่ยทั้งหมดที่เป็นเงินสดของเกษตรกรจากภาคเกษตรในรอบปี

หนี้สินของเกษตรกร หมายถึง การเป็นหนี้สินหรือไม่เป็นหนี้สินที่เกษตรกรไปกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้หรือสถาบันทางการเงินต่าง ๆ

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร หมายถึง การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร เช่น กลุ่มแม่บ้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

สถานภาพทางสังคม หมายถึง การที่เกษตรดำรงตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และอื่น ๆ

การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ การวิจัยครั้งนี้ได้มีการกำหนดประเภทของสื่อไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1) สื่อบุคคล ได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสารทางการเกษตร และแผ่นพับ

3) สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ และโทรทัศน์ และอินเตอร์เน็ต

ความถี่ในการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง จำนวนครั้งต่อสัปดาห์ ที่เกษตรกรเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

ช่วงเวลาในการรับ หมายถึง ช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อต่าง ๆ ในแต่ละครั้ง

การใช้ประโยชน์ หมายถึง การนำข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับจากสื่อต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทำการเกษตรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผนการผลิตของเกษตรกร การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพ การเลือกตัดสินใจในการประกอบอาชีพ และการปรับเปลี่ยนทัศนะของเกษตรกร

บทที่ 2
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร
2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อ
3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารและการใช้ประโยชน์ข่าวสาร
4) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร
5) กระบวนการผลิตผัก
6) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

การสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากและมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันการสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้นเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งทำให้มนุษย์สามารถสืบทอดพัฒนาเรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้

2.1.1 องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร

ศิรัฐนันท์ ไทยานันท์ (2554) ได้กล่าวถึงแบบจำลอง S-M-C-R ของ David K. Berlo ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1) ผู้ส่งสาร (Sender) หมายถึง บุคคลที่ทำการสื่อสาร ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความคิดต่าง ๆ โดยต้องเป็นผู้ที่มีทักษะ ความชำนาญในการสื่อสาร มีความสามารถในการเข้ารหัส (Encode) มีเจตคติที่ดีต่อผู้รับสารเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับสาร ทั้งนี้ผู้ส่งสารจะทำการสื่อสารได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้ส่งสารต่อไปนี้

(1) ทักษะในการสื่อสาร ได้แก่ ความสามารถในการพูด การเขียน การแสดงอากัปกิริยาและการมีเหตุผล เช่น ถ้าผู้ส่งสารมีปัญหาในการพูด เช่น พูดไม่ชัด การลำดับเรื่องในการพูดหรือพูดไม่ต่อเนื่อง เป็นต้น ผู้ส่งสารก็ย่อมส่งสารได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

(2) ทัศนคติเป็นความรู้สึกภายในบุคคล โดยได้รับอิทธิพลจากความรู้ประสบการณ์ค่านิยม ฯลฯ การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารนั้นมีทัศนคติที่สอดคล้องกับสารที่จะส่งออกไป

(3) ความรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในอันที่จะให้ผู้รับสารได้รับความรู้ที่ถูกต้องและครบถ้วน หากผู้ส่งสารเองขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะสื่อสาร สื่อสารไม่ถูกต้องและไม่สมบูรณ์แล้วประสิทธิผลที่จะได้รับก็จะลดลง

(4) ระบบสังคม เป็นตัวกำหนดให้ผู้ส่งสารมีบทบาทหน้าที่ หรือตำแหน่งในสังคมเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ถ้าผู้ส่งสารมาจากภาครัฐและภาคเอกชนย่อมจะมีผลต่อความเชื่อความศรัทธาหรือการยอมรับในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกัน

(5) วัฒนธรรม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีค่านิยม ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้ส่งสารในการสื่อสาร เช่น บางเรื่องผู้ส่งสารอาจจะไม่ค่อยสบายใจในการให้ข่าวสารเพราะขัดกับวัฒนธรรมของตนเอง เป็นต้น

2) สาร (Messages) หรือข่าวสารเป็นผลผลิตในการแปรความคิด ความรู้และประสบการณ์ของผู้ส่งสาร ซึ่งสารนั้นจะเป็นเรื่องราวที่มีความหมายหนึ่งที่ผู้ส่งสารต้องการที่จะถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับสารได้มีความรู้ร่วมกัน หรือเพื่อให้ผู้รับสารตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยนำประสบการณ์ที่จะถ่ายทอดออกไปมาแปลเป็นสัญลักษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ภาษา หรืออากัปกิริยาท่าทาง แล้วส่งผ่านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ เช่น การเขียน การพูดไปยังผู้รับสาร เป็นต้น

(1) รหัสของสาร (Message Code) หมายถึง ภาษาหรือสัญลักษณ์ที่มนุษย์ได้คิดขึ้นมาเพื่อใช้แทนความคิดในการสื่อสาร รหัสของสารนั้นมีอยู่ 2 อย่าง คือ รหัสของสารที่เป็นถ้อยคำ หรือ วัจนภาษา ได้แก่ ภาษานั้นเอง และรหัสของสารที่ไม่ใช่ถ้อยคำ หรืออวัจนภาษา ได้แก่ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่นสัญญาณไฟของหอคอยที่เกาะล้านเมืองพัทยา สัญญาณธงของทหารเรือ เป็นต้น

(2) เนื้อหาของสาร (Message Contents) หมายถึง เนื้อหาของเรื่องราวต่าง ๆ ที่ครอบคลุมถึงความคิด ความรู้และประสบการณ์ที่รวบรวมไว้ตามที่ผู้ส่งสารต้องการถ่ายทอดออกไปสู่ผู้รับสารเนื้อหาของสารนั้นจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาของสารที่เป็นข้อเท็จจริง เช่น การสร้างถนน การสร้างโรงบำบัดน้ำเสียการนำสิ่งของไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากน้ำท่วมของนายกเมืองพัทยาเป็นต้น และเนื้อหาของสารที่เป็นความคิดเห็น เช่น การให้สัมภาษณ์ของนายกเมืองพัทยาในวาระที่เมืองพัทยาได้จัดกิจกรรมช่วยสนับสนุนประชาชนในการทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน เป็นต้น

(3) การจัดสาร หมายถึง การนำเนื้อหาของสารมาจัดลำดับหรือเรียบเรียงในรูปแบบหนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับสื่อและผู้รับสาร ได้แก่ การเขียนบทความเพื่อเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงอาจจัดให้มีเนื้อหาที่เป็นภาษาง่าย ๆ หลีกเลี่ยงศัพท์เทคนิค มีลำดับข้อหรือขั้นตอนก่อน-หลัง ให้สอดคล้องต่อเนื่องมีความกะทัดรัดและไม่ยาวเกินไป

3) ช่องทางหรือสื่อ (Channels / Media) หมายถึง พาหนะที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยส่งสารเข้าไปสู่ประสาทส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือหลาย ๆ ส่วนของผู้รับสาร ประสาทเหล่านี้ ได้แก่ ประสาทตา คือ การมองเห็น ประสาทหู คือ การได้ยิน ประสาทจมูก คือ การได้กลิ่น ประสาทกาย คือ การสัมผัส และประสาทลิ้น คือ การลิ้มรส

4) ผู้รับสาร (Receivers) หมายถึง บุคคลที่เป็นเป้าหมายทางการสื่อสาร โดยบุคคลผู้นี้จะทำการถอดรหัสสารที่ส่งมาจากผู้ส่งสารให้มีความหมายหนึ่ง ซึ่งควรจะเป็นความหมายเดียวกันกับผู้ส่งสารประสิทธิภาพในการถอดรหัสหรือการสื่อสารอันเนื่องจากผู้รับสารนั้นจะผันแปรไปตามลักษณะในการสื่อสารทัศนคติความรู้ระบบสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับสาร

2.1.2 แนวคิดด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับสาร

ธนกฤต ดีพลภักดิ์ (2556 อ้างถึง พัชรี โตพันธ์, 2551) ได้กล่าวว่า มนุษย์แต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกันหลายด้านโดยเฉพาะด้านประชากร ได้แก่

1) อายุ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้แต่ละบุคคลมีความแตกต่างในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม คนที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการสื่อสารมากกว่าคนที่มีอายุน้อย และคนที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมต่อการสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อมีอายุมากขึ้น

2) เพศ ในความแตกต่างทางเพศทำให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันกล่าวคือ เพศหญิงจะมีแนวโน้มการส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายมีความต้องการเพิ่มขึ้นในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีที่เกิดขึ้นจากการรับข่าวสารด้วย

3) การศึกษา มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะได้เปรียบในการเป็นผู้รับสารที่ดีเนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลาย ๆ เรื่องจึงสามารถเข้าถึงสื่อและสารได้ดี

4) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติและชาติพันธุ์ รวมไปถึงภูมิหลังของครอบครัว ทำให้แต่ละบุคคลอาจมีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ความคิด ค่านิยม และ ความสนใจแตกต่างกันได้

ไปรยา ตันติวงศ์ (2541) ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ อันเกี่ยวกับผู้รับสารด้วยเช่นกัน เพราะมองว่าการส่งข่าวสารจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยอันเกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพราะผู้รับสารแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมการเปิดรับสารแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่

1) อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด และพฤติกรรมบุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อสื่อแตกต่างจากคนที่มีอายุน้อยกว่า และบุคคลที่อายุน้อยจะมีการตอบสนองต่อสื่อเปลี่ยนแปลงไปตามวัยเมื่ออายุมากขึ้น โดยทั่วไปแล้วคนอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมยึดถืออุดมการณ์ ใจร้อน และการมองโลกในแง่ดี ส่วนคนอายุมากมักมีความคิดแนวอนุรักษ์นิยมยึดถือการปฏิบัติที่คุ้นเคย ระมัดระวังและมองโลกในแง่ร้ายมากกว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะคนอายุมากมีประสบการณ์ชีวิตมากกว่าผ่านยุคปัญหาและมีผลประโยชน์ในสังคมมากกว่า นอกจากนี้อายุเป็นตัวกำหนดทัศนคติ ความต้องการ ความสนใจ พฤติกรรมการเลือกเปิดรับข่าวสารและความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน

2) เพศ ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายนอกจากต้องการรับและส่งข่าวสารแล้วยังต้องการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย ผลการวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของทั้ง 2 เพศไว้แตกต่างกัน ผู้หญิงมักมีจิตใจอ่อนไหว เจ้าอารมณ์ถูกชักจูงง่าย และหยั่งถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าในขณะที่ผู้ชาย ใช้เหตุผล และจดจำข่าวสารได้มากกว่าผู้หญิง

3) สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติและชาติพันธุ์ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว ทำให้คนมีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ทัศนคติ และเป้าหมายต่างกันดังนั้น สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจจึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสาร

4) การศึกษา คนที่มีการศึกษาต่างกันในยุคสมัยต่างกัน หรืออยู่ในระบบการศึกษาที่ต่างกันหรือในสาขาวิชาที่ต่างกันย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันออกไป เช่น คนที่มีการศึกษาสูงมีความรู้กว้างขวางในหลาย ๆ เรื่องย่อมสามารถเข้าใจในสารดีกว่า แต่มักเป็นคนไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ สารที่ไม่มีหลักฐาน หรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอมักถูกโต้แย้งจากคนกลุ่มนี้ ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงต้องตระหนักและระมัดระวังในการให้ข่าวสารนั้น โดยต้องพิจารณาว่า ผู้รับสารมีการศึกษาในระดับใด เพื่อจะได้เสนอข่าวสาร คำแนะนำ และบริการให้เหมาะสมกับผู้รับสาร

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวสาร (Source Credibility)

ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติหนึ่งคุณสมบัติใดแต่ประการเดียว แต่เกี่ยวพันกับบุคลิกลักษณะด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น สถานภาพ ทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ฉะนั้น ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารจึงตั้งอยู่บนรากฐานของการยอมรับจากผู้รับสารในหลาย ๆ สิ่ง

รัชดา ธนูศิลป์ (2552 อ้างถึง Bettinghaus, 1980) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารมี 3 ประการ คือ

1) ความปลอดภัยหรือความน่าไว้วางใจของผู้ส่งสาร เช่น ลักษณะของความเป็นมิตร ความไม่เห็นแก่ตัว ความยุติธรรม ความสงบ ความจริงใจ จริยธรรมการให้อภัย เป็นต้น

2) คุณลักษณะของผู้ส่งสาร เช่น ความประทับใจของผู้รับสารที่มีต่อความสามารถของผู้ส่งสาร เช่น การมีประสบการณ์ มีอำนาจ ความฉลาด ความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร เป็นต้น

3) บุคลิกภาพของผู้ส่งสาร เช่น ความเป็นกันเองกับผู้รับสาร ความคล่องตัวของผู้ส่งสารความกระตือรือร้นและการมีอารมณ์ดี เป็นต้น

ขวัญชีวา ส่างหลวง (2559) กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารจะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1) ความน่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นก่อนการสื่อสาร (Initial Credibility) หรือความเชื่อถือเริ่มแรกเป็นความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารที่เกิดขึ้นจากความมีชื่อเสียงหรือเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป โดยอาจมีบทบาทตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ทำให้เป็นที่รู้จักของผู้รับสารมาก่อนหน้าที่จะได้สื่อสาร เช่น นักพูด นักการเมืองหรือดารา เป็นต้น

2) ความน่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นระหว่างการสื่อสาร (Transaction Credibility) เป็นความเชื่อถือที่มีขึ้นหรือเพิ่มขึ้นในขณะที่ผู้ส่งสารกำลังส่งสาร หากผู้ส่งสารแสดงความรอบรู้ความเฉลียวฉลาด ความน่าเชื่อถือก็จะเกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้น แต่หากผู้ส่งสารมีลักษณะที่ไม่ดี ไม่เป็นที่พอใจของผู้รับสาร ความน่าเชื่อถือก็อาจลดลงได้

3) ความน่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นภายหลังการสื่อสาร (Terminal Credibility) เป็นความน่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นภายหลังจากการสื่อสารจบลง เป็นความประทับใจ ความนิยม หรือพอใจในการส่งสารของผู้ส่งสารในครั้งนั้น ๆ ซึ่งในบางครั้งในระหว่างการสื่อสาร ผู้รับสารอาจรู้สึกเฉย ๆ แต่เมื่อจบการสื่อสารผู้ส่งสารอาจกล่าวคำพูดที่น่าประทับใจ หรือแสดงความเฉลียวฉลาด ความน่าเชื่อถือก็อาจเกิดขึ้น

รัชดา ธนูศิลป์ (2552 อ้างถึง Mc Croskey and Daley John A., 1987) เห็นว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร หมายถึง การรับรู้ของผู้รับสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์ (Image) ของผู้ส่งสารนั้น ๆ และสรุปว่ามีคุณสมบัติอย่างน้อยที่สุด 5 ประการ ที่ช่วยให้ผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือ ได้แก่

1) ความสามารถ (Competence) ได้แก่ ความรู้ความสามารถในข้อมูลหรือเรื่องที่จะสื่อสารและการส่งสาร รวมทั้งความสามารถในการจัดการควบคุมสถานการณ์ในการสื่อสาร

2) คุณลักษณะหรือบุคลิกลักษณะ (Character) ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีบุคลิกลักษณะที่แสดงถึงความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบที่ดีตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม แสดงออกถึงความอบอุ่นน่าไว้วางใจ

3) ความสุขุมเยือกเย็น (Composure) และความคล่องแคล่วในการสื่อ ความไม่มีอาการแสดงความตื่นเต้น หวาดกลัวหรือไม่สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกได้

4) เป็นคนที่สังคมยอมรับหรือเป็นที่รู้จักทางสังคม (Socialibility) การเป็นคนที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไปนั้น จะทำให้ได้รับความรู้สึกที่ดีผู้รับสารจะให้ความนิยมเชื่อถือ

5) การเป็นคนเปิดเผย (Extroversion) เป็นสิ่งหนึ่งที่จะสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับสารการให้ข้อมูลและการไม่ปิดบังข้อมูลของผู้ส่งสารจะทำให้ผู้รับสารรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเองทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากองค์ประกอบของการสื่อสารทั้ง 4 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดมีผลกระทบซึ่งกันและกัน รวมทั้งลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับและความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวสารก็มีผลต่อการสื่อสารด้วย ดั้งนั้น หากผู้ส่งสารมีประสิทธิภาพ แต่สื่อและผู้รับสารด้อยประสิทธิภาพก็จะทำให้ประสิทธิผลของการสื่อสารด้อยลงไปในทำนองเดียวกัน หากผู้ส่งสารด้อยประสิทธิภาพ หากสารไม่ชัดเจน แม้จะมีสื่อและผู้รับสารที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารก็ยังด้อยประสิทธิภาพ การสื่อสารจะมีประสิทธิผลมากที่สุดก็ต่อเมื่อองค์ประกอบทุกองค์ประกอบมีประสิทธิภาพสูงที่สุด

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อ

สื่อ หมายถึง ตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารให้ติดต่อสื่อสารกันได้ ถ้าการติดต่อสื่อสารขาดสื่อก็จะถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปถึงผู้รับสารไม่ได้ สื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารแบ่งออกได้หลายประเภทลักษณะต่าง ๆ กัน และตามวัตถุประสงค์ในการจำแนกสื่อแต่ละประเภทมีคุณสมบัติและข้อจำกัดแตกต่างกัน ผู้ใช้จำเป็นต้องรู้จักวิธีการที่จะนำเสนอสื่อแต่ละประเภท

ไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม จึงจะเกิดผลตามวัตถุประสงค์และความต้องการในการสื่อสาร สื่อในการสื่อสารสามารถจำแนกออกเป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้ เจตนัตย์ เพชรศรี (2552 อ้างถึง บุษบา สุธีธร, 2538)

1) สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ สู่บุคคลอื่น ตลอดจนถึงบุคคลผู้แสดงสื่อประเพณีประเภทต่าง ๆ

2) สื่อสารมวลชน การสื่อสารมวลชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารที่มีลักษณะโดยทั่วไปแตกต่างไปจากการสื่อสารในรูปแบบอื่น มีความหลากหลายและมีลักษณะแตกต่างกัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร วิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว หนังสือพิมพ์โปสเตอร์ ใบปลิว จดหมายข่าว แผ่นพับ ภาพยนตร์โทรทัศน์

3) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ แผ่นปลิวโปสเตอร์ จดหมายข่าว วารสาร จุลสาร หนังสือคู่มือปฏิบัติงาน

4) สื่อโทรทัศน์ ได้แก่ สื่อที่ผู้รับสารได้ทั้งภาพและเสียง แบ่งประเภทได้ 2 ประเภท คือ สื่อวัสดุ และสื่ออุปกรณ์ เพื่อเสนอต่อกลุ่มเป้าหมายในลักษณะต่างๆ กัน ได้แก่ ภาพเขียน เทปบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์

5) สื่อกิจกรรม ในปัจจุบันสื่อหมายความรวมถึงกิจกรรม วิธีการต่าง ๆ มากมายตามแต่วัตถุประสงค์ที่จะได้จัดทำขึ้นเพื่อสื่อสารสู่กลุ่มเป้าหมาย สื่อประเภทกิจกรรมจึงได้เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารระดับต่างๆ หลายรูปแบบ เช่น การประชุม การสัมมนา การสาธิต การเปิดองค์การให้กลุ่มต่างๆ ได้เข้าเยี่ยมชม พบปะกับกลุ่มเป้าหมาย การจัดนิทรรศการ การจัดประกวด การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม จัดกิจกรรมทางการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ

2.2.1 ลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์แต่ละประเภท

การยางแห่งประเทศไทย (2555) ได้กล่าวถึง ลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์แต่ละประเภท มีดังนี้

1) สื่อบุคคล (Personal Media) เป็นวิธีการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุด ใช้กันตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลก เป็นสื่อที่ใช้กันมากใน กลุ่มประชาชนทั่วไป เครื่องมือของสื่อบุคคลมีทั้งที่เป็นคำพูด กริยาท่าทาง การแสดงออกทางอากัปกิริยาวิธีการสื่อสารด้วยบุคคลจะเป็นการใช้คำพูดเป็นหลัก ด้วยวิธีการสนทนา อภิปราย บรรยาย สาธิต ประชุมคำพูด (Spoken Word) เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทุกคนคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว และทุกคนต้องใช้คำพูดในชีวิตประจำวัน

สื่อบุคคลหรือการสื่อสารด้วยคำพูดนั้น มี 2 แบบ คือ

(1) แบบที่เป็นทางการ (Formal Oral Communication) เช่น การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การประกาศข่าว การให้สัมภาษณ์ และการสัมมนา เป็นต้น

(2) แบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal Oral Communication) คือ การพูดจา สนทนาปราศรัยต่าง ๆ ในการพูดที่เป็นทางการนั้น ผู้พูดจะต้องพูดให้ผู้ฟังสนใจ เข้าใจ ประทับใจ เกิดศรัทธา แล้วยังอาจจะมีวัตถุประสงค์อื่น ๆ ในทางการพูดด้วย ได้แก่ เพื่อให้ข่าวสารความรู้ เพื่อชักจูงใจ เพื่อกระตุ้นเร้าอารมณ์ เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติการหรือทำให้รู้สึกซาบซึ้ง ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายจะมี 2 ลักษณะ คือ จุดมุ่งหมายที่เปิดเผย หรือจุดมุ่งหมายที่ปกปิด

ลักษณะของสื่อบุคคล

(1) การพูดสนทนา เป็นการสื่อสารของบุคคลโดยทั่วไปในวงสนทนา ซึ่งเป็นการสื่อสารกันในชีวิตประจำวันทั่วไป

(2) การอภิปราย เป็นการสื่อความโดยกลุ่มคนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นการให้ความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน

(3) การบรรยาย เป็นการสื่อความเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจต่อเนื่องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้ฟังเป็นผู้รับสาร และผู้บรรยายเป็นผู้ให้สาร

(4) การประชุม เป็นการร่วมกันปรึกษาหารือกันในกลุ่มหรือทีมงานอย่างมีระบบและระเบียบวิธีทางการ ประชุม เช่นการยกมือก่อนพูดแสดงความคิดเห็น มีการจดบันทึกรายงานการประชุม และมีประธานการประชุม เป็นต้น

(5) การฝึกอบรม เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล เพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถขึ้นในเรื่องที่ได้รับการฝึกและอบรมมา

(6) การสัมมนา เป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง ทั้งให้และรับความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา

(7) การพูดในที่ชุมชน เป็นการพูดในที่สาธารณะหรือชุมชนในวาระหรือโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ ความรู้ ยกย่อง และยินดี ตลอดจนความเห็นอกเห็นใจในเรื่องราวต่าง ๆ

ข้อดีของสื่อบุคคล

(1) เป็นสื่อที่ทุกคนมีอยู่แล้ว ไม่ต้องสิ้นเปลืองในการซื้อสื่อแบบสื่ออื่น ๆ

(2) ทำให้ผู้พูดและฟังเห็นหน้าตา บุคลิก ลีลา ท่าทาง น้ำเสียง ประกอบการพูดซึ่งมีอิทธิพลในการชักจูงและเร้าความสนใจได้มากกว่า

(3) เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งผู้พูดและผู้ฟังสามารถโต้ตอบกันได้ทันที

(4) ผู้พูดสามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะกับผู้ฟังได้ทันท่วงที

(5) เหมาะกับการเผยแพร่เรื่องราวที่ไม่สลับซับซ้อนหรือติดต่อสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัว

ข้อจำกัดของสื่อบุคคล

(1) ไม่มีความคงทนถาวร พูดแล้วก็ผ่านเลยไป

(2) ไม่สามารถครอบคลุมผู้ฟังจำนวนมาก ๆได้

(3) หากผู้พูดขาดความสามารถในการพูดจูงใจ ก็จะทำให้การพูดล้มเหลวได้

(4) เนื้อหาสาระที่นำมาพูดหากสลับซับซ้อนเกินไป ทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ต้องมีอุปกรณ์ประกอบการพูด เช่น ภาพถ่าย ภาพสไลด์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

(5) เป็นสื่อที่ไม่มีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจน

2) สื่อสิ่งพิมพ์มีลักษณะต่าง ๆ คือ

หนังสือพิมพ์ (Newspaper) หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์เพราะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก และมีระยะเวลากำหนดออกที่แน่นอนเป็นประจำสม่ำเสมอ หนังสือพิมพ์ผิดกับสื่อชนิดอื่น ๆ ตรงที่ว่าหนังสือพิมพ์นั้นอาจจะเป็นเครื่องเร่งเร้าก่อให้เกิดประชามติขึ้นในหมู่ประชาชนได้ได้ และขณะเดียวกันก็จะส่อประชามติของประชาชนสะท้อนออกมาให้เห็นอีกด้วย เราจึงสามารถกล่าวได้อย่างเต็มปากว่า หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในวงการประชาสัมพันธ์หนังสือพิมพ์ สามารถเสนอข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ หลายด้านปะปนผสมผสานกันไปในฉบับเดียวกัน มีทั้งข่าวสาร เรื่องราวที่ประชาชนเฉพาะกลุ่มและประชาชนทั่วไปสนใจ

ข้อดีของหนังสือพิมพ์

(1) หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่เสนอข่าวที่น่าสนใจสม่ำเสมอและรวดเร็ว จึงเป็นสื่อที่มวลชนยอมรับข่าวการเผยแพร่

(2) มีความคงทนถาวรกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น เพราะเมื่อผู้อ่านไม่เข้าใจตอนใดก็ย้อนกลับมาอ่านทบทวนใหม่ได้

(3) เสนอเรื่องราวข่าวสารหลายประเภท มีทั้งเรื่องราวข่าวสารที่ประชาชนเฉพาะกลุ่ม และประชาชนทั่วไปสนใจ จึงสามารถเข้าถึงประชาชนได้หลายกลุ่มหลายอาชีพ

(4) เสนอข่าวหรือเรื่องราวต่าง ๆ ครั้งละมาก ๆ ได้ รวมทั้งเสนอข่าวประจำวันทุกวันเป็นประจำ ทำให้ประชาชนสามารถติดตามข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

(5) มีภาพถ่ายประกอบช่วยดึงดูดความสนใจและเข้าใจข่าวสารได้ยิ่งขึ้น

(6) ราคาถูก หาซื้อได้ง่าย และมีหลายภาษา

ข้อจำกัดของหนังสือพิมพ์

(1) ไม่สามารถเข้าถึงผู้อ่านที่อ่านหนังสือไม่ออก หรือผู้สูงอายุที่สายตาไม่ดี

(2) หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ไม่มีสีสันสวยงาม ไม่มีสิ่งใดสะดุดตาผู้อ่านนอกจากพาดหัวข่าวซึ่งควรเป็นข้อความที่กะทัดรัด อ่านเข้าใจง่าย และสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องของข่าว

(3) มีอายุสั้น ผู้อ่านอ่านครั้งเดียวแล้วจะทิ้งไป ประชาชนไม่นิยมเก็บหนังสือพิมพ์ไว้เป็นเวลานาน

(4) มีช่วงอายุที่สั้น เมื่อคนอ่านเพียงครั้งเดียวแล้วก็จะผ่านไป เพราะข่าวต่าง ๆ มีผ่านเข้ามาทุกวัน

(5) ผู้อ่านหนังสือพิมพ์จะอ่านเพียงบางเรื่องหรือบางคอลัมน์ที่เขาเกี่ยวข้องหรือสนใจเท่านั้น

(6) ไม่มีสีสันหรือภาพสีที่สวยงามสะดุดตาชวนอ่าน

วารสาร (Journal) จัดทำเพื่อผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม อาจเป็นภายในหรือภายนอกองค์กรก็ได้ จัดทำเป็นรูปเล่ม มีระยะเวลาออกที่แน่นอน และมีความต่อเนื่อง

ข้อดีของวารสาร

(1) รูปเล่มแข็งแรงและสวยงาม

(2) สามารถเข้าถึงกลุ่มประชาชนเป้าหมายได้ตามความประสงค์เจาะจงหรือต้องการ

(3) มีผลทางด้านช่วยย้ำเตือนความทรงจำและประทับใจ เพราะออกติดต่อกันเป็นประจำและต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ

(4) มีเนื้อที่เพียงพอที่จะสื่อสารหรือชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์

(5) มีความยืดหยุ่นสูง เพราะอาจเปลี่ยนแปลงเนื้อหา รูปเล่มให้เป็นไปตามความต้องการและงบประมาณขององค์กรสถาบันได้ง่าย

ข้อจำกัดของวารสาร

(1) คุณภาพของวารสารมักไม่ค่อยดีและขาดคุณภาพ เพราะจัดทำกันเองในองค์กรเป็นส่วนใหญ่

(2) งบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดทำ

(3) ยุบเลิกได้ง่าย หากผู้บริหารไม่เห็นด้วย หรือเมื่อไม่ได้รับงบประมาณ

(4) ผู้จัดทำไม่มีเวลาเพียงพอ เพราต้องมีงานภาระอื่น ๆ ภายในองค์การอีกมากมาย

(5) หากวารสารที่ออกนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ไม่แน่ชัดหรือขาดความรู้ที่น่าสนใจและสาระประโยชน์ที่แท้จริงแล้ววารสารนั้นก็อาจจะไม่ได้รับความสนใจจากประชาชน

3) สื่อมวลชน

วิทยุ (Radio) เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งข่าวสารได้รวดเร็ว และเผยแพร่ข่าวไปได้ไกลมาก เป็นที่นิยมทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ ประชาชนมีใช้มากแม้ในชนบทที่อยู่ห่างไกลและยังไม่มีไฟฟ้าใช้ มีหลากหลายรายการ ทั้งข่าวสาร บันเทิง รายการเพลง รายการละคร

ข้อดีของวิทยุ

(1) มีราคาถูก มีความรวดเร็ว แม้จะอยู่ห่างไกลจากสถานีก็ตาม

(2) เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกก็สามารถรับฟังได้ ครอบคลุมบริเวณพื้นที่กว้างขวางมาก

(3) ให้ความรู้สึกเป็นกันเองกับผู้ฟัง สร้างความใกล้ชิด ซ้ำยังพกติดตัวได้ตลอดเวลา

(4) ให้ความรู้สึกเร้าอารมณ์ และเป็นสื่อที่จูงใจได้ง่าย เพราะเน้นจังหวะ ลีลาที่ใส่อารมณ์ทำให้ผู้ฟังจินตนาการ และมีความรู้สึกร่วมด้วย

(5) สามารถฟังไปด้วยและทำงานอื่นไปด้วยได้

ข้อจำกัดของวิทยุ

(1) ไม่สามารถเสนอรายละเอียดได้มาก เพราะต้องพูดให้สั้นกระชับ เข้าใจง่าย

(2) ไม่มีความคงทนถาวร ถ้าผู้ฟังพลาดรายการไปก็ไม่สามารถจะรับฟังได้อีก

(3) ถ้ามีข้อผิดพลาดจะแก้ไขได้ยาก

(4) ต้องฟังอย่างมีสมาธิจึงจะได้ใจความทั้งหมด

(5) เป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่สามารถไต่ถามเรื่องราวที่ไม่เข้าใจ

โทรทัศน์ (Television) เป็นสื่อที่เจริญรุดหน้ามาก สามารถถ่ายทอดข่าวสารได้ทั้งโดยคำพูด ข้อเขียน และรูปภาพ เป็นทั้งภาพสี ขาวดำ และภาพนิ่ง ภาพยนตร์และอื่น ๆ ถ่ายทอดข่าวสารได้เร็วมาก และส่งภาพในระยะทางไกล ๆ ได้ด้วย รายการทางโทรทัศน์จะคล้ายกับวิทยุ มีความหลากหลายโทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่มีบทบาทและมีผู้นิยมมาก

ข้อดีของโทรทัศน์

(1) ดึงดูดความสนใจได้มาก เพราะสามารถทดแทนได้ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และภาพยนตร์

(2) ผู้ชมเก็บข่าวสารได้มากเพราะมีทั้งภาพและเสียง

(3) ถ่ายทอดข่าวสารได้รวดเร็ว ทำให้ข่าวเป็นที่น่าเชื่อถือ

(4) สามารถเสนอรายการบางรายการได้ดีกว่าวิทยุและหนังสือพิมพ์ เช่น รายการสารคดี การสาธิตทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อจำกัดของโทรทัศน์

(1) ราคาแพงกว่าสื่อประเภทอื่น

(2) เมื่อพลาดรายการก็ไม่สามารถจะชมได้อีก

(3) เป็นการสื่อสารทางเดียว (การยางแห่งประเทศไทย, 2555)

2.2.2 สื่อที่ใช้นำเสนอสารสนเทศทางการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ้มหิรัญ (2554) ได้กล่าวว่า สื่อที่ใช้นำเสนอสารสนเทศทางการเกษตรมีหลายรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อที่ไม่ตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

1) สื่อบุคคล สื่อนำเสนอสารสนเทศได้ดีและใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด คือ บุคคล ได้แก่ บุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมอาชีพ นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเผยแพร่ทำได้โดย การไปเยี่ยมเยือนเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ การสาธิต การจัดและฝึกอบรม

2) สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์และวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีการกำหนดออกต่อเนื่องและแน่นอน เป็นสื่อที่นิยมใช้ในปัจจุบันและมีจำนวนมาก หากต้องการสารสนเทศด้านการเกษตร ควรเลือกอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารที่เน้นการเผยแพร่สารสนเทศทางด้านการเกษตรโดยตรง เช่น วารสารเคหการเกษตรเทคโนโลยีชาวบ้าน วารสารแก่นเกษตร และวารสารเกษตรก้าวหน้า เป็นต้น ส่วนหนังสือพิมพ์ที่เน้นการนำเสนอสารสนเทศทางการเกษตรมีจำนวนน้อย

เกษตรกรจึงต้องอ่านหนังสือพิมพ์ทั่วไป ซึ่งจะมีคอลัมน์ที่ให้ความรู้ด้านการเกษตรอยู่ด้วย ได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีคอลัมน์ด้านการเกษตรหลายคอลัมน์ เช่น ทิศทางเกษตร เกษตรทั่วไทย เกษตรทำง่ายรายได้งาม เกษตรนวัตกรรม และไม้ผลแปลกและหายาก เป็นต้น

3) วิทยุกระจายเสียง การรับสารสนเทศจากรายการวิทยุสามารถรับได้ช่องทางเดียว คือ การฟัง มีข้อเสีย คือ เวลาของรายการอาจไม่ตรงกับเวลาว่างของเกษตรกร แต่เกษตรกรก็สามารถฟังวิทยุไปพร้อมกับการการทำงานอื่น ๆ ได้

4) รายการโทรทัศน์การเผยแพร่สารสนเทศทางรายการโทรทัศน์เป็นสื่อที่นำเสนอสารสนเทศได้ดี เพราะนำเสนอทั้งภาพและเสียง ทำความเข้าใจได้ง่าย แต่มีข้อจำกัดในด้านค่าใช้จ่าย ทั้งค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการและค่าเช่าช่วงเวลา รายการโทรทัศน์ทางด้านการเกษตรจึงมักเผยแพร่ในช่วงเช้าประมาณ 04.00 – 06.00 น. เพราะเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าช่วงเวลาอื่น

5) เว็บไซต์เป็นสื่อที่เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ จึงเป็นที่นิยมสำหรับนักวิชาการและประชาชนทั่วไป สำหรับเกษตรกรอาจจะมีข้อจำกัดในการเข้าถึงอยู่บ้าง เพราะเป็นสื่อที่ต้องอาศัยอุปกรณ์และทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตัวอย่างเว็บไซต์ทางด้านการเกษตร เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เว็บไซต์กรมวิชาการเกษตร และเว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นต้น

2.2.3 แนวคิดในการใช้สื่อเพื่องานส่งเสริมการเกษตร

ในงานด้านส่งเสริมและเผยแพร่นั้น สื่อก็มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงนั้นมีประสิทธิภาพ บทบาทหน้าที่ของสื่อต่องานส่งเสริมพอสรุป ได้ดังนี้ (เฉลิมศักดิ์ ตุ้มหิรัญ, 2554)

1) สื่อมีบทบาทและหน้าที่ในการช่วยกระจายข่าวสารต่าง ๆ ไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคล กลุ่มองค์กร ซึ่งเป็นเป้าหมายของงานส่งเสริมและเผยแพร่ทั้งในรูปแบบของสื่อที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคลและสื่อมวลชนทำให้ข่าวสารนั้นแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ทันเวลาและประชาชนมีหูตาที่สว่างกว้างไกลออกไป ได้แก่ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับราคาพืชผล ในตลาดแต่ละวัน สามารถรายงานให้ทราบโดยวิทยุไปสู่เกษตรกรหรือองค์กรต่าง ๆ ได้เร็วมาก การออกข่าวให้ทราบถึงการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืชทางหนังสือพิมพ์ เพื่อให้เกษตรกรหาวิธีการป้องกันการระบาดเสียตาเนิ่น ๆ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นทุเลาเบาบางลงได้

2) สื่อทำหน้าที่ในการปลุกเร้าทำให้เกิดการสำนึก ความร่วมมือกัน สร้างความสัมพันธ์กันในการพัฒนาชุมชนและประเทศ สร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การสร้างความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยสื่อเป็นตัวเร่ง สื่อที่มีบทบาทดังกล่าว ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทโปสเตอร์ แผ่นปลิว และหนังสือพิมพ์

3) สื่อมีบทบาทและหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน เป็นการยกระดับความรู้ให้สูงขึ้นให้สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ การให้การศึกษานี้ สื่อจะมีหน้าที่ในการให้ทั้งข่าวสารและถ่ายทอดนวัตกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในสาขาต่าง ๆ ไปสู่กลุ่มชุมชนในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล และกลุ่มมวลชน

4) สื่อมีบทบาทและหน้าที่ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารกัน เพื่อให้เกิดการถ่ายเทวิทยาการและประสบการณ์ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ห่างไกลกันเพียงใดก็ตาม สื่อช่วยทำลายพรมแดนที่ขวางกั้นให้สามารถติดต่อกันได้

จากคุณลักษณะและข้อดีที่แตกต่างของสื่อแต่ละชนิด ทำให้การสื่อสารต้องนำเอาสื่อต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันเป็นสื่อประสม (Multimedia) ทั้งการใช้สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจผสมกัน เนื่องจากสื่อบุคคลมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการชักจูงใจ ในขณะที่สื่อมวลชนก็สามารถเผยแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ส่วนสื่อเฉพาะกิจก็มีเนื้อหาเหมาะสมกับประชาชน กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ฉะนั้นการนำสื่อทั้ง 3 ประเภทมาใช้ร่วมกัน จึงสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารเพื่อพัฒนาได้

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับและการเปิดรับการใช้ประโยชน์ข่าวสาร

2.3.1 ความหมายและกระบวนการเปิดรับสื่อ

การเปิดรับสื่อ (Media Exposure) หมายถึง การเปิดรับข่าวสารจากสื่อไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคลสื่อมวลชน หรือสื่ออื่น ๆ ก็ตามข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญที่จะทำให้คนเรารู้เท่าทันเหตุการณ์ ก้าวทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถนำไปใช้ประโยชน์และช่วยในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละบุคคล และการที่คนเรามีความต้องการข้อมูลข่าวสารมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งต้องเปิดรับสื่อหรือข่าวสารมากขึ้นเช่นกัน (เจตนัยธ์ เพชรศรี, 2552)

ศีวัช จันทราสุภาวรรณ (2554 อ้างถึง Klapper, J.T, 1960) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ขั้นตามลำดับดังต่อไปนี้

1) การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทางการสื่อสารบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่งหรือเลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่งตามความสนใจและความต้องการของตน อีกทั้งทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้นก็ต่างกัน บางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน ก็จะชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ เป็นต้น

2) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตนเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจ หรือทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ ที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance)

3) การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็ใช่ว่าจะรับรู้ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสารเสมอไปเพราะคนเรามักเลือกรับรู้และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกายหรือสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ

4) การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดต่อในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งค้านกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป

จากทฤษฎีกระบวนการเลือกสรรดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าปัจจุบันมีข่าวสารมากเกินกว่าที่ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น ซึ่งกระบวนการเลือกรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการนั้นมีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการหรือความสนใจ เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

2.3.2 ลักษณะการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร

สุภวัฒน์ สงวนงาม (2557 อ้างถึง Mc Combsand Becker, 1979) ได้ให้แนวคิดว่าโดยทั่วไปบุคคลแต่ละคนมีการเปิดรับข่าวสาร หรือการเปิดรับสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการ 4 ประการ คือ

1) เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) บุคคลสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวจากการเปิดรับข่าวสารทำให้เป็นคนที่ทันเหตุการณ์ทันสมัย

2) เพื่อการตัดสินใจ (Decision) การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว เพื่อการตัดสินใจโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องชีวิตประจำวัน

3) เพื่อพูดคุยสนทนา (Discussion) บุคคลสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นได้

4) เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมรอบ ๆ ตัว

2.3.3 ตัวชี้วัด (Index) ที่ใช้วัดพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ (Media exposure)

ชานนท์ ศิริธร และวิฏราธร จิรประวัต (2555 อ้างถึง Sissors and Bumba, 1996) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการเปิดรับสื่อของแต่ละบุคคลในสังคมไว้ว่า การเปิดรับสื่อขึ้นอยู่กับความชอบส่วนบุคคล โดยมีตัวชี้วัดในการเปิดรับสื่อของแต่ละบุคคล คือ โอกาสที่บุคคลจะเปิดรับสื่อ อันเกิดจากการเป็นเจ้าของสื่อเหล่านั้น และตัวชี้วัดที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ (Media Exposure) มี 2 ชนิดด้วยกัน ได้แก่ เวลาที่ใช้กับสื่อ คือ การวัดจากเวลาที่บุคคลเปิดรับสื่อนั้น ๆ เช่น ระยะเวลาที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ ระยะเวลาที่เปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ เป็นต้น และความถี่ของการใช้สื่อ คือ การวัดความถี่ในการใช้สื่อของแต่ละบุคคล แยกตามประเภทของเนื้อหาที่แตกต่างกัน

2.3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร

ปรมะ สตะเวทิน (2541) ได้ กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับสื่อของบุคคลไว้ ดังนี้

1) ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในกระบวนการเลือกของมนุษย์ คือความต้องการ ความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ทั้งความต้องการทางกายและใจ หรือความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของเรา เราเลือกตอบสนองความต้องการของเรา เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการเพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เพื่อความพอใจ

2) ทัศนคติและค่านิยม (Attitude and Values) ทัศนคติ คือ ความชอบและมีใจโน้มเอียง (Preference and Predisposition) ต่อเรื่องต่าง ๆ ส่วนค่านิยม คือ หลักพื้นฐานที่เรายึดถือเป็นความรู้สึกที่ว่าเราควรจะทำหรือไม่ควรทำอะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคน ซึ่งทัศนคติและค่านิยมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมายและการเลือกจดจำ

3) เป้าหมาย (Goal) มนุษย์ทุกคนมีเป้าหมาย มนุษย์ทุกคนกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตทั้งในเรื่องอาชีพ การเข้าสมาคม การพักผ่อน เป้าหมายของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรากำหนดขึ้นนี้จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมายและการเลือกจดจำเพื่อสนองเป้าหมายของตน

4) ความสามารถ (Capability) ความสามารถของเราเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งรวมทั้งความสามารถด้านภาษามีอิทธิพลต่อเรา ในการที่จะเลือกรับข่าวสารเลือกตีความหมายและเลือกเก็บเนื้อหาของข่าวนั้นไว้

5) การใช้ประโยชน์ (Utility) โดยทั่วไปแล้ว เราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจ และจดจำข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

6) ลีลาในการสื่อสาร (Communication Style) การเป็นผู้รับสารของเรานั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับลีลาในการสื่อสารของเรา คือ ความชอบหรือไม่ชอบสื่อบางประเภท ดังนั้นบางคนจึงชอบฟังวิทยุ บางคนชอบดูโทรทัศน์ บางคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์

7) สภาวะ (Context) สภาวะในที่นี้หมายถึง สถานที่ บุคคล และเวลาที่อยู่ในสถานการณ์การสื่อสารสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีคนอื่นอยู่ด้วยมีอิทธิพลตรงต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร

8) ประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ในฐานะของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนพัฒนานิสัยการรับสาร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการรับข่าวสารของเรา เราพัฒนาความชอบสื่อชนิดใดชนิดหนึ่งรายการประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนั้นเราจึงเลือกใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่งสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งตีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และเลือกจดจำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ชวรัตน์ เชิดชัย (2541) ให้ความเห็นว่าผู้รับสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้นย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพในสังคมของผู้รับสารและเหตุผลในการรับข่าวสาร ซึ่งผู้รับสารมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและข่าวสารตามแบบเฉพาะของแต่ละคนแตกต่างกันไป แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลได้มีการเลือกรับสื่อนั้นเกิดจากปัจจัยพื้นฐานหลายประการ ดังนี้

1) ความเหงา เป็นเหตุผลทางจิตวิทยาที่ว่า ปกติคนเราไม่ชอบอยู่ตามลำพัง เนื่องจากเกิดความรู้สึกสับสนวิตกกังวล หวาดกลัว และการเมินเฉยจากสังคมจึงชอบหรือพยายามที่จะรวมกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์กับผู้อื่นเท่าที่โอกาสจะอำนวย เมื่อไม่สามารถที่จะติดต่อสร้างสรรค์กับบุคคลได้โดยตรง สิ่งที่ดีที่สุดคือการอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสื่อในการสื่อสาร

2) ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ ดังนั้นสื่อสารมวลชนจึงถือเอาความอยากรู้อยากเห็นเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งในการเสนอข่าวสาร ปกติมนุษย์จะอยากรู้อยากเห็นโดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตนเองมากที่สุดไปจนถึงสิ่งที่อยู่ห่างตัวเองมากที่สุดตามลำดับ

3) ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง โดยพื้นฐานมนุษย์เป็นผู้เห็นแก่ตัวในฐานะที่เป็นผู้รับสารจึงต้องแสวงและใช้ข่าวสารบางอย่างที่จะใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อช่วยให้ความคิดของตนบรรลุผล เพื่อให้ข่าวสารที่ได้มาเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ หรือทำให้ตนเองเกิดความสนุกสนานบันเทิง

4) ลักษณะเฉพาะของสื่อ โดยทั่วไปแล้วนอกจากองค์ประกอบด้านอายุ เพศการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ไม่สามารถเห็นเด่นชัด เช่น ทัศนคติ ความคาดหวังความกลัว เป็นต้น จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการใช้สื่อแล้ว สื่อแต่ละอย่างก็มีลักษณะเฉพาะที่ผู้รับข่าวสารแต่ละคนแสวงหา และที่ได้ประโยชน์ไม่เหมือนกัน ลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละอย่างจึงมีส่วนทำให้ผู้รับข่าวสารจากสื่อมีจำนวนและองค์ประกอบแตกต่างกัน

2.3.5 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratifications)

การใช้ประโยชน์เน้นผู้รับสารเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษา โดยเชื่อว่าผู้รับสารเป็นผู้กำหนดว่าตนต้องการอะไร สื่ออะไรเละเนื้อหาข่าวสารอะไร จึงจะสนองความพอใจของตนเองได้ ผู้รับสารจะเลือกใช้สื่อและรับสารที่สามารถตอบสนองความต้องการและความพอใจของตน แนวคิดหนึ่งในทางการสื่อสารที่ให้ความสำคัญว่าผู้รับสาร คือ ตัวจักรที่สำคัญจะตัดสินใจโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเป็นหลัก

สมภพ ติรัตนะประคม (2542) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอนั้นจะเน้นและให้ความสำคัญกับผู้รับสารในฐานะที่เป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งเป็นการศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับสภาวะทางสังคมและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวแล้วนำไปสู่การเปิดรับสื่อในรูปแบบต่าง ๆ อันก่อให้เกิดการได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการซึ่งสามารถสรุปเป็นความต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อหรือการรับสื่อของผู้รับสารในแง่ต่าง ๆ 5 รูปแบบ ดังนี้

1) ความต้องการที่จะรู้ (Cognitive Needs) คือ ความต้องการด้านความข้อมูลข่าวสารความรู้ ความคิด และความเข้าใจ

2) ความต้องการด้านอารมณ์ (Affective Needs) คือ ความต้องการด้านความคิดเห็น ความบันเทิงและความสุนทรียะ

3) ความต้องการการไม่แปลกแยก (Personal Integrative Needs) คือ ความต้องการในการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง ด้านความน่าเชื่อถือ ความสนใจ ความมั่นคง และสถานภาพของตนเอง

4) ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social Integrative Needs) คือ ความเชื่อมั่นในการติดต่อสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในครอบครัว เพื่อน และคนอื่น ๆ ในสังคม

5) ความต้องการที่จะปลดปล่อยตัวจากความตึงเครียด (Tension Release Needs) คือ ความต้องการหันเห และหลีกหนีความกดดันและปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยหันไปหาสิ่งบันเทิงเริงใจในสื่อมวลชนเพื่อลดความเครียด

สมภพ ติรัตนะประคม (2542) ได้สร้างแบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้รับสาร ดังภาพที่ 1

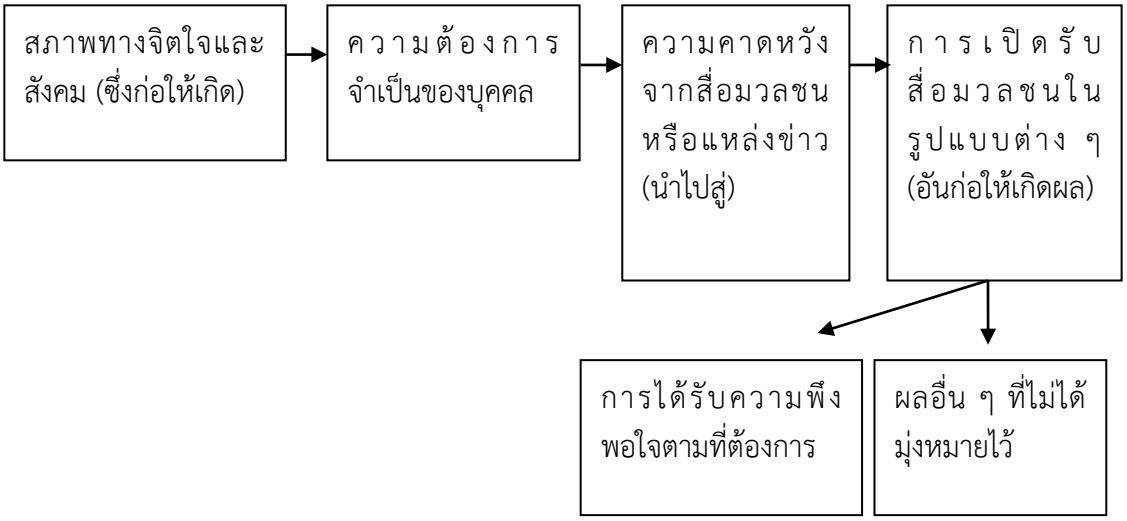

ภาพที่ 1 แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้รับสาร
ที่มา: สมภพ ติรัตนะประคม, 2542

แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจข้างต้นนี้ได้อธิบายถึงกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อของผู้รับสารในแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการเลือกรับสื่อของผู้รับสารนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการส่วนบุคคล หรือแรงจูงใจของตนเอง โดยในแต่ละบุคคลจะมีจุดมุ่งหมายหรือความตั้งใจ เพื่อใช้ประโยชน์จากสื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ตนเองด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน

ดังนั้นสภาวะจิตใจและสังคมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดความต้องการที่แตกต่างกันไปความต้องการที่แตกต่างกันนี้ทำให้แต่ละคนมีความคาดหวังว่าสื่อแต่ละประเภทจะสนองความพอใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นลักษณะของการใช้สื่อของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามความคาดหวังที่ต่างกันไป รวมถึงการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากสื่อแตกต่างกันไปด้วย

2.3.6 การใช้ประโยชน์จากสารสนเทศทางการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ้มหิรัญ (2554) ได้กล่าวว่า การใช้ประโยชน์จากสารสนเทศว่ามีหลายประการ ดังนี้

1) การวางแผนการผลิตของเกษตรกร สารสนเทศทางการเกษตรหลายด้านมีประโยชน์ต่อการวางแผนการผลิตของเกษตรกร ทั้งวางแผนระยะสั้นและระยะยาว เมื่อมีการวางแผนอย่างรอบคอบจะช่วยให้เกษตรกรประสบความสำเร็จในการทำการเกษตร ตัวอย่างการใช้สารสนเทศทางการเกษตรต่าง ๆ ในการวางแผนทำการเกษตรมี ดังนี้

(1) เงินลงทุน เกษตรจะต้องพิจารณาว่าการเกษตรที่ทำนั้นใช้เงินลงทุนมากน้อยเพียงใด มีเงินทุนเพียงพอหรือไม่ และผลตอบแทนคุ้มค่าหรือไม่

(2) แรงงานในการประกอบการผลิต เกษตรกรควรพิจารณาว่าแรงงานในครอบครัวของตนเพียงพอต่อการทำการเกษตรหรือไม่ หากไม่เพียงพอต้องมีการจ้างแรงงานจากภายนอก ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น

(3) ที่ดิน หมายถึง สภาพและชนิดของดินเหมาะสำหรับการปลูกชนิดใดราคาที่ดินที่เกษตรกรเป็นเจ้าของมีมูลค่าคุ้มค่าต่อการทำการเกษตรหรือไม่ หรือสามารถใช้ที่ดินในการทำธุรกิจอื่นที่มีกำไรสูงกว่า

2) การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพเกษตรกร เกษตรกรควรได้รับสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการผลิต เคล็ดลับ และวิธีการใหม่ ๆ ในการทำเกษตร เพื่อเพิ่มกำไรอันจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น

3) การเลือกตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร สารสนเทศทางการเกษตรจะช่วยให้เกษตรกรตัดสินใจทำการเกษตรได้อย่างถูกต้องแม่นยำขึ้น

4) การปรับเปลี่ยนทัศนะและความเชื่อของเกษตรกร ความรู้ในการทำการเกษตรมักถูกถ่ายทอดจากประสบการณ์มาอย่างยาวนาน จากบุคคลในครอบครัวและเพื่อนร่วมอาชีพ และยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมา หากต้องการเผยแพร่ความรู้ใหม่ ผู้เผยแพร่จำเป็นจะต้องมสารสนเทศหรือหลักฐานที่น่าเชื่อถือมายืนยันเพื่อเปลี่ยนทัศนะและความคิดเดิมของเกษตรกร

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ จะเห็นได้ว่าสื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมาประกอบการตัดสินใจของบุคคล ยิ่งบุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใด บุคคลย่อมต้องการเปิดรับข่าวสารมากขึ้นเท่านั้น โดยไม่จำกัดว่าจะทำการเปิดรับข่าวสารจากสื่อใด ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือสื่อผสม แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนให้ความสนใจ และขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อ และลักษณะการเปิดรับสื่อของแต่ละบุคคลด้วย

2.4 แนวคิดและทฤษฎีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร

2.4.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow' Hierarchy of Needs)

นงนุช โกสียรัตน์ (2553 อ้างถึง เสรี วงศ์มณฑา, 2542) กล่าวว่า หลักการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้ง 5 ขั้นตอน โดยมาสโลว์นั้นได้ลำดับขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนเพื่อสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในขั้นที่ 1 ก็จะมีความต้องการในขั้นถัดไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นที่ 5 โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ระดับของความต้องการระดับแรกซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐาน เป็นความต้องการเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด ความต้องการทางสรีระ ได้แก่ ความต้องการเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด ความต้องการทางเพศ ความต้องการขั้นปฐมภูมินี้เป็นสิ่งที่สำคัญมากในแง่การตลาดเพราะมนุษย์ต้องมีความต้องการนี้เกิดขึ้นมาก่อน

ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) คือ ความต้องการปกป้องคุ้มครองต้องการความมั่นคงของชีวิต ต้องการระเบียบวินัยในชีวิต ต้องการพ้นจากอันตราย หรือความต้องการสุขภาพแข็งแรง ต้องการมีอนามัยที่ดี

ขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ความรู้สึกที่ดี ความเป็นมิตร ความต้องการความรัก คือ ความรู้สึกที่ดีต่อกัน ซึ่งบางครั้งต้องการยอมรับในสังคมทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ การใช้สินค้ายี่ห้อดัง การรับประทานอาหารในที่หรูหรา การซื้อของขวัญให้ผู้อื่นราคาแพง เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) ความภาคภูมิใจในความเป็นตัวเอง ข้อนี้มักเกิดกับคนที่มีฐานะดี เพราะขั้นนี้ไม่ได้ทำอะไรเพื่อคนอื่น แต่ทำเพื่อแสดงสถานภาพของตัวเองทำเพื่อให้รางวัลกับชีวิตกับตัวเอง

ขั้นที่ 5 ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่ตอบสนองศักยภาพส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยทุกสิ่งที่บุคคลมีความสามารถจะต้องเป็นตามคำอธิบายของมาสโลว์ที่ว่า สิ่งที่บุคคลสามารถเป็นไปเขาก็จะต้องเป็นให้ได้ เช่น ความต้องการเป็นดารา นักกีฬาที่มีความสามารถในด้านกีฬาประเภทต่าง ๆ เป็นความต้องการในความสามารถของบุคคลเพื่อการสร้างสรรค์ เป็นต้น

จากทฤษฎีลำดับขั้นตอนความต้องการของมาสโลว์ ผู้วิจัย พบว่า เป็นหลักที่จะต้องรู้หลักการความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้ง 5 ขั้นตอน โดยมาสโลว์ได้ลำดับขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนเพื่อสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในขั้นที่ 1 ก็จะมีความต้องการในขั้นถัดไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ต้องเรียนรู้และรับทราบความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อนำมาใช้ในการบริหาร การวางแผนในการนำเสนอข่าวสารทางการเกษตรที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง

2.4.2 ความต้องการของเกษตรกร

Sander (1966) ได้แบ่งความต้องการของเกษตรกรออกเป็น 3 ประการ คือ

1) ความต้องการทางสังคม ชี้ให้เห็นลักษณะค่านิยม ทัศนคติ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การเข้าร่วมอยู่ในสังคม ประเพณี และความเชื่อ

2) ความต้องการทางเศรษฐกิจ ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรงในท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรทั้งหมดในการเข้าถึงเกษตรกร นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น ประเทศและทั่วโลก ข้อมูลทางเศรษฐกิจสามารถนำมาพิจารณาแหล่งที่มาของรายได้ ที่ดิน การใช้ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

3) ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี สามารถชี้แจงปัญหาของเกษตรกรได้เช่นเดียวกันโดยเฉพาะในเรื่องประกอบอาชีพเกษตรกรรม

จากความต้องการของเกษตรกรทั้ง 3 ด้าน พบว่า ความต้องการของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ สามารถชี้ให้เห็นถึงลักษณะค่านิยม ทัศนคติ ที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ ความต้องการของเกษตรกรเป็นไปในทางด้านไหน มีความต้องการมากน้อยแค่ไหนหรือไม่มีความต้องการเลย สามารถชี้ให้เห็นถึงลักษณะหรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เพื่อที่จะนำข้อมูลจากความต้องการของเกษตรกรมาวางแผนในการนำเสนอข่าวสารทางการเกษตรที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกร และปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น

2.4.3 ประโยชน์ของการศึกษาความต้องการสารสนเทศ

เกษศรินทร์ ใจแก้ว (2557 อ้างถึง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2549) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการศึกษาความต้องการสารสนเทศสรุปได้ ดังนี้

1) ทำให้ทราบลักษณะ ความสามารถเฉพาะตัวของผู้ใช้สารสนเทศ

2) ทำให้ทราบประเภท ลักษณะของสารสนเทศที่ผู้ใช้ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในแต่ละวัตถุประสงค์โดยอาจนำไปใช้เพื่อการศึกษา การวิจัย การปฏิบัติงาน

3) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศสามารถจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีลักษณะสอดคล้องกบทักษะ ความสามารถ และความต้องการของผู้ใช้ช่วยให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากสารสนเทศที่ได้จัดหามาให้บริการ

4) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถจัดหาสารสนเทศได้ทันความต้องการในการนำไปใช้งานเนื่องจากความต้องการของผู้ใช้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การรู้ถึงความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้จะช่วยให้การดำเนินงานจัดหา และคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศดำเนินไปอย่างราบรื่น

2.5 กระบวนการผลิตผัก

กระบวนการผลิตผัก สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551)

1) ชนิดของผักที่จะปลูกผักแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันในเรื่อง อายุการเก็บเกี่ยว และฤดูกาลเพาะปลูก การวางแผน การปลูกที่เหมาะสม จะทำให้มีผลผลิตผักออกสม่ำเสมอ และใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่

การจำแนกผักตามอายุการเก็บเกี่ยว ดังนี้

(1) ผักอายุสั้น (น้อยกว่า 2 เดือน) ได้แก่ ผักชี ผักกาดหอม กวางตุ้ง คะน้า ผักบุ้งจีน ผักกาดหัว ผักกาดขาว แตงกวา ข้าวโพดฝักอ่อน ผักโขม เป็นต้น

(2) ผักอายุปานกลาง (2 – 5 เดือน) ได้แก่ กะหล่ำปลี ผักกาดขาว บร็อคโคลี่ กะหล่ำดอก ถั่วฝักยาว ถั่วแขก หอมหัวใหญ่ มะเขือเทศ พริก แตงโม มะระ บวบ ฟักทอง ข้าวโพดหวาน มันฝรั่ง มันเทศ เป็นต้น

(3) ผักยืนต้น (มากกว่า 1 ปี) ได้แก่ กุยช่าย ผักหวาน มะเขือ ชะอม สะตอ ชะพลูโหระพา กะเพรา ถั่วพู ตะไคร้ แมงลัก กระชาย ขิง หน่อไม้ฝรั่ง ข่า ขมิ้น เป็นต้น

2) ฤดูกาล ควรเลือกปลูกผักสวนครัวให้เหมาะสมกับฤดูกาล เพราะจะทำให้ดูแลรักษาง่ายได้ผักที่มีคุณภาพ ผลผลิตดีมีโรคและแมลงรบกวนน้อย ฤดูกาลที่เหมาะสมในการปลูกพืชผักแต่ละชนิด ดังนี้

(1) เดือนพฤศจิกายน – มกราคม ได้แก่ หอม กุยช่ายกะหล่ำปลี ผักกาดขาว กะหล่ำดอก มะเขือเทศ ถั่วแระญี่ปุ่น หอมแดง หอมหัวใหญ่ กระเทียม เป็นต้น

(2) เดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ได้แก่ ผักชี ผักบุ้งจีน ผักกาดหัว ถั่วฝักยาว แตงกวา แตงไทย มะระ ผักกาดขาวปลี ผักคะน้า ผักกาดเขียวกวางตุ้ง ผักกาดขาว เป็นต้น

(3) เดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ได้แก่ ผักคะน้า กุยช่าย บวบเหลี่ยม กวางตุ้งไต้หวัน ข้าวโพดหวาน หอมแดง เป็นต้น

(4) เดือนสิงหาคม – ตุลาคม ได้แก่ ผักชีลาว ผักโขม กุยช่าย ผักกาดขาว ผักกาดเขียวกวางตุ้ง หอมแบ่ง มันแกว มันเทศ ผักกาดหอม ผักคะน้า ผักบุ้งจีน พริกชี้ฟ้า พริกขี้หนู มะเขือเปราะ มะเขือยาว เป็นต้น

3) การเตรียมดิน ผักสามารถปลูกได้ทั้งในพื้นดินโดยตรงหรือหากไม่มีดินเพียงพอก็สามารถปลูก ได้ในภาชนะต่าง ๆ ที่มีความลึกตั้งแต่ 20 เซนติเมตร ขึ้นไป เพื่อให้รากสามารถหยั่งลงไปใน วัสดุปลูกได้สำหรับความกว้างของภาชนะขึ้นกับชนิดผักที่จะปลูก

(1) การเตรียมดินสำหรับปลูกในภาชนะ ใช้ดิน : แกลบ : ปุ๋ยหมัก อัตราส่วน 1 : 1 : 1 คลุกเคล้าให้เข้ากัน รดน้ำ เพื่อให้มีความชื้น สังเกตได้จากสามารถกำวัสดุปลูกเป็นก้อนได้

(2) การเตรียมดินสำหรับการปลูกในพื้นที่ว่างหรือในแปลงพรวนดิน ตากดินทิ้งไว้ประมาณ 7 – 15 วัน ยกแปลงสูงประมาณ 4 – 5 นิ้ว กว้างประมาณ 1 – 1.20 เมตร สวนความยาวตามลักษณะของพื้นที่ควรอยู่ในแนวทิศเหนือ / ใต้ เพื่อให้ผักได้รับแสงแดดทั่วทั่งแปลง จากนั้นใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา 2 – 3 กิโลกรัมต่อเนื้อที่ 1 ตารางเมตร

4) การปลูก จะแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

(1) การปลูกด้วยเมล็ด สำหรับผักโดยทั่วไป เช่น พริก มะเขือ คะน้า กวางตุ้ง กะหล่ำปลีผักกาดหัว ถั่วฝักยาว และแตงกวา ต้องใช้เมล็ดปลูก การใช้เมล็ดปลูกทำได้ 3 วิธีคือการเพาะกล้าก่อนแล้วจึงย้ายปลูก การหว่านเมล็ดโดยตรงในแปลงปลูก และเมื่อต้นกล้าโตทำการถอน แยกต้นที่แน่นเกินไปออก เพื่อจัดระยะปลูก และการปลูกในหลุมปลูกโดยตรง

ใช้กับผักที่มีเมล็ดใหญ่ เช่น ข้าวโพด ถั่วฝักยาว แตงกวา หรือผักที่ใช้ส่วนของรากรับประทาน เช่น ผักกาด หัวแครอท

(2) ปลูกด้วยส่วนขยายพันธุ์อื่น ๆ เช่น กิ่ง ต้น หัว และไหล เป็นต้น เช่น กะเพรา โหระพา แมงลัก หอมแดง กระเทียม มันฝรั่ง เป็นต้น

5) การดูแลรักษา

(1) การให้น้ำ พืชผักเป็นพืชอายุสั้น ระบบรากตื้น ต้องการน้ำสม่ำเสมอ ทุกระยะการเจริญเติบโต ต้องให้น้ำทุกวัน แต่ระวังอย่าแฉะหรือมีน้ำขัง เพราะน้ำจะเข้าไปแทนที่อากาศในดิน ทำให้รากพืชขาดออกซิเจนและเน่าตายได้ควรรดน้ำในช่วง เช้า – เย็น ไม่ควรรดน้ำตอนแดดจัด

(2) การให้ปุ๋ย มี 2 ระยะ คือปุ๋ยรองพื้น ใส่ช่วงเตรียมดิน หรือรองก้นหลุมก่อนปลูก ควรเป็นปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก เพื่อปรับโครงสร้างดินให้โปร่งร่วนซุย ช่วยในการอุ้มน้ำและรักษาความชื้นของ ดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืช และปุ๋ยบำรุงใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อย้ายกล้าไปปลูกจนกล้าตั้งตัวได้แล้ว และใส่ครั้งที่ 2 หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ 2 – 3 สัปดาห์การใส่ให้โรยบาง ๆ ระหว่างแถว ระวังอย่าให้ปุ๋ยอยู่ชิดต้น เพราะจะทำให้ผักตายได้เมื่อใส่ปุ๋ยแล้วควรพรวนดินและรดน้ำทันทีปุ๋ยที่มักใช้กับพืชผัก ได้แก่ ยูเรียแอมโมเนียมซัลเฟต สำหรับบำรุงต้นและใบ และปุ๋ยสูตร15 – 15 – 15 และ12 – 24 – 12 สำหรับเร่งการออกดอกและผล

(3) การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช การป้องกันกำจัดแมลงที่ปลอดภัย ทำได้หลายวิธี ได้แก่ ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลือง ใช้กับดักแสงไฟ ใช้สารสกัดจากสะเดาเป็นทั้งสารไล่แมลงและฆ่าแมลงโดยตรงใช้เชื้อแบคทีเรีย หรือเชื้อไวรัส ใช้สารไพรทรอยด์ และการลูกพืชผักร่วมกับพืชที่มีกลิ่นไล่แมลง เช่น โหระพา กะเพรา ตะไคร้เป็นต้นไส้เดือนฝอย จะช่วยควบคุมด้วงหมัดผัก

(4) การป้องกันกำจัดเชื้อโรคในผัก ในการปลูกผักหากมีการดูแลให้พืชผัก มีการเจริญเติบโตที่แข็งแรง สมบูรณ์และปลูกไม่ให้ต้นแน่นหรือชิดกันเกินไป สามารถช่วยป้องกันโรคได้ในระดับหนึ่งแต่ในช่วงฤดูฝนที่มีฝนตกชุก อาจทำให้เกิดปัญหาใบจุดหรือโคนเน่า ให้ทำการเก็บใบหรือต้นผักที่เป็นโรคทิ้ง และนำไปทำลายนอกแปลง ใช้น้ำปูนใสรดที่แปลงผักหรือต้นผักและใช้เชื้อราในการควบคุม

5) การเก็บเกี่ยว ควรเก็บในเวลาเช้าจะทำให้ผักสด รสชาติดีและล้างให้สะอาด และนำเก็บไว้ในตู้เย็น สำหรับผักประเภทผลควรเก็บในขณะที่ผลไม้แก่จัด จะได้ผลที่มีรสชาติดีและจะทำให้ผลดก หากปล่อยให้ผลแก่คาต้นต่อไปจะออกผลน้อยลงสำหรบผักใบหลายชนิด เช่น หอมแบ่ง ผักบุ้งจีน ผักคะน้า กะหล่ำปลี เป็นต้น การแบ่งเก็บผักที่สดอ่อนหรือโตได้ขนาดแล้ว โดยยังคงเหลือลำต้นและรากไว้ไม่ถอนออกทั้งต้น รากหรือต้นที่เหลืออยู่จะสามารถงอกงามให้ผลผลิตได้อีกหลายครั้ง ทั้งนี้จะต้องมีการดูแลรักษาให้น้ำและปุ๋ยเสมอ การปลูกพืชหมุนเวียนสลับชนิด หรือปลูกผักหลายชนิดในแปลงเดียวกันและปลูกผักที่มีอายุ เก็บเกี่ยวสั้นบ้าง ยาวบ้างคละกันในแปลงเดียวกัน หรือปลูกผักชนิดเดียวกัน

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร

ธีระศักดิ์ ศรีวิชัย (2540) ได้ศึกษา ความต้องการสื่อมวลชนเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดพิจิตร พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการสื่อมวลชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม และความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความต้องการสื่อมวลชนโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ณรงค์ ผาบจันดา (2541) ได้ศึกษา ความต้องการของเกษตรกรในการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นวิชาชีพเกษตรกรรมในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าฝึกอบรมของเกษตรกร แต่ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าฝึกอบรมของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธนัญชย์ ดำขำ (2544) ได้ศึกษา ความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของเกษตรกรในสมาคมสวนส้มร่วมพัฒนา พบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัจจัยภูมิหลัง เศรษฐกิจ และสังคมบางประการของเกษตรมีความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน 1) ด้านสื่อหนังสือพิมพ์ พบว่า (1) ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดิน และรายได้ทั้งหมดของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความต้องการอ่านข่าวสารทางการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ของเกษตรกร (2) อายุ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร ตำแหน่งทางสังคม และความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการอ่านข่าวสารทางการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ของเกษตรกร2) ด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง พบว่า (1)ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความต้องการการรับฟังข่าวสารเกษตรจากวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร (2) อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดการถือครอง รายได้ทั้งหมดของครอบครัว การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร ตำแหน่งทางสังคม และความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการการรับฟังข่าวสารเกษตรจากวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร 3) ด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่า (1) อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ขนาดการถือครองที่ดิน รายได้ทั้งหมดของครอบครัว และความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการรับชมข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ของเกษตร (2) ลักษณะการถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร และตำแหน่งทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับชมข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ของเกษตร 4) ด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (1) อายุ ระดับการศึกษา รายได้ทั้งหมดของครอบครัว การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตร และความถี่ในการได้รับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความต้องการข้อมูลข่าวสารจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (2) จำนวนสมาชิกในครอบครัว การถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดิน และตำแหน่งทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข้อมูลข่าวสารจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

เดโช สุวรรณอังกูร (2544) ได้ศึกษา ความต้องการความรู้ทางการเกษตรของสมาชิกนิคมสร้างตนเองเทพา จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มและการเป็นผู้นำไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ทางการเกษตร 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตร การใช้บริการสินเชื่อ การจำหน่ายผลผลิตเกษตรและการต่อรองผลผลิตไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ทางการเกษตร และการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ทางการเกษตร 3) ปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกษตรจากบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ทางการเกษตร แต่การรับรู้ข่าวสารการเกษตรจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ทางการเกษตร

สกุลไชย ขำประถม (2546) ได้ศึกษา การเปิดรับและความต้องการสารสนเทศการเกษตร ในระบบเครือข่ายอินทราเน็ตของนักวิชาการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตรในส่วนกลาง พบว่า 1) ปัจจัยด้านบุคคลกับการเปิดรับสารสนเทศการเกษตรในระบบเครือข่ายอินทราเน็ต พบว่า อายุราชการ และตำแหน่งของนักวิชาการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสารสนเทศการเกษตรในระบบเครือข่ายอินทราเน็ต และเพศ อายุ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสารสนเทศการเกษตรในระบบเครือข่ายอินทราเน็ต 2) ปัจจัยด้านบุคคลกับความต้องการสารสนเทศการเกษตรในระบบเครือข่ายอินทราเน็ต พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการของนักวิชาการมีความสัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศการเกษตรในระบบเครือข่ายอินทราเน็ต เพศและตำแหน่งของนักวิชาการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศการเกษตรในระบบเครือข่ายอินทราเน็ต

กิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548) ได้ศึกษา ความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) ระดับการศึกษาและจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรมีความสัมพันธ์ทางสถิติในทางลบกับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน 2) ตำแหน่งทางสังคมและจำนวนความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน (ครั้งต่อสัปดาห์) มีความสัมพันธ์ทางสถิติในทางบวกกับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ด้านการตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น อย่างมีนัยสำคัญสถิติ

กนกกาญจน์ ดำรงคดี (2550) ได้ศึกษา ความต้องการของเกษตรภายใต้การส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาของภาคุรกิจเอกชน ในจังหวัดตรัง จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) ปัจจัยพื้นฐาน พบว่า เพศและระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา แต่อายุมีความสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่า จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรการกู้ยืมมีความสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา แต่รายได้จากการเลี้ยงไก่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา 3) ปัจจัยด้านการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา พบว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา แต่พื้นที่การเลี้ยงไก่เนื้อมีความสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา

นงนุช โกลียรัตน์ (2553) ได้ศึกษา การศึกษาความต้องการการบริโภคผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในร้านสุขภาพ แขวงศิริราช จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจ ความเชื่อมั่น และการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับความต้องการและพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในร้านสุขภาพ แขวงศิริราช อย่างมีนัยสำคัญสถิติ

สุธาริน แก้วภิภพ และคณะ (2555) ได้ศึกษา ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการการปลูกยางพาราในอำเภอนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า อายุ ประสบการณ์การผลิตยาง แรงงานที่ใช้ในการทำสวนยาง ขนาดพื้นที่ในการปลูกยางพาราไม่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ส่วนระดับการศึกษา และรายได้จากภาคเกษตร มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

จักรพงศ์ มานะดี และนิวัฒน์ มาศวรรณา (2555) ได้ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรผู้ปลูกข้าวนาปรัง ในตำบลหนองหมื่นถ่าน อำเภออาจสามารถจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการบริการส่งเสริมความรู้ในการปลูกข้าวนาปรังในระดับมากในหลายประเด็นได้แก่ 1) การคัดเลือกพันธุ์ข้าว 2) การเตรียมพื้นที่ปลูกข้าว 3) การปลูกข้าว 4) การจัดการดิน และ 5) การไถกลบตอซังเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรังต้องการรูปแบบวิธีการส่งเสริม ให้ความรู้ในระดับมากหลายวิธีได้แก่ 1)ไปเยี่ยมให้คำแนะนำในพื้นที่ 2) ถ่ายทอดผ่านผู้นำทางการเกษตรในชุมชน 3) การฝึกอบรม 4) การจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ และ 5) การจัดหน่วยเคลื่อนที่ออกให้คำแนะนำในพื้นที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรังต้องการการฝึกอบรมแบบแยกเนื้อหาการอบรมออกเป็นครั้ง ๆ ไปต้องการวิธีการฝึกอบรมแบบทั้งบรรยายและฝึกปฏิบัติจริงเกษตรกรต้องการได้รับการสนับสนุนและบริการในระดับมาก ได้แก่ 1) การประสานงานแหล่งเงินกู้ 2) การตลาด 3) การวางแผนการผลิตและการตลาด 4) การประกันราคาผลผลิต 5) การให้คำแนะนำแก่เกษตรกร 6) การติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ 7) การสนับสนุนให้มีแหล่งบริการวัสดุอุปกรณ์

เสาวนุช ศรีวรขันธ์ และคณะ (2555) ได้ศึกษา การผลิตอ้อยส่งโรงงานและความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิตของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า อายุ ประสบการณ์การปลูกอ้อย จำนวนแรงงาน พื้นที่ถือครอง รายได้ ความรู้ด้านการผลิต ความรู้ด้านปัจจัยสนับสนุน แหล่งความรู้พื้นฐาน ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพการผลิตและความต้องการปัจจัยสนับสนุนการผลิตอ้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต เกี่ยวกับพื้นที่ปลูก การเตรียมท่อนพันธุ์และการคัดพันธุ์ ด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคอ้อย ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

กวิตา ศรีวรมย์ (2556) ได้ศึกษา สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักชีฝรั่งของเกษตรกรในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า 1) สภาพการผลิตและการตลาดผักชีฝรั่ง ปลูกในพื้นที่นา สภาพดินร่วนเหนียว เว้นการปลูกซ้ำที่เดิม เริ่มในเดือนมกราคม ไถตากดินเฉลี่ย 13.74 วัน ทำแปลงแบบยกร่อง ขนาดกว้าง 1.20 เมตรและตามความยาวของพื้นที่หลังคาโรงเรือนไม้ไผ่คลุมด้วยตาข่ายพรางแสงชนิดร้อยละ 60 ใช้วิธีการหวานเมล็ดพันธุ์ในอัตราเฉลี่ยไร่ละ 9.86 กิโลกรัม กำจัดวัชพืช 1-2 ครั้ง นิยมใส่ปุ๋ยเคมีมากกวาใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักชีฝรั่งเฉลี่ยระดับปานกลาง 3) ความต้องการส่งเสริมในภาพรวมระดับมาก โดยต้องการในการผลิตระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการตลาดและการขนส่ง และเทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิต รูปแบบการถ่ายทอดระดับมากแบบกลุ่ม วิธีการถ่ายทอดต้องการระดับมากโดยการใช้เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกษตรกรต้นแบบและเกษตรกรรุ่นใหม่ และระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ต้องการระดับมากที่สุดในการให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจงและมีเป้าหมายชัดเจน

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ (2556) ได้ศึกษา การใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ด้านสภาพการใช้สารสนเทศ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มรายได้ โดยใช้สารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ด้านเนื้อหาสารสนเทศที่เกษตรต้องการเพิ่มเติม คือ การใช้ปุ๋ยและราคาปุ๋ย ในด้านแหล่งสารสนเทศต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการสารสนเทศไว้ให้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และในด้านรูปแบบสารสนเทศต้องการรูปแบบแผ่นพับ

จิตราพรรณ ทันห่วง (2557) ได้ศึกษา อิทธิพลของสื่อต่อการรับรู้และความต้องการข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) อายุ สถานภาพ รายได้รวม ความถี่ในการเปิดรับ มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับรู้ข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับรู้ข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตร

ลัดดา แพรภัทรพิสุทธิ์ และวิทยา ประพิณ (2557) ได้ศึกษา ความต้องการสารสนเทศและบริการสารสนเทศทางการเกษตรในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) เกษตรกรที่เพาะปลูก ต้องการสารสนเทศ 3 อันดับแรก คือ เรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลง ปุ๋ยหมัก และปรับปรุงพันธุ์ 2) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ ต้องการสารสนเทศ 3 อันดับแรก คือ ยาสัตว์ โรงเรือน อาหารและการให้อาหาร 3) เกษตรกรที่ทำประมง มีความต้องการสารสนเทศ 3 อันดับแรก คือ เรื่องอาหารและการให้อาหาร การอนุบาล และการเลี้ยง แพลงก์ตอน 4) ช่องทางการบริการสารสนเทศที่เกษตรกรต้องการ คือ ให้ส่งสารสนเทศผ่านเกษตรตำบล / ปศุสัตว์อำเภอ / ประมงอำเภอ ผ่านผู้ใหญ่บ้าน และผ่านศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

กำพล ดวงพรประเสริฐ และคณะ (2558) ได้ศึกษา การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจ และความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าวของนักเรียนดรงเรียนทัพราชวิทยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสาร 2) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความพึงพอใจที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสาร 3) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว 4) การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข่าวมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความพึงพอใจที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสาร 5) การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว 6) ความพึงพอใจที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว

จุฬาลักษณ์ ทิวกระโทก (2558) ได้ศึกษา ปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพปลูกผักของเกษตรกร ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหาการประกอบอาชีพ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการผลิต ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ หน้าดินถูกทำลาย ปัญหาแมลงศัตรูพืชหนอนใยผัก โรคพืชใบจุด วัชพืชหญ้าขน สารเคมีและปุ๋ยเคมีแพง คุณภาพผลผลิตเสียหายจากโรคและแมลง 2) ด้านความรู้และเทคโนโลยี ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การไม่ได้รับข่าวสารและการเผยแพร่ความรู้จากเจ้าหน้าที่ ขาดความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 3) ด้านระบบตลาด ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การขายส่งพ่อค้าคนกลาง ไม่สามารถต่อรองราคาได้ การกำหนดราคาได้รับราคาขายต่ำกว่าต้นทุนการผลิต 4) ด้านสังคมและการรวมกลุ่ม ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ รายได้จากการประกอบอาชีพปลูกผักต่ำกว่าการประกอบอาชีพอื่น ส่วนความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพ พบว่า มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการผลิต ในเรื่อง การพัฒนาปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการปลูกผักตลอดทั้งปี 2) ด้านความรู้และเทคโนโลยีทางการผลิต ในเรื่อง การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การส่งข่าวสารความรู้ทางการเกษตร ต้องการความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่ช่วยพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้มีความสม่ำเสมอ 3) ด้านระบบตลาด ในเรื่อง ต้องการช่องทางการตลาดมากขึ้น ต้องการเป็นผู้กำหนดราคาเอง ต้องการให้พ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงแปลงผัก 4) ด้านสังคมและการรวมกลุ่ม ในเรื่องการพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองราคาขายผลผลิต ต้องการรวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตร่วมกัน และ 5) ด้านวิธีการรับการพัฒนา ในเรื่อง การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ช่องทางการรับการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ จากเจ้าหน้าที่มากที่สุด รองลงมา โทรทัศน์ และวิทยุ

นภาพร เวชกามา และคณะ (2559) ได้ศึกษาความต้องการส่งเสริมการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการระดับมาก ในแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านความรู้ในการผลิตในประเด็นการเตรียมต้นกล้า การเก็บเมล็ดพันธุ์เพื่อขยายพันธุ์และการสังเกตอาการโรคของต้นพริก 2) ด้านการตลาดในประเด็นการแปรรูปผลผลิต 3) ด้านวิธีการส่งเสริมในประเด็น การจัดตั้งกลุ่ม การจัดแปลงสาธิต การเยี่ยมแปลงเกษตรกร การจัดฝึกอบรม และ 4) ด้านการสนับสนุน ในประเด็นการสนับสนุนปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน สารอินทรีย์กำจัดศัตรู การผลิตน้ำหมักชีวภาพ และสนับสนุนเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยเพื่อเพิ่มศักยภาพการปลูกพริกของเกษตรกร

Okai (1986) ได้ศึกษา การนำส่งสารสนเทศทางการเกษตรให้กับครอบครัวเกษตรกรขนาดเล็กทางตอนใต้ของรัฐมิสซูรี่ พบว่า ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการใช้สารสนเทศ และเกษตรกรที่มีที่ดินทำการเกษตรมากมีการอ่านนิตยาสารมากกว่าเกษตรกรที่มีที่ดินน้อย

Opara (2010) ได้ศึกษา การใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในรัฐไอโมประเทศไนจิเรีย พบว่า ขนาดที่ดิน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร การทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักหรือเป็นอาชีพเสริม และอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารสนเทศทางการเกษตร

จากการค้นคว้าเอกสารและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ด้านการตลาด ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม ด้านการรวมกลุ่มและด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ทำให้ผู้วิจัยสนใจในความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกผักในตำบล บางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป ซึ่งจากการค้นคว้าเอกสารและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกตัวแปรอิสระเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปลูกผัก 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน และหนี้สินทั้งหมดของเกษตรกร 3) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร และตำแหน่งทางสังคม และ 4) การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสาร

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

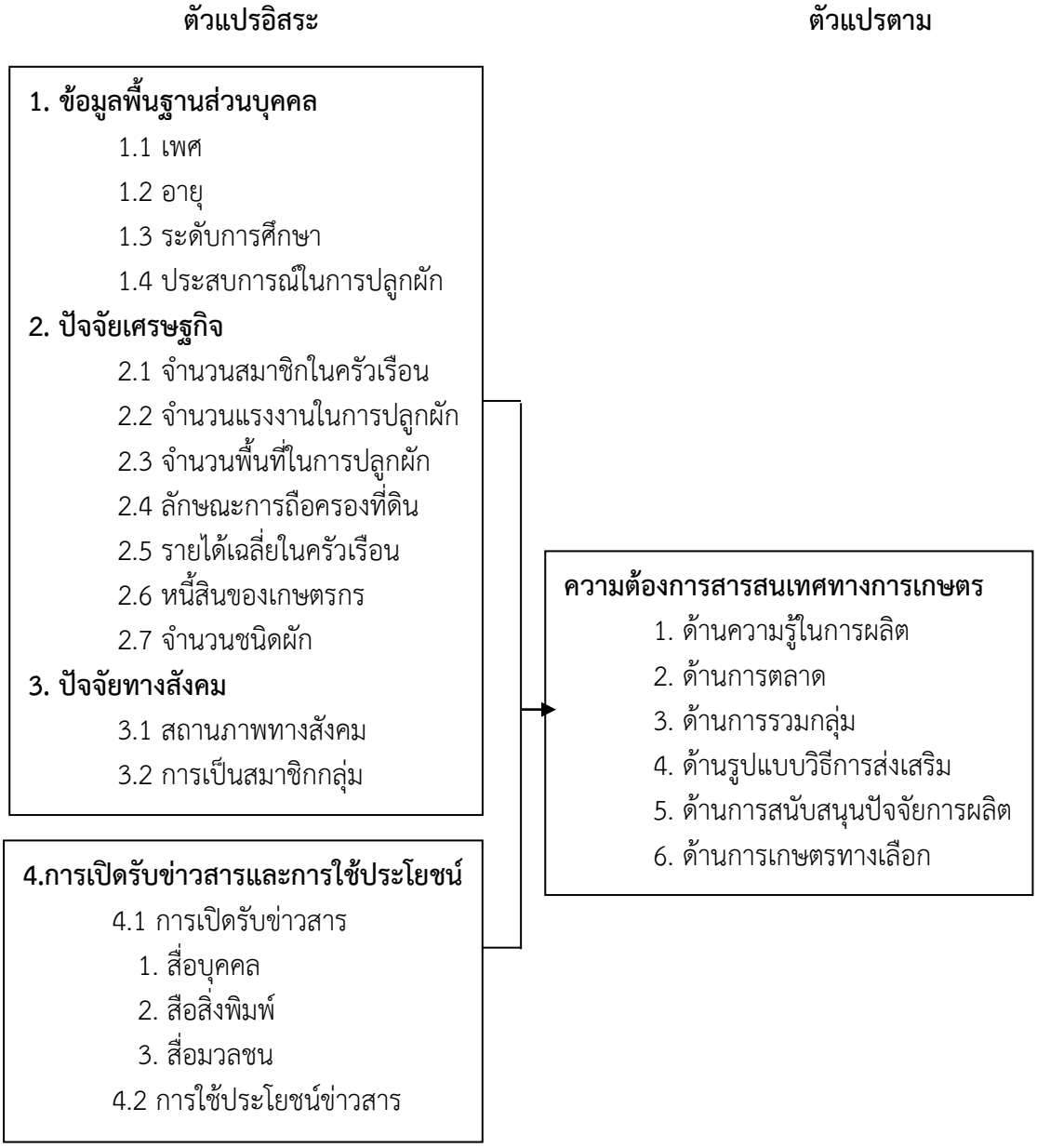

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีประเด็นในวิธีการวิจัย ดังนี้

3.1 สถานที่ทำการวิจัย

ในพื้นที่ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

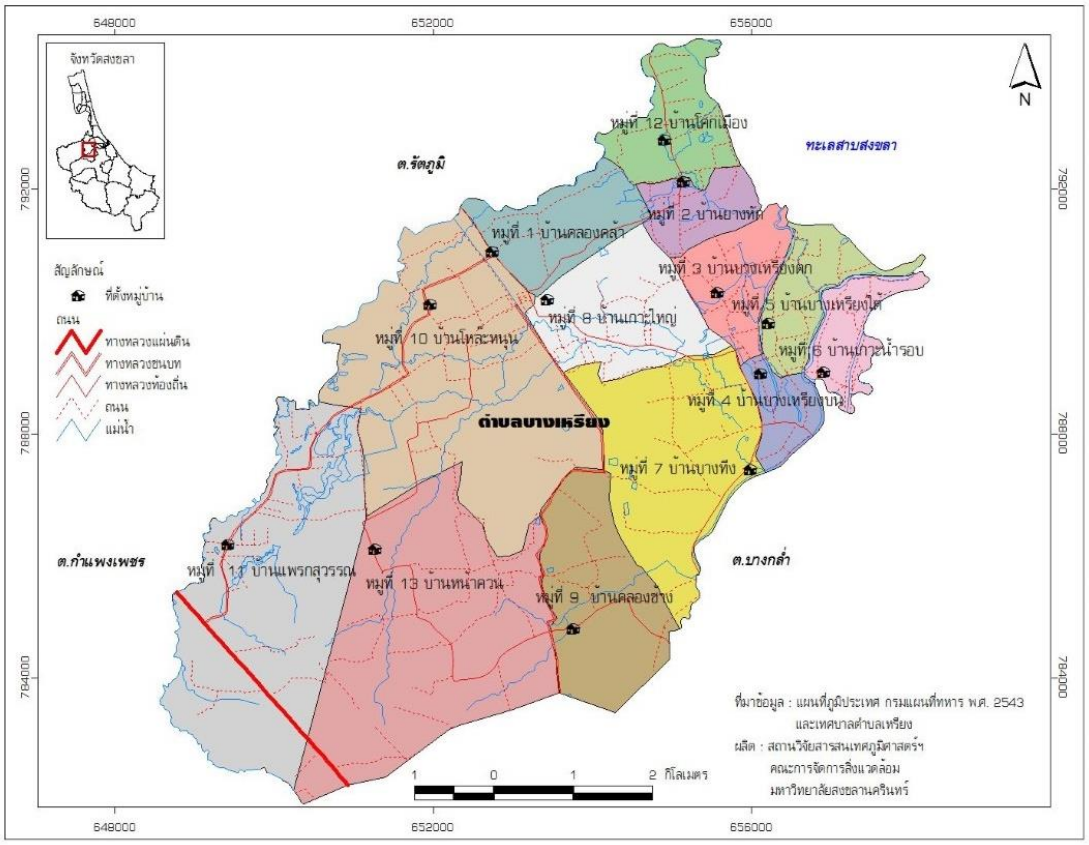

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
ที่มา: สถาบันวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม, 2559

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ปลูกผักเป็นอาชีพหลักในพื้นที่ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองคล้า หมู่ที่ 2 บ้านยางหัก หมู่ที่ 3 บ้านบางเหรียงตก หมู่ที่ 4 บ้านบางเหรียงบน หมู่ที่ 5 บ้านบางเหรียงใต้ หมู่ที่ 6 บ้านเกาะน้ำรอบ หมู่ที่ 8 บ้านเกาะใหญ่ หมู่ที่ 9 บ้านคลองช้าง หมู่ที่ 10 บ้านโหล๊ะหนุน หมู่ที่ 11 บ้านแพรกสุวรรณ และหมู่ที่ 13 บ้านหน้าควน มีจำนวนผู้ปลูกผักทั้งหมด 280 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
N = จำนวนประชากร
e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม

จากสูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างดังกล่าว เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ผลดังนี้

$$n = \frac{280}{1+280 \quad (0.05)^2}$$

$$n = \frac{280}{1+0.70}$$

n = 164.70 หรือเท่ากับ 165 คน

จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้สูตรแบบคิดคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม (Proportional allocation) เพื่อตรวจสอบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้าน โดยมีสูตรคิดคำนวณดังนี้

$$n_i = \frac{n \times N_i}{N}$$

เมื่อ n_i แทนขนาดตัวอย่างกลุ่มที่ i
n แทนขนาดตัวอย่างทั้งหมด
N_i แทนจำนวนประชากรกลุ่มที่ i
N แทนจำนวนประชากรทั้งหมด

ผลจากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ปรากฏดัง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้ปลูกผัก (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	บ้านคลองคล้า	10	6
2	บ้านยางหัก	10	6
3	บ้านบางเหรียงตก	35	21
4	บ้านบางเหรียงบน	15	9
5	บ้านบางเหรียงใต้	120	71
6	บ้านเกาะน้ำรอบ	20	12
8	บ้านเกาะใหญ่	10	6
9	บ้านคลองช้าง	15	8
10	บ้านโหล๊ะหนุน	20	12
11	บ้านแพรกสุวรรณ	15	8
13	บ้านหน้าควน	10	6
	รวม	**280**	**165**

ที่มา: ระบบข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสงขลา, 2558

การสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการแจกแบบสัมภาษณ์แต่ละหมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากหมายเลขรายชื่อเกษตรกรที่ปลูกผักเป็นอาชีพหลักในพื้นที่ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ของทั้ง 11 หมู่บ้านให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน โดยไม่นำสลากหมายเลขรายชื่อที่จับแล้วใส่กลับคืนเพื่อให้ครบจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ตามจำนวนที่ได้เทียบสัดส่วนไว้ (ตารางที่ 1)

3.3 การจัดระดับของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดระดับของข้อมูล ดังนี้

3.3.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและปัจจัยสังคม

3.3.2 การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

3.3.3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

โดยแต่ละระดับข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและปัจจัยสังคม

ผู้วิจัยได้ออกแบบคำถามเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกผัก จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตผัก จำนวนพื้นที่ในการปลูกผัก ลักษณะการถือครองที่ดิน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน หนี้สินของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนชนิดผัก สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลตามความเป็นจริง

3.3.2 การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

1) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ผู้วิจัยออกแบบคำถามจากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่เกษตรกรเปิดรับและจำนวนครั้ง / สัปดาห์ของการเปิดรับข่าวสาร

2) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ผู้วิจัยออกแบบคำถามเป็นลักษณะของ Rating Scale Likert แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดให้

มีการใช้ประโยชน์มาก	เท่ากับ	2 คะแนน
มีการใช้ประโยชน์น้อย	เท่ากับ	1 คะแนน
ไม่มีการใช้ประโยชน์เลย	เท่ากับ	0 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับของคะแนนเฉลี่ยและจะพิจารณาจากคะแนนของคำตอบจาก

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{2-0}{3} = 0.67$$

ระดับการใช้ประโยชน์	**ค่าเฉลี่ย**
มีการใช้ประโยชน์มาก	คะแนนระหว่าง 1.34 – 2.00
มีการใช้ประโยชน์น้อย	คะแนนระหว่าง 0.68 – 1.33
ไม่มีการใช้ประโยชน์เลย	คะแนนระหว่าง 0.00 – 0.67

3.3.3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ผู้วิจัยออกแบบคำถามเป็นลักษณะของ Rating Scale Likert แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดให้

มีความต้องการมาก	เท่ากับ	2 คะแนน
มีความต้องการน้อย	เท่ากับ	1 คะแนน
ไม่มีความต้องการเลย	เท่ากับ	0 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับของคะแนนเฉลี่ยและจะพิจารณาจากคะแนนของคำตอบจาก

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{2-0}{3} = 0.67$$

ระดับความต้องการ	ค่าเฉลี่ย
มีความต้องการมาก	คะแนนระหว่าง 1.34 – 2.00
มีความต้องการน้อย	คะแนนระหว่าง 0.68 – 1.33
ไม่มีความต้องการเลย	คะแนนระหว่าง 0.00 – 0.67

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย คำถามปลายเปิด (Open - Ended Question) คำถามปลายปิด (Close- Ended Questions) และคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งในการสร้างเครื่องมือวิจัยจะทำการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกผัก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตผัก จำนวนพื้นที่ในการปลูกผัก ลักษณะการถือครองที่ดิน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน หนี้สินของเกษตรกร จำนวนชนิดผัก สถานภาพทางสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร เครื่องมือมีลักษณะคำถามปลายเปิด (Open - Ended Question) และคำถามปลายปิด (Close- Ended Questions)

ตอนที่ 2 การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารของเกษตรกรจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน โดยวัดจากความถี่ที่เกษตรกรได้รับต่อสัปดาห์ และการใช้ประโยชน์ข่าวสารของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผนการผลิตของเกษตรกร การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพ การเลือกตัดสินใจในการประกอบอาชีพ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อของเกษตรกร โดยเครื่องมือมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ในประเด็นของความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ด้านการตลาด ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และด้านการเกษตรทางเลือก เครื่องมือมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.6 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.6.1 การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา

ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบข้อคำถาม เพื่อให้ครอบคลุมครบถ้วนตามทฤษฎีหรือแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3.6.2 การวัดความเที่ยงตรง (Validity)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้มีการวัดความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งหมด 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลจริง โดยมีเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum_{i=1}^{N} R_i}{N}$$

เมื่อ R_i แทน ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่ i

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินว่า ข้อคำถามใดมีความเที่ยงตรงสูงใช้ได้ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงค์, 2551)

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 มีความเที่ยงตรงสูง

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ต้องปรับปรุง

3.6.3 การวัดค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

การวิจัยครั้งนี้ ได้มีการหาความคงที่ของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้การทดสอบความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยนำไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งงาย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แล้วนำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538) จากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อคำถาม

s_i^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อคำถาม

s_t^2 แทน ความแปรปรวนรวมของคะแนนรวมแต่ละผู้ตอบ

เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นนั้น ประสพชัย พสุนนท์ (2557 อ้างถึง เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) ได้กล่าวไว้ว่า

ถ้ามีค่าตั้งแต่ 0.00 – 0.20	แสดงว่า มีความเชื่อมั่นต่ำมาก
ถ้ามีค่าตั้งแต่ 0.21 – 0.41	แสดงว่า มีค่าความเชื่อมั่นต่ำ
ถ้ามีค่าตั้งแต่ 0.41 – 0.70	แสดงว่า มีค่าความเชื่อมั่นปานกลาง
ถ้ามีค่าตั้งแต่ 0.71 – 1.00	แสดงว่า มีค่าความเชื่อมั่นสูง

การทดสอบเครื่องมือของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแยกการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้เป็น 3 ตอน คือ 1) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร มีค่าความเชื่อมันเท่ากับ 0.885 แปลผลได้ว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง 2) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ค่าความเชื่อมันเท่ากับเท่ากับ 0.861 แปลผลได้ว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง 3) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ค่าความเชื่อมันเท่ากับเท่ากับ 0.858 แปลผลได้ว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง และเมื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.895 ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูงเช่นเดียวกัน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้แล้ว นำมาประมวลผลเพื่อหาค่าต่าง ๆ ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ทางสังคมสาสตร์จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งกำหนดนัยสำคัญทางสถิติในการวิเคราะห์ที่ระดับ 0.05 โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ทำการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล จำนวน 4 ตัวแปร, ปัจจัยทางเศรษฐกิจ จำนวน 7 ตัวแปร, ปัจจัยทางสังคม จำนวน 2 ตัวแปร และการเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสาร จำนวน 4 ตัวแปร กับตัวแปรตาม คือ ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ทั้งภาพรวมและรายด้าน

$Y_{1...7} = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + ... + b_{17}x_{17}$

Y_1 = ความต้องการสารสนเทศด้านความรู้ในการผลิต
Y_2 = ความต้องการสารสนเทศด้านการตลาด
Y_3 = ความต้องการสารสนเทศด้านการรวมกลุ่ม
Y_4 = ความต้องการสารสนเทศด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม
Y_5 = ความต้องการสารสนเทศด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต
Y_6 = ความต้องการสารสนเทศด้านการเกษตรทางเลือก
Y_7 = ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
a = ค่าคงที่
$b_{1...17}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เมื่อควบคุมค่าของตัวแปรอิสระอื่นที่มีอยู่ในสมการได้คงที่แล้ว
X_1 = เพศ
X_2 = อายุ
X_3 = ระดับการศึกษา
X_4 = ประสบการณ์ในการปลูกผัก
X_5 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
X_6 = แรงงานที่ใช้ในการปลูกผัก
X_7 = ลักษณะการถือครองที่ดิน
X_8 = จำนวนพื้นที่ในการปลูกผัก
X_9 = รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน
X_{10} = หนี้สินของเกษตรกร
X_{11} = จำนวนชนิดผัก
X_{12} = สถานภาพทางสังคม
X_{13} = การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร
X_{14} = การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล

X_{15} = การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์

X_{16} = การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน

X_{17} = การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์วัดระดับความสัมพันธ์ Pearson Product Moment Correlation) ซึ่งบุปผา อนันต์สุชาติกุล (2549) ได้กำหนดการแบ่งเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระด้วยกันเอง (Multicollinearity) โดยอยู่ภายใต้ข้อกำหนดว่า ข้อมูลเป็นระฆังคว่ำ ดังนี้

ค่าของ R_{xy}	หมายถึง
+ 0.70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางบวกและสูงมาก
+ 0.50 ถึง 0.69	ความสัมพันธ์ในทางบวกและมากพอสมควร
+ 0.30 ถึง 0.49	ความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลาง
+ 0.10 ถึง 0.29	ความสัมพันธ์ในทางบวกและต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์
- 0.01 ถึง 0.09	ความสัมพันธ์ในทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
- 0.10 ถึง 0.29	ความสัมพันธ์ในทางลบและต่ำ
- 0.30 ถึง 0.49	ความสัมพันธ์ในทางลบและปานกลาง
- 0.50 ถึง 0.69	ความสัมพันธ์ในทางลบและมากพอสมควร
- 0.70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางลบและสูงมาก

โดยความสัมพันธ์ในทางลบ (-) แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนความสัมพันธ์ในทางลบ (+) แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

บทที่ 4
ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ได้ทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้และสามารถแสดงผลการวิจัยได้ ดังนี้

4.1 ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมบางประการและการผลิตผักของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

4.2 การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

4.3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

4.4 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

4.1 ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคมบางประการ และการผลิตผักของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกผัก จำนวน 165 ราย จาก 11 หมู่บ้านในตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา สามารถรายงานผลการวิจัยด้านลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมบางประการ ดังนี้

4.1.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลบางประการของเกษตรกร

ผลการวิจัยลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลบางประการของเกษตรกร ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา แสดงได้ดังนี้

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์เป็นเพศชายและเพศหญิงเท่า ๆ กัน โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 50.30 และเพศหญิง ร้อยละ 49.70 อายุเฉลี่ย 52.26 ปี เกษตรกรส่วนมากมีอายุต่ำกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.69 และส่วนมากจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 76.97 ผู้ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามีเพียงร้อยละ 19.40 มีประสบการณ์ในการปลูกผักเฉลี่ย 20.33 ปี ส่วนมากมีประสบการณ์ในการปลูกผักไม่เกิน 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.02 ในจำนวนนี้มีผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.90 โดยผู้ที่มีประสบการณ์น้อยที่สุดคือ 2 ปี (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลบางประการของเกษตรกร

n = 165

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลบางประการของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	82	49.70
ชาย	83	50.30

ตารางที่ 2 (ต่อ)

n = 165

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลบางประการของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
28 - 35 ปี	13	7.88
36 – 43 ปี	28	16.97
44 – 51 ปี	42	25.45
52 – 59 ปี	32	19.39
60 – 67 ปี	33	20.00
68 – 75 ปี	11	6.67
76 ปีขึ้นไป	6	3.64
อายุเฉลี่ย	52.26 ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	12.02 ปี	
อายุน้อยที่สุด	28.00 ปี	
อายุมากที่สุด	81.00 ปี	
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	2	1.21
ประถมศึกษาปีที่ 4	68	41.21
ประถมศึกษาปีที่ 6	59	35.76
มัธยมศึกษาปีที่ 3	20	12.12
มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช.	6	3.64
ปวส. หรือ อนุปริญญา	6	3.64
ประสบการณ์ในการปลูกผัก		
น้อยกว่า 10 ปี	51	30.90
11 - 20 ปี	53	32.12
21 - 30 ปี	36	21.82
31 - 40 ปี	19	11.52
41 – 50 ปี	6	3.64
ประสบการณ์ในการปลูกผักเฉลี่ย	20.33 ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	11.85 ปี	
ประสบการณ์ในการปลูกผักน้อยที่สุด	2.00 ปี	
ประสบการณ์ในการปลูกผักมากที่สุด	50.00 ปี	

4.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร

ผลการวิจัยลักษณะทางเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา แสดงได้ดังนี้

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.19 คนต่อครัวเรือน โดยส่วนมากจะมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 69.09 ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนจะเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สมาชิกในครัวเรือน

n = 165

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด		
1-3 คน	44	26.67
4-6 คน	114	69.09
7- 9 คน	5	3.03
10- 12 คน	2	1.21
สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย	4.19 คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1.37 คน	
สมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด	1.00 คน	
สมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด	10.00 คน	
สมาชิกในครัวเรือนเพศหญิง		
ไม่มีสมาชิกเพศหญิงในครัวเรือน	1	0.61
1 – 2 คน	111	67.27
3 – 4 คน	50	30.30
5 คน	3	1.82
สมาชิกในครัวเรือนเพศหญิงเฉลี่ย	2.20 คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.07 คน	
สมาชิกในครัวเรือนเพศหญิงน้อยที่สุด	1.00 คน	
สมาชิกในครัวเรือนเพศหญิงมากที่สุด	5.00 คน	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

n = 165

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกในครัวเรือนเพศชาย		
ไม่มีสมาชิกเพศชายในครัวเรือน	8	4.85
1 – 2 คน	111	67.27
3 – 4 คน	44	26.67
5 คนขึ้นไป	2	1.21
สมาชิกในครัวเรือนเพศชายเฉลี่ย	2.09 คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.08 คน	
สมาชิกในครัวเรือนเพศชายน้อยที่สุด	1.00 คน	
สมาชิกในครัวเรือนเพศชายมากที่สุด	6.00 คน	

แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งออกได้เป็น 1) แรงงานด้านการเกษตร และ 2) แรงงานนอกการเกษตร โดยเกษตรกรจะมีแรงงานในครัวเรือนที่เป็นแรงงานหลักเฉลี่ย 2.08 คนต่อครัวเรือน โดยจำนวนแรงงานจะอยู่ระหว่าง 2-3 คนต่อครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.54 ส่วนใหญ่จะไม่มีแรงงานเสริมจากคนในครัวเรือนเพื่อทำการเกษตร และไม่มีแรงงานในครัวเรือนที่ไปทำงานนอกภาคการเกษตรด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรมีจำนวนน้อย ซึ่งส่วนใหญ่จะช่วยกันทำการเกษตรของครอบครัว (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

n = 165

จำนวนแรงงานในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนแรงงานหลักด้านการเกษตร		
1 คน	31	18.79
2 คน	101	61.21
3 คน	22	13.33
4 คน	10	6.06
5 คน	1	0.61
แรงงานหลักด้านการเกษตรเฉลี่ย	2.08 คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.78 คน	
แรงงานหลักด้านการเกษตรน้อยที่สุด	1.00 คน	
แรงงานหลักด้านการเกษตรมากที่สุด	5.00 คน	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

n = 165

จำนวนแรงงานในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนแรงงานเสริมด้านการเกษตร		
ไม่มีแรงงานเสริม	158	95.76
1 คน	4	2.42
2 คน	2	1.21
3 คน	1	0.61
แรงงานด้านการเกษตรที่เป็นแรงงานเสริมเฉลี่ย	1.57 คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.79 คน	
แรงงานเสริมด้านการเกษตรน้อยที่สุด	1.00 คน	
แรงงานเสริมด้านการเกษตรมากที่สุด	3.00 คน	
แรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกภาคเกษตร		
ไม่มีแรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกภาคเกษตร	146	88.48
1 คน	11	6.67
2 คน	5	3.03
3 คน	3	1.82
แรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกภาคเกษตรเฉลี่ย	1.57 คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.57 คน	
แรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกภาคเกษตรน้อยที่สุด	1.00 คน	
แรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกภาคเกษตรมากที่สุด	3.00 คน	

แรงงานจ้างด้านการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่มีการจ้างแรงงานเพื่อใช้ในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 98.79 ส่วนที่เหลือเพียง 2 ราย มีการจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการเพาะปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวนแรงงานจ้างประมาณ 1-2 คนเท่านั้น (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนแรงงานจ้างด้านการเกษตร

n = 165

จำนวนแรงงานจ้างด้านการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
แรงงานจ้างในการเพาะปลูก		
ไม่มีแรงงานจ้าง	163	98.79
1 คน	1	0.61
2 คน	1	0.61

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 165

จำนวนแรงงานจ้างด้านการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
แรงงานจ้างในการดูแลรักษา		
ไม่มีแรงงานจ้าง	163	98.79
1 คน	1	0.61
2 คน	1	0.61
แรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวผลผลิต		
ไม่มีแรงงานจ้าง	163	98.79
1 คน	1	0.61
2 คน	1	0.61
แรงงานจ้างเฉลี่ย	1.57 คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.17 คน	
แรงงานจ้างน้อยที่สุด	1.00 คน	
แรงงานจ้างมากที่สุด	2.00 คน	

ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีการถือครองที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.70 รองลงมา คือ พื้นที่เช่า คิดเป็นร้อยละ 6.06 เป็นกรรมสิทธิ์ของญาติน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.24 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตร

n = 165

ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตร		
กรรมสิทธิ์ของตนเอง	148	89.70
พื้นที่เช่า	10	6.06
กรรมสิทธิ์ของญาติ	7	4.24

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 5.70 ไร่ต่อครัวเรือน เป็นที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองเฉลี่ย 5.44 ไร่ต่อครัวเรือน กรรมสิทธิ์ของญาติเฉลี่ย 2.92 ไร่ต่อครัวเรือน ในกรณีนี้เป็นพื้นที่ซึ่งญาติพี่น้องให้ทำโดยไม่คิดค่าตอบแทน เนื่องจากเป็นที่ว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ สำหรับเกษตรกรที่เช่าพื้นที่ในการทำการเกษตรมีพื้นที่เช่าเฉลี่ย 4.33 ไร่ต่อครัวเรือน กิจกรรมการเกษตรที่เกษตรกรทำในพื้นที่ได้แก่ การปลูกผักและทำสวนยางพารา เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการปลูกผักเป็นอาชีพ โดยมีพื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 1.43 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่ปลูกผักน้อยที่สุดคือ 1 ไร่ และมากที่สุดคือ 15 ไร่ ส่วนเกษตรกรที่ปลูกยางพารา คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของกลุ่มตัวอย่าง มีพื้นที่ในการปลูกยางพาราเฉลี่ย 10.67 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่ปลูกยางพาราน้อยที่สุดคือ 3 ไร่ มากที่สุดคือ 35 ไร่ (ตารางที่ 7) จากการสัมภาษณ์ ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมว่าเกษตรกรที่ทำการเกษตรในพื้นที่เช่า จะเป็นเกษตรกรที่ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากการปลูกผักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีตลาดรองรับผลผลิตน้อย จึงอพยพย้ายถิ่นมาเช่าพื้นที่ปลูกผักในตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เพราะเป็นแหล่งผลิตผักที่ใหญ่ของจังหวัด และมีตลาดรองรับผลผลิตทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ เช่น ตลาดในอำเภอหาดใหญ่ และการส่งออกผลผลิตผักไปจำหน่ายในประเทศมาเลเซีย ทำให้เกษตรกรได้รับรายได้มากกว่าการผลิตผักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 7 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร

n = 165

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่ต่อครัวเรือน)		
ต่ำกว่า 7 ไร่	129	78.18
8 - 14 ไร่	24	14.55
15 - 21 ไร่	7	4.24
22 - 28 ไร่	3	1.82
29 - 35 ไร่	1	0.61
36 ไร่ขึ้นไป	1	0.61
จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย	5.70 ไร่ต่อครัวเรือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	5.66 ไร่ต่อครัวเรือน	
จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด	1.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด	39.00 ไร่ต่อครัวเรือน	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

n = 165

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง (ไร่ต่อครัวเรือน)		
ไม่มีพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง	26	15.75
ต่ำกว่า 7 ไร่	108	65.45
8 - 14 ไร่	20	12.12
15 - 21 ไร่	6	3.64
22 - 28 ไร่	3	1.82
29 - 35 ไร่	1	0.61
36 ไร่ขึ้นไป	1	0.61
พื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเองเฉลี่ย	5.44 ไร่ต่อครัวเรือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	5.77 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเองน้อยที่สุด	1.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเองมากที่สุด	39.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นกรรมสิทธิ์ของญาติ (ไร่ต่อครัวเรือน)		
ไม่มีพื้นที่กรรมสิทธิ์ของญาติ	158	95.75
1 - 4 ไร่	5	3.03
5 - 8 ไร่	1	0.61
9 - 12 ไร่	1	0.61
พื้นที่กรรมสิทธิ์ของญาติเฉลี่ย	2.92 ไร่ต่อครัวเรือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1.07 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่กรรมสิทธิ์ของญาติน้อยที่สุด	1.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่กรรมสิทธิ์ของญาติมากที่สุด	12.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่เช่า (ไร่ต่อครัวเรือน)		
ไม่มีพื้นที่เช่า	155	93.94
1 - 3 ไร่	3	1.82
4 - 6 ไร่	6	3.63
7 ไร่ขึ้นไป	1	0.61
พื้นที่เช่าเฉลี่ย	4.33 ไร่ต่อครัวเรือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1.13 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่เช่าน้อยที่สุด	2.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่เช่ามากที่สุด	8.00 ไร่ต่อครัวเรือน	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

n = 165

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
ค่าเช่าปีละ (บาทต่อไร่)		
ไม่มีค่าเช่า	155	93.94
100 – 200 บาท	1	0.61
201 – 400 บาท	2	1.21
401 – 600 บาท	5	3.03
601 – 800 บาท	2	1.21
ค่าเช่าเฉลี่ย	485.00 บาทต่อไร่	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	146.06 บาทต่อไร่	
ค่าเช่าน้อยที่สุด	150.00 บาทต่อไร่	
ค่าเช่ามากที่สุด	800.00 บาทต่อไร่	
พื้นที่ปลูกผัก		
ต่ำกว่า 3 ไร่	108	65.45
4 - 6 ไร่	47	28.48
7 - 9 ไร่	7	4.24
10 - 12 ไร่	2	1.21
13 ไร่ขึ้นไป	1	0.61
พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย	1.43 ไร่ต่อครัวเรือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1.98 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่ปลูกผักน้อยที่สุด	1.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่ปลูกผักมากที่สุด	15.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่ปลูกยางพารา		
ไม่มีพื้นที่ปลูกยางพารา	132	80.00
ต่ำกว่า 7 ไร่	18	10.90
8 - 14 ไร่	8	4.84
15 - 21 ไร่	3	1.82
22 - 28 ไร่	2	1.22
29 - 35 ไร่	2	1.22
พื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย	10.67 ไร่ต่อครัวเรือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	5.53 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่ปลูกยางพาราน้อยที่สุด	3.00 ไร่ต่อครัวเรือน	
พื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด	35.00 ไร่ต่อครัวเรือน	

ในรอบปีที่ผ่านมา เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 100,564.24 บาทต่อครัวเรือน โดยมีรายได้รวมจากภาคเกษตรเฉลี่ย 95,429.70 บาทต่อปี ซึ่งเกษตรกรปลูกผักมีรายได้รวมจากการปลูกผักเฉลี่ย 84,485.45 บาทต่อปี และเกษตรกรที่มีการทำสวนยางพารามีรายได้จากการปลูกยางพาราเฉลี่ย 101,175.00 บาทต่อปี ทั้งนี้ เกษตรกรบางรายเพิ่งเริ่มปลูกยางพารา จึงทำให้มีรายได้จากการทำสวนยางพาราไม่มากนัก สำหรับรายได้รวมจากกิจกรรมนอกภาคเกษตร เกษตรกรมีรายได้รวมนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 42,258.33 บาทต่อปี ซึ่งที่มาของรายได้จะได้รับจาก การรับจ้าง เงินผู้สูงอายุ ค้าขาย และเงินที่ลูกส่งให้ทุกเดือน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 รายได้รวมของครัวเรือน

n = 165

รายได้รวมของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
รายได้รวมครัวเรือนเฉลี่ย (บาทต่อปี)		
10,000 - 101,000 บาท	116	70.30
10,1001 - 201,000 บาท	26	15.76
201,001 - 301,000 บาท	15	9.09
301,000 - 401,000 บาท	4	2.42
401,001 - 501,000 บาท	3	1.82
601,001 บาทขึ้นไป	1	0.61
รายได้รวมครัวเรือนเฉลี่ย	100,564.24 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	12,158.24 บาท	
รายได้รวมครัวเรือนเฉลี่ยน้อยที่สุด	10,000.00 บาท	
รายได้รวมครัวเรือนเฉลี่ยมากที่สุด	677,200.00 บาท	
รายได้รวมจากภาคเกษตร (บาทต่อปี)		
10,000 - 101,000 บาท	121	73.33
10,1001 - 201,000 บาท	23	13.94
201,001 - 301,000 บาท	13	7.88
301,000 - 401,000 บาท	4	2.42
401,001 - 501,000 บาท	3	1.82
601,001 บาทขึ้นไป	1	0.61
รายได้รวมจากภาคเกษตรเฉลี่ย	95,429.70 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	111,596.11 บาท	
รายได้รวมจากภาคเกษตรน้อยที่สุด	10,000.00 บาท	
รายได้รวมจากภาคเกษตรมากที่สุด	670,000.00 บาท	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

n = 165

รายได้ของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
รายได้จากการปลูกผัก		
10,000 - 101,000 บาท	127	76.97
101,001 - 201,000 บาท	21	12.73
201,001 - 301,000 บาท	11	6.67
301,001 - 401,000 บาท	3	1.82
401,001 บาทขึ้นไป	3	1.82
รายได้จากการปลูกผักเฉลี่ย	84,485.45 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	100,005.30 บาท	
รายได้จากการปลูกผักน้อยที่สุด	10,000.00 บาท	
รายได้จากการปลูกผักมากที่สุด	500,000.00 บาท	
รายได้จากการปลูกยางพารา		
ไม่มีการปลูกยางพารา	148	89.69
10,000 - 101,000 บาท	12	7.27
101,001 - 201,000 บาท	2	1.21
201,001 - 301,000 บาท	1	0.61
301,001 - 401,000 บาท	1	0.61
401,001 บาทขึ้นไป	1	0.61
รายได้จากการปลูกยางพาราเฉลี่ย	101,175.00 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	55,854.03 บาท	
รายได้จากการปลูกยางพาราน้อยที่สุด	10,000.00 บาท	
รายได้จากการปลูกยางพารามากที่สุด	630,000.00 บาท	
รายได้รวมจากนอกภาคเกษตร		
ไม่มีรายได้นอกภาคเกษตร	141	85.45
ต่ำกว่า 20,000 บาท	11	6.66
20,001 - 40,000 บาท	5	3.03
40,001 - 60,000 บาท	1	0.61
60,001 - 80,000 บาท	3	1.82
80,001 - 100,000 บาท	1	0.61
100,001 - 120,000 บาท	3	1.82
รายได้รวมนอกภาคเกษตรเฉลี่ย	42,258.33 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	20,531.07 บาท	
รายได้รวมนอกภาคเกษตรน้อยที่สุด	20,000.00 บาท	
รายได้รวมนอกภาคเกษตรมากที่สุด	120,000.00 บาท	

6) หนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีหนี้สินในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 69.09 โดยเกษตรกรมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 109,866.67 บาทต่อครัวเรือน แหล่งหนี้สินหรือแหล่งเงินกู้ที่สำคัญ คือ กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 38.19 33.34 10.91 และ 9.70 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยจากแหล่งเงินกู้แต่ละแห่งดังนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 98,600 บาท สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 192,500 บาท กองทุนหมู่บ้านเฉลี่ย 48,611.11บาท นายทุนเฉลี่ย 65,000 บาท ธนาคารพาณิชย์เฉลี่ย 157,500 บาท และกลุ่มออมทรัพย์เฉลี่ย 80,746.03 บาท (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 หนี้สินและแหล่งเงินกู้ที่เกิดจากการทำการเกษตร

n = 165

หนี้สินและแหล่งเงินกู้ที่เกิดจากการทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
หนี้สินของเกษตรกร(บาทต่อครัวเรือน)		
ไม่มีหนี้สิน	51	30.91
มีหนี้สิน	114	69.09
แหล่งเงินกู้ (บาทต่อครัวเรือน)*		
1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร		
ไม่มีหนี้สินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	110	66.66
ต่ำกว่า 100,000 บาท	39	23.63
100,001 - 200,000 บาท	12	7.27
200,001 - 300,000 บาท	1	0.61
300,001 - 400,000 บาท	2	1.22
400,001 - 500,000 บาท	1	0.61
หนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย	98,600.00 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	74,053.09 บาท	
หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรน้อยที่สุด	10,000.00 บาท	
หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด	500,000.00 บาท	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

n = 165

หนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
2. สหกรณ์การเกษตร		
ไม่มีหนี้สินของสหกรณ์การเกษตร	149	90.30
ต่ำกว่า 150,000 บาท	8	4.85
150,001 – 300,000 บาท	4	2.42
300,001 – 450,000 บาท	3	1.82
750,001 บาทขึ้นไป	1	0.61
หนี้ของสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย	192,500.00 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	84,827.89 บาท	
หนี้ของสหกรณ์การเกษตรน้อยที่สุด	10,000.00 บาท	
หนี้ของสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด	800,000.00 บาท	
3. กองทุนหมู่บ้าน		
ไม่มีหนี้สินของกองทุนหมู่บ้าน	147	89.09
ต่ำกว่า 35,000 บาท	3	1.82
35,001 - 70,000 บาท	13	7.87
70,001 บาทขึ้นไป	2	1.22
หนี้ของกองทุนหมู่บ้านเฉลี่ย	48,611.11 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	16,580.33 บาท	
หนี้ของกองทุนหมู่บ้านน้อยที่สุด	20,000.00 บาท	
หนี้ของกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด	100,000.00 บาท	
4. นายทุนเงินกู้		
ไม่มีหนี้สินของนายทุน	163	98.78
ต่ำกว่า 35,000 บาท	1	0.61
70,001 บาทขึ้นไป	1	0.61
หนี้ของนายทุนเงินกู้เฉลี่ย	65,000.00 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	8,114.11 บาท	
หนี้ของนายทุนเงินกู้น้อยที่สุด	30,000.00 บาท	
หนี้ของนายทุนเงินกู้มากที่สุด	100,000.00 บาท	
5. ธนาคารพาณิชย์		
ไม่มีหนี้สินของธนาคารพาณิชย์	162	98.17
ต่ำกว่า 120,000 บาท	1	0.61
120,001 - 160,000 บาท	1	0.61
160,001 - 200,000 บาท	1	0.61

ตารางที่ 9 (ต่อ)

n = 165

หนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
หนี้ของธนาคารพาณิชย์เฉลี่ย	157,500.00 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	25,242.06 บาท	
หนี้ของธนาคารพาณิชย์น้อยที่สุด	100,00.00 บาท	
หนี้ของธนาคารพาณิชย์มากที่สุด	200,000.00 บาท	
6. กลุ่มออมทรัพย์		
ไม่มีหนี้สินของกลุ่มออมทรัพย์	102	61.81
ต่ำกว่า 150,000 บาท	51	30.91
150,001 - 400,000 บาท	8	4.84
400,001 - 600,000 บาท	2	1.22
600,001 - 900,000 บาท	1	0.61
900,001 บาทขึ้นไป	1	0.61
หนี้ของกลุ่มออมทรัพย์เฉลี่ย	80,746.03 บาท	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	92,816.00 บาท	
หนี้ของกลุ่มออมทรัพย์น้อยที่สุด	10,000.00 บาท	
หนี้ของกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด	1000,000.00 บาท	

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.1.3 ลักษณะทางสังคมบางประการของเกษตรกร

ลักษณะทางสังคมบางประการของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา สามารถแสดงได้ดังนี้

1) สถานภาพทางสังคมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 93.33 ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมจะดำรงตำแหน่งในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 สถานภาพทางสังคม

n = 165

สถานภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางสังคม		
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	154	93.33
ผู้ใหญ่บ้าน	2	1.21
อ.บ.ต.	8	4.85
คณะกรรมการหมู่บ้าน	1	0.61

2) การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.21 รองลงมา คือ กลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 33.94 และเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 1.82 ส่วนใหญ่เข้าร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่ม มีเพียงส่วนน้อยที่ได้รับให้มีการดำรงตำแหน่งบริหารในกลุ่ม เช่น ประธานหรือกรรมการกลุ่ม เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มด้านการเงินมากกว่ากลุ่มอาชีพ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้เงินทุนในการประกอบอาชีพในลักษณะที่เป็นเงินทุนหมุนเวียน จึงมีความต้องการเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเงินมากกว่ากลุ่มลักษณะอื่น นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า การที่เกษตรกรไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ นั้น เพราะเมื่อเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับการบริการอย่างทั่วถึง และสมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มน้อย มีความเห็นแก่ตัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเดโช สุวรรณอังกูร (2544) ที่พบว่า ผู้ที่ไม่สนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากผู้นำกลุ่มมีความลำเอียงในการให้บริการกับสมาชิกบางคน และไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

n = 165

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มออมทรัพย์		
ไม่เป็นสมาชิก	64	38.79
เป็นสมาชิก	101	61.21
ตำแหน่ง		
ประธานกลุ่ม	2	1.21
สมาชิก	99	60.00
กลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร		
ไม่เป็นสมาชิก	109	66.06
เป็นสมาชิก	56	33.94
ตำแหน่ง		
ประธานกลุ่ม	3	1.82
สมาชิก	53	32.12
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร		
ไม่เป็นสมาชิก	118	71.52
เป็นสมาชิก	47	28.48
ตำแหน่ง		
ประธานกลุ่ม	2	1.21
กรรมการ	1	0.61
สมาชิก	44	26.67

ตารางที่ 11 (ต่อ)

n = 165

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มเกษตรกร		
ไม่เป็นสมาชิก	159	96.36
เป็นสมาชิก	6	3.64
ตำแหน่ง		
ประธานกลุ่ม	1	0.61
กรรมการ	1	0.61
สมาชิก	4	2.42
กลุ่มแม่บ้าน		
ไม่เป็นสมาชิก	162	98.18
เป็นสมาชิก	3	1.82
ตำแหน่ง		
เป็นสมาชิก	3	1.82

3) การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชนและการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรส่วนมากเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชนเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 61.82 กิจกรรมภายในชุมชนที่เกษตรกรเข้าร่วมได้แก่ การประชุมประจำเดือน การเข้าอบรมทางการเกษตรต่าง ๆ เช่น การทำน้ำหมัก การทำปุ๋ย เป็นต้น สำหรับการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ในชุมชนไม่มีการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 88.48 ส่วนผู้ที่มีการย้ายถิ่นไปที่อื่นเพื่อประกอบอาชีพนั้นมีเป็นส่วนน้อย และมีเพียง 1-2 คนต่อครัวเรือนเท่านั้น (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การเข้าร่วมกิจกรรมและการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ

n = 165

การเข้าร่วมกิจกรรมและการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน		
เป็นประจำ	55	33.33
บางครั้ง	102	61.82
ไม่เคย	6	3.64
การย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ		
ไม่มี	146	88.48
มี	19	11.52
จำนวนการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ(ต่อครัวเรือน)		
1 คน	11	6.67
2 คน	5	3.03
3 คน	3	1.82

4.1.4 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการผลิตผักในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) ของเกษตรกร

ในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) การผลิตผักของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้

จำนวนชนิดผัก พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกผักเฉลี่ย 2.65 ชนิด โดยผักที่เกษตรกรมีการปลูกในพื้นที่ได้แก่ พริก ต้นหอม กวางตุ้ง กะเพรา ผักบุ้ง ผักกาดหอม ผักชี ผักคะน้า ถั่วฝักยาว ผักกาดขาว และมะเขือ เกษตรกรมักจะปลูกผัก 2-3 ชนิด ไม่ปลูกอย่างหลากหลายในแปลง (ตารางที่ 13) ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่ในการปลูกผักน้อย (พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 1.43 ไร่ต่อครัวเรือน) การปลูกผักที่ไม่หลากหลายจะทำให้เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตและการจัดการการดูแล ที่ไม่ยุ่งยาก

ตารางที่ 13 จำนวนชนิดผักที่เกษตรกรปลูก

n = 165

จำนวนชนิดผักที่เกษตรกรปลูก	จำนวน	ร้อยละ
1 ชนิด	28	16.97
2 ชนิด	53	32.12
3 ชนิด	47	28.48
4 ชนิด	22	13.33
5 ชนิด	15	9.09
จำนวนชนิดผักเฉลี่ย	2.65 ชนิด	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1.17 ชนิด	
จำนวนชนิดผักน้อยที่สุด	1 ชนิด	
จำนวนชนิดผักมากที่สุด	5 ชนิด	

สภาพการผลิตผักแต่ละชนิดของเกษตรกร สามารถจำแนกได้ดังนี้

1) พริก พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกพริกขี้หนูพันธุ์ซุปเปอร์ฮอท จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม การเตรียมแปลง เกษตรกรจะนิยมแปลงขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร ระยะการปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ในขั้นตอนของการเตรียมดิน จะมีการไถพรวนและใส่ปุ๋ยชีวภาพ (มูลไก่) ก่อนการปลูก ระหว่างปลูกจะใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น การให้น้ำในการปลูกพริก เกษตรกรจะให้น้ำวันละ 2 ครั้งในตอนเช้าและตอนเย็น โรคของพริกที่พบ คือ โรคกุ้งแห้งหรือแอนเทรคโนส แมลงศัตรูพืชในการทำลายพริก คือ เพลี้ยไฟ อายุการเก็บเกี่ยว 90 วัน ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีทั้งพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อผลผลิตที่แปลงผัก (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ข้อมูลการปลูกพริกในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 70

ข้อมูลการปลูกพริกในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์พริก		
พริกขี้หนูซุปเปอร์ฮอท	56	80.00
พริกขี้หนูไชยปราการ	11	15.71
พริกชี้ฟ้า	3	4.29
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	70	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	13	18.57
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	23	32.85
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	34	48.58
ระยะการปลูก		
30 เซนติเมตร	23	32.85
50 เซนติเมตร	47	67.15
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	20	28.57
พรวนดิน	41	58.57
หลังจากผักโตพอประมาณ	9	12.86
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	56	80.00
13 – 21 – 21	11	15.71
8 – 24 – 24	3	4.29
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	22	31.43
2 ครั้ง	48	68.57
โรคในพริก		
ไม่มีโรค	37	52.86
โรคเหี่ยว	6	8.57
โรคกุ้งแห้งหรือแอนเทรคโนส	27	38.57
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	19	27.14
แมลงวันทอง	20	28.57
เพลี้ยไฟ	31	44.29

ตารางที่ 14 (ต่อ)

n = 70

ข้อมูลการปลูกพริกในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
อายุการเก็บเกี่ยว (วัน)		
60 วัน	15	21.43
75 วัน	19	27.14
90 วัน	36	51.43
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	63	90.00
จำหน่ายด้วยตนเอง	7	10.00

2) ต้นหอม พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกต้นหอมซึ่งนำพันธุ์หอมนวล โดยจะมีแม่ค้ามาขายในพื้นที่ จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม เกษตรกรนิยมเตรียมแปลงขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร มีระยะการปลูกระหว่างต้น 30 เซนติเมตร ในการเตรียมดิน เกษตรกรจะใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพคลุกเคล้าไปกับดินที่จะปลูก และมีการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ระหว่างการปลูก ส่วนใหญ่จะรดน้ำวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนเย็น โดยมีแมลงศัตรูพืชที่พบ คือ หนอนชอนใบ อายุการเก็บเกี่ยว 45 วัน จำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่ซึ่งจะเข้ามารับซื้อผลผลิตที่แปลง (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ข้อมูลการปลูกต้นหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 63

ข้อมูลการปลูกต้นหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ต้นหอม		
หอมนวล	21	33.33
หอมหวน	42	66.67
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	63	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	13	20.64
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	32	50.79
กว้าง 2 เมตร ยาว 25 เมตร	18	28.57
ระยะการปลูก		
30 เซนติเมตร	42	66.67
50 เซนติเมตร	21	33.33

ตารางที่ 15 (ต่อ)

n = 63

ข้อมูลการปลูกต้นหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	6	9.52
พรวนดิน	50	79.37
หลังจากผักโตพอประมาณ	7	11.11
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	48	76.19
13 – 21 – 21	7	11.11
24 – 7 – 7	8	12.70
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	12	19.05
2 ครั้ง	51	80.95
โรคในต้นหอม		
ไม่มีโรค	41	65.08
โรคเหี่ยว	4	6.35
โรคใบไหม้	17	26.98
หัวและรากเน่า	1	1.59
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	27	42.86
หนอนช่อนใบ	28	44.44
มด	7	11.11
เพลี้ย	1	1.59
อายุการเก็บเกี่ยว		
45 วัน	52	82.54
60 วัน	11	17.46
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	56	88.89
จำหน่ายด้วยตนเอง	7	11.11

3) ผักกวางตุ้ง พบว่า เกษตรกรจะนิยมปลูกผักกวางตุ้งดอก จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยมีการเตรียมแปลง ขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร หรือกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร จากนั้นจะทำการไถพรวนดินและใส่ปุ๋ยชีวภาพ (มูลไก่) เพื่อเป็นการเตรียมดิน ก่อนจะหว่านเมล็ดพันธุ์ทั่วแปลง และใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น เกษตรกรจะให้น้ำผักกวางตุ้งวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลายผักกวางตุ้ง คือ หนอนใยผัก เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผักเมื่ออายุ 30 วัน และจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่ซึ่งเข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ข้อมูลการปลูกผักกวางตุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 57

ข้อมูลการปลูกผักกวางตุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ผักกวางตุ้ง		
กวางตุ้งดอก	57	100.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	57	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	15	26.32
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	21	36.84
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	21	36.84
ระยะการปลูก		
หว่านทั่วแปลง	37	64.91
15 เซนติเมตร	17	29.83
20 เซนติเมตร	3	5.26
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	13	22.81
พรวนดิน	43	75.44
หลังจากผักโตพอประมาณ	1	1.75
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	44	77.19
13 – 21 – 21	13	22.81
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	44	77.19
2 ครั้ง	13	22.81

ตารางที่ 16 (ต่อ)

n = 57

ข้อมูลการปลูกผักกวางตุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
โรคในผักกวางตุ้ง		
ไม่มีโรค	26	45.62
โรคใบจุด	12	21.05
โรคราน้ำค้าง	19	33.33
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	9	15.78
หนอนใยผัก	40	70.18
เพลี้ยอ่ออน	8	14.04
อายุการเก็บเกี่ยว		
30 วัน	49	85.96
45 วัน	8	14.04
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	46	80.70
จำหน่ายด้วยตนเอง	11	19.30

4) กะเพรา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกกะเพราขาว ในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลง ขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร ใช้ระยะการปลูกระหว่างต้น 30 - 50 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในการเตรียมดินและหลังจากผักโตพอประมาณ มีการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น ไม่พบว่ามีโรคและแมลงศัตรูพืชเข้าทำลายขณะปลูก เพราะเป็นผักที่มีกลิ่นฉุน มีอายุการเก็บเกี่ยว 45 วัน จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ข้อมูลการปลูกกะเพราในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 50

ข้อมูลการปลูกกะเพราในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์กะเพรา		
กะเพราขาว	40	80.00
กะเพราแดง	10	20.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	50	100.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

n = 50

ข้อมูลการปลูกกะเพราในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	17	34.00
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	20	40.00
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	13	26.00
ระยะการปลูก		
30 เซนติเมตร	25	50.00
50 เซนติเมตร	25	50.00
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	8	16.00
พรวนดิน	21	42.00
หลังจากผักโตพอประมาณ	21	42.00
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	43	86.00
13 – 21 – 21	7	14.00
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	18	36.00
2 ครั้ง	32	64.00
โรคในกะเพรา		
ไม่มีโรค	50	100.00
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	36	72.00
หนอนกินใบ	5	10.00
เพลี้ย	9	18.00
อายุการเก็บเกี่ยว		
30 วัน	15	30.00
45 วัน	22	44.00
60 วัน	13	26.00
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	47	94.00
จำหน่ายด้วยตนเอง	3	6.00

5) ผักบุ้ง พบว่า เกษตรกรจะปลูกผักบุ้งพันธุ์ยอดไผ่ ปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม การเตรียมแปลงจะมีขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร การปลูกจะหว่านเมล็ดทั่วแปลง โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพ มีการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น และทำให้ผักบุ้งกรอบ ส่วนใหญ่มีการให้น้ำผักบุ้งวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลาย คือ หนอนกินใบ ผักบุ้งมีอายุการเก็บเกี่ยว 20 วัน จะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ข้อมูลการปลูกผักบุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 43

ข้อมูลการปลูกผักบุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ผักบุ้ง		
ยอดไผ่	43	100.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	43	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	17	39.53
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	12	27.91
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	14	32.56
ระยะการปลูก		
หว่านทั่วแปลง	36	83.72
15 เซนติเมตร	7	16.28
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	16	37.21
พรวนดิน	27	62.79
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	36	83.72
13 – 21 – 21	7	16.28
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	16	37.21
2 ครั้ง	27	62.79
โรคในผักบุ้ง		
ไม่มีโรค	27	62.79
โรคเหี่ยว	6	13.95
โรคใบไหม้	10	23.26

ตารางที่ 18 (ต่อ)

n = 43

ข้อมูลการปลูกผักบุ้งในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	14	32.55
หนอนกินใบ	26	60.47
เพลี้ยอ่อน	3	6.98
อายุการเก็บเกี่ยว		
20 วัน	41	95.35
25 วัน	2	4.65
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	38	88.37
จำหน่ายด้วยตนเอง	5	11.63

6) ผักกาดหอม พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกผักกาดหอมพันธุ์แกรนด์ เรปิดส์ จะปลูกในช่วงเดือน มีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร ระยะการปลูกระหว่างต้น 30 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพ มีการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น ศัตรูพืชที่เข้าทำลาย คือ หนอนกินใบ ผักกาดหอมมีอายุการเก็บเกี่ยว 40 วัน จะจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ข้อมูลการปลูกผักกาดหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 35

ข้อมูลการปลูกผักกาดหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ผักกาดหอม		
แกรนด์ เรปิดส์	35	100.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	35	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 20 เมตร	14	40.00
กว้าง 2เมตร ยาว 20 เมตร	19	54.29
กว้าง 2 เมตร ยาว 25 เมตร	2	5.71
ระยะการปลูก		
30 เซนติเมตร	25	71.43
50 เซนติเมตร	10	28.57

ตารางที่ 19 (ต่อ)

n = 35

ข้อมูลการปลูกผักกาดหอมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	4	11.43
พรวนดิน	31	88.57
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	30	85.71
13 – 21 – 21	5	14.29
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	4	11.43
2 ครั้ง	31	88.57
โรคในกะเพรา		
ไม่มีโรค	25	71.43
โรคใบจุด	3	8.57
โรคเน่าและ	7	20.00
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	5	14.29
หนอนกินใบ	26	74.29
เพลี้ย	4	11.43
อายุการเก็บเกี่ยว		
40 วัน	32	91.43
45 วัน	2	5.71
50 วัน	1	2.86
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	32	91.43
จำหน่ายด้วยตนเอง	3	8.57

7) ผักชี พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกผักชี พันธุ์สายสมรพ (ผักชีไทย) ปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยมีการเตรียมแปลงขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร ปลูกโดยหว่านเมล็ดทั่วแปลง โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในระยะแรก มีการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วย เกษตรกรส่วนใหญ่มีการให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น ไม่พบการเข้าทำลายของศัตรูพืชในแปลง อาจเนื่องมาจากผักชีเป็นผักที่มีกลิ่นฉุน จึงทำให้ไม่มีโรคและแมลงรบกวน อายุการเก็บเกี่ยว 45 วัน และจะจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ข้อมูลการปลูกผักชีในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 33

ข้อมูลการปลูกผักชีในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ผักชี		
สายสมรพ (ผักชีไทย)	26	78.79
ผักชีฝรั่ง	7	21.21
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	33	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	6	18.19
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	15	45.45
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	12	36.36
ระยะการปลูก		
หว่านทั่วแปลง	17	51.52
20 เซนติเมตร	12	36.36
30 เซนติเมตร	4	12.12
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	10	30.30
พรวนดิน	22	66.67
หลังจากผักโตพอประมาณ	1	3.03
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	21	63.64
13 – 21 – 21	11	33.33
24 – 7 – 7	1	3.03
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	5	15.15
2 ครั้ง	28	84.85
โรคในผักชี		
ไม่มีโรค	19	57.58
รากเน่า	7	21.21
โรคใบไหม้	7	21.21
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	19	57.58
หนอน	13	39.39
มด	1	3.03

ตารางที่ 20 (ต่อ)

n = 33

ข้อมูลการปลูกผักชีในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
อายุการเก็บเกี่ยว		
45 วัน	26	78.79
60 วัน	7	21.21
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	26	78.79
จำหน่ายด้วยตนเอง	7	21.21

8) ผักคะน้า พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกผักคะน้าใบกลม ปลูกในช่วงเดือน มีนาคม – ตุลาคม โดยเกษตรกรมีการเตรียมแปลงขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร การปลูกจะหว่านเมล็ดทั่วแปลง โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในระยะแรก และมีการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วย ในระหว่างการปลูก ให้น้ำผักวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชในการทำลายผักคะน้า คือ หนอนกินใบ อายุการเก็บเกี่ยว 30 วัน จะจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ข้อมูลการปลูกผักคะน้าในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 33

ข้อมูลการปลูกผักคะน้าในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ผักคะน้า		
ใบกลม	33	100.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	33	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	8	24.24
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	8	24.24
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	16	48.49
กว้าง 2 เมตร ยาว 25 เมตร	1	3.03
ระยะการปลูก		
หว่านทั่วแปลง	21	63.64
15 เซนติเมตร	11	33.33
30 เซนติเมตร	1	3.03
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	6	18.18
พรวนดิน	26	78.79
หลังจากผักโตพอประมาณ	1	3.03

ตารางที่ 21 (ต่อ)

n = 33

ข้อมูลการปลูกผักคะน้าในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	28	84.85
13 – 21 – 21	5	15.15
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	6	18.18
2 ครั้ง	27	81.82
โรคในผักคะน้า		
ไม่มีโรค	15	45.45
โรคเหี่ยว	8	24.25
โรคโคนเน่า	10	30.30
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	4	12.12
หนอนกินใบ	23	69.70
ด้วงหมัดกระโดด	6	18.18
อายุการเก็บเกี่ยว		
30 วัน	27	81.82
45 วัน	6	18.18
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	29	87.88
จำหน่ายด้วยตนเอง	4	12.12

9) ถั่วฝักยาว พบว่า เกษตรกรปลูกถั่วฝักยาวพันธุ์เขียวดกโกลด์ ปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร มีระยะการปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในระยะแรกของการปลูก และใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยระหว่างการปลูก มีการให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น ศัตรูพืชที่พบว่ามีการเข้าทำลาย คือ เพลี้ยไฟ ถั่วฝักยาวมีอายุการเก็บเกี่ยว 50 วัน จะจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ข้อมูลการปลูกถั่วฝักยาวในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 22

ข้อมูลการปลูกถั่วฝักยาวในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ถั่วฝักยาว		
เขียวดกโกลด์	22	100.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	22	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	4	18.18
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	5	22.73
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	11	50.00
กว้าง 2 เมตร ยาว 25 เมตร	2	9.09
ระยะการปลูก		
30 เซนติเมตร	9	40.91
50 เซนติเมตร	13	59.09
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	6	27.27
พรวนดิน	15	68.18
หลังจากผักโตพอประมาณ	1	4.55
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	22	100.00
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	6	27.27
2 ครั้ง	16	72.73
โรคในกะเพรา		
ไม่มีโรค	13	59.09
ผลเน่า	9	40.91
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	2	9.09
หนอนกินใบ	9	40.91
เพลี้ย	11	50.00
อายุการเก็บเกี่ยว		
50 วัน	12	54.55
75 วัน	10	45.55
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	18	81.82
จำหน่ายด้วยตนเอง	4	18.18

10) ผักกาดขาว พบว่า เกษตรกรปลูกผักกาดขาวพันธุ์ขาวใหญ่ จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร มีระยะการปลูกระหว่างต้น 30 เซนติเมตร โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในระยะแรก มีการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลาย คือ หนอนกินใบ อายุการเก็บเกี่ยว 20 วัน จะจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ข้อมูลการปลูกผักกาดขาวในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 21

ข้อมูลการปลูกผักกาดขาวในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ผักกาดขาว		
ขาวใหญ่	21	100.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	21	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร	11	52.38
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร	6	28.57
กว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร	4	19.05
ระยะการปลูก		
30 เซนติเมตร	15	71.43
50 เซนติเมตร	6	28.57
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	7	33.33
พรวนดิน	13	61.90
หลังจากผักโตพอประมาณ	1	4.77
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	18	85.71
13 – 21 – 21	3	14.29
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	9	42.86
2 ครั้ง	12	57.14
โรคในผักบุ้ง		
ไม่มีโรค	10	47.62
โรคเหี่ยว	2	9.52
โรคเน่าคอดิน	9	42.86

ตารางที่ 23 (ต่อ)

n = 21

ข้อมูลการปลูกผักกาดขาวในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	4	19.05
หนอนกินใบ	17	80.95
อายุการเก็บเกี่ยว		
30 วัน	19	90.48
45 วัน	2	9.52
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	18	85.71
จำหน่ายด้วยตนเอง	3	14.29

11) มะเขือ พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกมะเขือพันธุ์ไวท์ไข่เต่า จะปลูกในช่วงเดือน มีนาคม – ตุลาคม มีการเตรียมแปลงขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 20 เมตร ระยะปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในระยะแรกของการปลูกโดยใส่ขณะพรวนดินและรองก้นหลุม ใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น ส่วนใหญ่ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชในการทำลายผลผลิต คือ เพลี้ย มีอายุการเก็บเกี่ยว 60 วัน จำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลงผัก (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ข้อมูลการปลูกมะเขือในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)

n = 13

ข้อมูลการปลูกมะเขือในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์มะเขือ		
ไวท์ไข่เต่า	13	100.00
เดือนที่ปลูก		
มีนาคม – ตุลาคม	13	100.00
ขนาดแปลง		
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 15 เมตร	6.	46.15
กว้าง 1.5 เมตร ยาว 20 เมตร	7	53.85
ระยะการปลูก		
30 เซนติเมตร	6	46.15
50 เซนติเมตร	7	53.85

ตารางที่ 24 (ต่อ)

n = 13

ข้อมูลการปลูกมะเขือในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559)	จำนวน	ร้อยละ
การใส่ปุ๋ยชีวภาพ (ปุ๋ยคอก)		
รองก้นหลุม	5	38.46
พรวนดิน	5	38.46
หลังจากผักโตพอประมาณ	3	23.08
สูตรปุ๋ยเคมี		
15 – 15 – 15	11	84.62
13 – 21 – 21	2	15.38
การให้น้ำ (วัน / ครั้ง)		
1 ครั้ง	1	7.69
2 ครั้ง	12	92.31
โรคในมะเขือ		
ไม่มีโรค	8	61.54
โรคราน้ำค้าง	3	23.08
ผลเน่า	2	15.38
แมลงศัตรู		
ไม่มีแมลงศัตรูพืช	3	23.08
หนอนกินใบ	6	46.15
เพลี้ย	4	30.77
อายุการเก็บเกี่ยว		
30 วัน	4	30.77
45 วัน	3	23.08
60 วัน	6	46.15
ลักษณะการจำหน่าย		
พ่อค้าคนกลาง	10	76.92
จำหน่ายด้วยตนเอง	3	23.08

4.2 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร สามารถอธิบายได้เป็นประเด็นต่าง ๆ คือ 1) แหล่งข่าวสารทางการเกษตรและการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร 2) การใช้ประโยชน์จากข่าวสารการเกษตร 3) ประเด็นข่าวสารการเกษตรที่เปิดรับ 4) การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร และ 6) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรในการผลิตผักของเกษตรกร ซึ่งอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

4.2.1 แหล่งข่าวสารทางการเกษตรและการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

แหล่งข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.64 รองลงมา คือ โทรทัศน์ ร้อยละ 80.61 ผู้นำชุมชน ญาติพี่น้อง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 35.57, 28.48 และ 13.93 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า แหล่งข่าวสารที่สำคัญของเกษตรกรคือตัวบุคคล ได้แก่ เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากเกษตรกรสามารถติดต่อสื่อสาร พบปะ พูดคุยโต้ตอบ หรือซักถามเรื่องราวได้ง่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ได้บ่อยครั้ง แหล่งข่าวสารที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเปิดรับข่าวสารอีกแหล่งหนึ่ง คือ สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเห็นภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน เป็นสื่อพื้นฐานที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบัน ซึ่งจะตรงกันข้ามกับสิ่งพิมพ์ที่เกษตรกรไม่มีการเปิดรับข่าวสารจากแหล่งข่าวสารประเภทนี้เลย อาจจะเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีทักษะในการอ่านและเขียนน้อย ประกอบกับอายุมากทำให้สายตาไม่ดี จึงทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ไม่เป็นที่สนใจสำหรับเกษตรกร (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 แหล่งการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรโดยรวม

n = 165

แหล่งการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรโดยรวม *	เปิดรับ		ไม่เปิดรับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อบุคคล				
เพื่อนบ้าน	138	83.64	27	16.36
ผู้นำชุมชน	62	35.57	103	62.43
ญาติพี่น้อง	47	28.48	118	71.52
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	23	13.93	142	86.07
สื่อสิ่งพิมพ์				
หนังสือพิมพ์	0	0.00	165	100.00
วารสารทางการเกษตร	0	0.00	165	100.00
แผ่นพับ	0	0.00	165	100.00
สื่อมวลชน				
โทรทัศน์	133	80.61	32	19.39
อินเตอร์เน็ต	14	8.49	151	91.51
วิทยุ	4	2.42	161	97.58

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการเปิดรับข่าวสารจากแหล่งข่าวสารแต่ละแหล่งแตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1) เพื่อนบ้าน เกษตรกรมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านการพูดคุยกับเพื่อนบ้าน 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ โดยจะพูดคุยกันที่บ้านมากกว่าที่อื่น ช่วงเวลาที่เกษตรกรมีการพูดคุยจะเป็นช่วงเช้ามากกว่าช่วงบ่าย ตั้งแต่เวลา 05.00-13.00 น. และใช้เวลาในการพูดคุยแต่ละครั้งประมาณ 15 - 30 นาที (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเพื่อนบ้าน

n = 138

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเพื่อนบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ทุกวัน	23	16.67
2 –3 ครั้ง / สัปดาห์	75	54.35
4 - 5 ครั้ง / สัปดาห์	18	13.04
สัปดาห์ละครั้ง	20	14.49
เดือนละครั้ง	2.	1.45
สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ไร่ / สวนผัก	30	21.74
บ้าน	74	53.62
ร้านค้า	11	7.97
หอกระจายเสียงของหมู่บ้าน	23	16.67
ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
05.00 – 09.00 น.	9	6.52
09.01 – 12.00 น.	45	32.61
12.01 – 13.00 น.	40	28.99
13.01 – 17.00 น.	19	13.77
17.01 – 19.00 น.	26	18.84
19.01 – 24.00 น.	12	8.70
ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ต่ำกว่า 15 นาที	7	5.07
15 - 30 นาที	86	62.32
31 - 60 นาที	33	23.91
1 - 2 ชั่วโมง	10	7.25
มากกว่า 2 ชั่วโมง	2	1.45

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) ผู้นำชุมชน เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรจะได้รับข้อมูล ข่าวสาร ในเวลาที่มีการประชุมหมู่บ้านประจำเดือน (เดือนละครั้ง) ณ ศาลาประจำหมู่บ้าน ช่วงเวลาที่เกษตรกรได้รับข่าวสารจากผู้นำชุมชน จะเป็นช่วงที่มีการประชุมของชุมชน ซึ่งการนัดหมายเวลาในการประชุมจะแตกต่างกันไป เช่น 09.01 – 12.00 น. หรือ 13.01 – 17.00 น. และใช้เวลา 15 - 30 นาที จนถึง 1 - 2 ชั่วโมง (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 27 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านผู้นำ

n = 62

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านผู้นำ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ทุกวัน	4	6.45
2 –3 ครั้ง / สัปดาห์	16	25.81
4 - 5 ครั้ง / สัปดาห์	8	12.90
สัปดาห์ละครั้ง	9	14.52
เดือนละครั้ง	25	40.32
สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ไร่ / สวนผัก	2	1.21
บ้าน	9	5.45
ศาลาประจำหมู่บ้าน	50	30.30
หน่วยงานราชการ	1	0.61
ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
05.00 – 09.00 น.	2	6.45
09.01 – 12.00 น.	19	30.65
12.01 – 13.00 น.	17	27.42
13.01 – 17.00 น.	19	30.65
17.01 – 19.00 น.	5	8.06
19.01 – 24.00 น.	2	3.23
ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ต่ำกว่า 15 นาที	1	1.61
15 - 30 นาที	28	45.16
31 - 60 นาที	6	9.68
1 - 2 ชั่วโมง	21	33.87
มากกว่า 2 ชั่วโมง	6	9.68

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3) ญาติพี่น้อง เกษตรกรมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านการพูดคุยกับญาติพี่น้อง 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ ในขณะที่บางส่วนมีการพูดคุยกันทุกวัน ส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยกันที่บ้านมากที่สุด เวลาของการพูดคุยจะเป็นตอนเช้าช่วงเวลา 09.01-12.00 น. ช่วงพักเที่ยง 12.00-13.00 น. และช่วงเย็น 17.01-19.00 น. ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นช่วงที่เกษตรกรไม่ได้ทำงานในไร่นาของตนเองหรือเป็นเวลารับประทานอาหารประจำวัน จึงมีเวลาในการพบปะพูดคุย นอกจากนี้ในสังคมชนบทการตั้งถิ่นฐานของเครือญาติมักจะมีบ้านเรือนอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ทำให้สามารถพบปะพูดคุย กันได้ง่าย เวลาในการพบปะ พูดคุยแต่ละครั้งส่วนมากจะใช้เวลา 15 - 30 นาที (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านญาติพี่น้อง

n = 47

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านญาติพี่น้อง	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ทุกวัน	17	36.17
2 –3 ครั้ง / สัปดาห์	20	42.55
4 - 5 ครั้ง / สัปดาห์	5	10.64
สัปดาห์ละครั้ง	4	8.51
เดือนละครั้ง	1	2.13
สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ไร่ / สวนผัก	9	19.15
บ้าน	30	63.83
ร้านค้า	5	10.64
หอกระจายเสียงของหมู่บ้าน	3	6.38
ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
05.00 – 09.00 น.	1	2.13
09.01 – 12.00 น.	13	27.66
12.01 – 13.00 น.	12	25.53
13.01 – 17.00 น.	3	6.38
17.01 – 19.00 น.	25	53.19
19.01 – 24.00 น.	2	4.26
ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
15 - 30 นาที	29	61.70
31 - 60 นาที	10	21.28
1 - 2 ชั่วโมง	6	12.77
มากกว่า 2 ชั่วโมง	2.	4.25

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4) เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรมีความถี่ในการได้รับข่าวสารทางการเกษตรผ่านการพูดคุยในการประชุม เดือนละครั้ง สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร คือ ศาลาประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ที่เจ้าหน้าที่นัดประชุม ช่วงเวลาที่เกษตรกรจะได้พบปะ แลกเปลี่ยนความรู้ทางการเกษตรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนมากจะอยู่ในตอนบ่าย ช่วงเวลา 13.01 – 17.00 น. เนื่องจากในช่วงเช้าเกษตรกรจะใช้เวลาในการทำงานในแปลงผักมากกว่า และใช้เวลาในการพบปะพูดคุยประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ

n = 23

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ทุกวัน	1	4.35
2 –3 ครั้ง / สัปดาห์	1	4.35
สัปดาห์ละครั้ง	2	8.70
เดือนละครั้ง	19	82.60
สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ไร่ / สวนผัก	1	4.35
บ้าน	2	8.70
ศาลาประจำหมู่บ้าน	18	78.26
หน่วยงานราชการ	2	8.70
ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
09.01 – 12.00 น.	7	30.43
12.01 – 13.00 น.	5	21.74
13.01 – 17.00 น.	11	47.83
17.01 – 19.00 น.	4	17.39
ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ต่ำกว่า 15 นาที	2	8.70
15 - 30 นาที	7	30.43
31 - 60 นาที	1	4.35
1 - 2 ชั่วโมง	13	56.52

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

5) โทรทัศน์ เป็นแหล่งข่าวสารการเกษตรที่เกษตรกรนิยมมากที่สุดในประเภทสื่อมวลชน โดยมีเกษตรกรที่เปิดรับข่าวสารถึงร้อยละ 80.61 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร คือ บ้าน ช่วงเวลาในการเปิดรับความรู้ทางการเกษตรจากโทรทัศน์จะอยู่ในช่วง 17.01 – 19.00 น. เนื่องจากเป็นเวลาพักผ่อนหลังจากทำกิจกรรมในแต่ละวัน และใช้เวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรแต่ละครั้งประมาณ 15 - 30 นาที เหตุผลที่เกษตรกรส่วนใหญ่จะเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น เป็นเพราะโทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย มีความรวดเร็ว มีความน่าสนใจเพราะมีทั้งภาพและเสียง สามารถดูได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548) ที่พบว่าเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนจำนวนหลายครั้งต่อสัปดาห์ก็อาจจะเป็นผลให้เกิดความต้องการบริโภคข่าวสารสนเทศสื่อมวลชนสูงตามไปด้วย (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านโทรทัศน์

n = 133

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ทุกวัน	30	22.56
2 –3 ครั้ง / สัปดาห์	65	48.87
4 - 5 ครั้ง / สัปดาห์	32	24.06
สัปดาห์ละครั้ง	6	4.51
สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ไร่ / สวนผัก	1	0.75
บ้าน	129	96.99
ร้านค้า	4	3.01
ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
05.00 – 09.00 น.	42	31.58
09.01 – 12.00 น.	6	4.51
12.01 – 13.00 น.	19	14.29
13.01 – 17.00 น.	3	2.26
17.01 – 19.00 น.	63	47.37
19.01 – 24.00 น.	31	23.31
ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ต่ำกว่า 15 นาที	5	3.76
15 - 30 นาที	71	53.38
31 - 60 นาที	22	16.54
1 - 2 ชั่วโมง	32	24.06
มากกว่า 2 ชั่วโมง	3	2.26

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

6) อินเตอร์เน็ต จัดเป็นแหล่งข่าวสารประเภทสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมจากเกษตรกรมากขึ้นในปัจจุบัน เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อประเภทนี้ 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร คือ บ้าน ช่วงเวลาที่เกษตรกรจะเปิดรับข่าวสารคือระหว่าง 12.01 – 13.00 น. และ 19.01 – 24.00 น. ซึ่งเป็นช่วงพักหรือเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละวันของเกษตรกรแล้ว ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ใช้เวลา 15 - 30 นาที การที่เกษตรกรนิยมเปิดรับข่าวสารผ่านสื่ออินเตอร์เน็ตมากขึ้นอาจเนื่องจากเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวก สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามอาจจะเป็นการยุ่งยากที่ต้องใช้ในสถานที่ที่มีสัญญาณ และเกษตรกรต้องมีการเรียนรู้การใช้งาน เนื่องจากเป็นสื่อชนิดใหม่สำหรับเกษตรกรที่มีอายุมาก (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านอินเตอร์เน็ต

n= 14

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านอินเตอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
ทุกวัน	5	35.71
2 –3 ครั้ง / สัปดาห์	8	57.14
สัปดาห์ละครั้ง	1	7.14
สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ไร่ / สวนผัก	1	7.14
บ้าน	14	100.00
ร้านค้า	4	28.57
ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
05.00 – 09.00 น.	1	7.14
12.01 – 13.00 น.	6	42.86
13.01 – 17.00 น.	1	7.14
17.01 – 19.00 น.	4	28.57
19.01 – 24.00 น.	7	50.00
ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
15 - 30 นาที	7	50.00
31 - 60 นาที	3	21.43
1 - 2 ชั่วโมง	3	21.43
มากกว่า 2 ชั่วโมง	1	7.14

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

7) วิทยุ เป็นแหล่งข่าวสารประเภทสื่อมวลชนที่เกษตรกรมีความนิยมน้อยมาก เพียงร้อยละ 2.42 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้น การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อวิทยุจะมีราว 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร คือ บ้าน รับฟังรายการความรู้ทางการเกษตรช่วง 05.00 – 09.00 น. และใช้เวลา 15 - 30 นาที ก่อนไปทำงาน (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านวิทยุ

n = 4

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร		
2 –3 ครั้ง / สัปดาห์	3	75.00
สัปดาห์ละครั้ง	1	25.00
สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
ไร่ / สวนผัก	1	25.00
บ้าน	3	75.00
ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
05.00 – 09.00 น.	2	50.00
09.01 – 12.00 น.	1	25.00
12.01 – 13.00 น.	1	0.00
13.01 – 17.00 น.	1	25.00
ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร *		
15 - 30 นาที	2	50.00
31 - 60 นาที	1	25.00
มากกว่า 2 ชั่วโมง	1	25.00

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.2 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร

เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากข่าวสารการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.07) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นจะพบว่า มีการใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนการผลิต มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย2.31) รองลงมา คือ เพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย2.18) เพื่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.17) และมีการใช้ประโยชน์เพื่อรู้เหตุการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.85) อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีความสนใจในการประกอบอาชีพของตนเองมากกว่าประเด็นอื่น เพราะจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของตนเอง จึงทำให้มีการใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนการผลิตมากกว่าด้านอื่น ๆ (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 31 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร

n = 165

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. เพื่อรู้เหตุการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน	45 (27.27)	51 (30.91)	69 (41.82)	1.85 (ปานกลาง)	0.82
2. เพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านการเกษตร	60 (36.36)	74 (44.85)	31 (18.79)	2.18 (ปานกลาง)	0.72
3. เพื่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพเกษตร	57 (34.55)	79 (47.88)	29 (17.58)	2.17 (ปานกลาง)	0.70
4. เพื่อวางแผนการผลิต	70 (42.42)	76 (46.06)	19 (11.52)	2.31 (ปานกลาง)	0.67
5. เพื่อใช้ในการสนทนากับบุคคลอื่น	56 (33.94)	73 (44.24)	36 (21.82)	2.12 (ปานกลาง)	0.74
6. เพื่อความเพลิดเพลิน	40 (24.24)	80 (48.48)	45 (27.27)	1.97 (ปานกลาง)	0.72
7. เพื่อเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจในสิ่งที่กระทำไปแล้ว	36 (21.82)	76 (46.06)	53 (32.12)	1.90 (ปานกลาง)	0.73
รวม				**2.07 (ปานกลาง)**	**0.26**

หมายเหตุ คะแนน 1.00 – 1.67 หมายถึง การใช้ประโยชน์น้อย
คะแนน 1.68 – 2.33 หมายถึง การใช้ประโยชน์ปานกลาง
คะแนน 2.34 – 3.00 หมายถึง การใช้ประโยชน์มากที่สุด

4.2.3 ประเด็นข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรที่เปิดรับ

เกษตรกรเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรในเรื่องของการปลูกผักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.61 รองลงมา คือ การทำการเกษตรแบบพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 17.58 และการทำปุ๋ย น้ำหมักแบบชีวภาพ คิดเป็นร้อยละ 15.76 และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรเรื่องการเลี้ยงสัตว์น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.24 ซึ่งจะเห็นได้ว่า เกษตรกรจะเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเองมากที่สุด เพราะเกษตรกรมีอาชีพปลูกผักเป็นอาชีพหลัก ดังนั้น ย่อมให้ความสนใจข่าวสารที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของตนเองมากกว่าประเด็นอื่น เพื่อช่วยในการวางแผนและตัดสินใจในผลิตผักได้ดีขึ้น (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 32 ประเด็นข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรที่เปิดรับ

n = 165

ประเด็นข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรที่เปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
1. การปลูกผัก	34.00	20.61
2. การทำเกษตรแบบพอเพียง	29.00	17.58
3. การทำปุ๋ย น้ำหมักแบบชีวภาพ	26.00	15.76
4. ราคาผลผลิตทางการเกษตร	21.00	12.73
5. การป้องกันโรคและแมลงศัตรู	19.00	11.52
6. เทคโนโลยีทางการเกษตร	16.00	9.70
7. เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทางการเกษตร	13.00	7.88
8. การเลี้ยงสัตว์	7.00	4.24

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.4 การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรจะให้ความสำคัญ เรื่องความน่าเชื่อถือของข่าวสารมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.58) รองลงมา คือ ความถูกต้องของข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 2.46) ประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญน้อยที่สุดในการเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารคือ เรื่องความสะดวกในการใช้บริการจากสื่อต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.41) อาจเนื่องมาจากข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง จะให้ข้อมูลที่เกษตรกรจะสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของตนเองได้ ทำให้เผชิญความเสี่ยงในการประกอบอาชีพลดลง (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 33 การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

n = 165

การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	ระดับความสำคัญ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ความน่าเชื่อถือของข่าวสาร	98 (59.39)	65 (39.39)	2 (1.21)	2.58 (มากที่สุด)	0.52
2. ความรวดเร็วของข่าวสาร	79 (47.88)	82 (49.70)	4 (2.42)	2.45 (มากที่สุด)	0.55
3. ความถูกต้องของข่าวสาร	83 (50.30)	75 (45.45)	7 (4.24)	2.46 (มากที่สุด)	0.58
4. เนื้อหา รายละเอียดของข่าวสารครบถ้วน	79 (47.88)	82 (49.70)	4 (2.42)	2.45 (มากที่สุด)	0.55
5. ค่าใช้จ่ายในการบริการจากสื่อต่าง ๆ	75 (45.45)	85 (51.52)	5 (3.03)	2.42 (มากที่สุด)	0.55
6. ความสะดวกในการใช้บริการจากสื่อต่าง ๆ	75 (45.45)	83 (50.30)	7 (4.24)	2.41 (มากที่สุด)	0.57
รวม				**2.46 (มากที่สุด)**	**0.47**

หมายเหตุ คะแนน 1.00 – 1.67 หมายถึง มีความสำคัญน้อย
คะแนน 1.68 – 2.33 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
คะแนน 2.34 – 3.00 หมายถึง มีความสำคัญมากที่สุด

4.2.5 ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

1) ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ประเภทสื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องการให้คำส่งเสริม แนะนำไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.30 รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ค่อยเข้าใจสภาพปัญหาในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 26.67 และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความลำบาก ยุ่งยาก ร้อยละ 23.03

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ คือ อยากให้เจ้าหน้าส่งเสริมเข้ามาในพื้นที่บ่อยขึ้นเพื่อจะได้ทราบปัญหาและความต้องการของเกษตรกรมากขึ้น

2) ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ คือ ตัวหนังสือเล็ก ทำให้อ่านลำบาก ร้อยละ 39.39 เกษตรกรมีวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการสวมแว่นตาก่อนอ่านหนังสือ รองลงมาคือ ไม่มีสีสันสวยงาม หรือไม่มีสิ่งสะดุดตาผู้อ่าน ร้อยละ 10.91

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ คือ อยากให้มีรูปภาพประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการอ่านมากขึ้น

3) ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ประเภทสื่อมวลชน เกษตรกรมีปัญหาเรื่องมีสัญญาณขัดข้อง มีคลื่นแทรกหรือไม่ชัดเจน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.09 โดยเกษตรกรมีวิธีการแก้ไข คือ จะเปลี่ยนช่องที่ชัดเจนกว่าหรือเปลี่ยนไปใช้จานดาวเทียมแทน ปัญหารองลงมา คือ รายการวิทยุและโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการเกษตรมีค่อนข้างน้อย และเวลาในการรับชมหรือฟังไม่ตรงกับเวลาในการออกอากาศ คิดเป็นร้อยละ 7.27

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มรายการเกี่ยวกับการเกษตรที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้น ส่วนเวลาในการรับชมหรือฟังไม่ตรงกับเวลาในการออกอากาศเกษตรกรจะดูรายการย้อนหลังผ่านสื่อออนไลน์ (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 34 ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

n = 165

ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	ไม่มีปัญหา		มีปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อบุคคล				
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาในพื้นที่น้อย	137	83.03	28	16.97
2. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมลำบากยุ่งยาก	127	76.97	38	23.03
3. คำส่งเสริม แนะนำไม่ตรงกับความต้องการของท่าน	115	69.70	50	30.30
4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ค่อยเข้าใจสภาพปัญหาในพื้นที่	121	73.33	44	26.67
5. เกษตรกรจดจำคำแนะนำ / ส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ไม่ได้	165	100.00	0	0.00
6. ความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีน้อย	165	100.00	0	0.00
7. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้ผู้ฟังได้ทุกคน	165	100.00	0	0.00
สื่อสิ่งพิมพ์				
1. ตัวหนังสือเล็ก ทำให้อ่านลำบาก	100	60.61	65	39.39
2. เกษตรกรไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ ขี้เกียจอ่านหนังสือ	153	92.73	12	7.27
3. เกษตรกรอ่านเฉพาะเรื่องที่สนใจเท่านั้น	157	95.15	8	4.85
4. หนังสือพิมพ์ไม่มีสีสันสวยงาม หรือไม่มีสิ่งสะดุดตาผู้อ่าน	147	89.09	18	10.91
5. เกษตรกรอ่านหนังสือไม่ออก	154	93.33	11	6.67
6. มีค่าใช้จ่าย เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารทางการเกษตร	165	100.00	0	0.00

ตารางที่ 36 (ต่อ)

n = 165

ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	ไม่มีปัญหา		มีปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. หนังสือพิมพ์มีอายุสั้น ผู้อ่านอ่านครั้งเดียวแล้วทิ้งไป	165	100.00	0	0.00
สื่อมวลชน				
1. คลื่นวิทยุมีน้อย	162	98.18	3	1.82
2. วิทยุมีสัญญาณขัดข้อง มีคลื่นแทรกหรือไม่ชัดเจน	150	90.91	15	9.09
3. รายการวิทยุและโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการเกษตรมีค่อนข้างน้อย	153	92.73	12	7.27
4. เวลาในการรับชมหรือรับฟังไม่ตรงกับเวลาในการออกอากาศ	153	92.73	12	7.27
5. เกษตรกรไม่สามารถไต่ถามเรื่องที่ไม่เข้าใจ	157	95.15	8	4.85
6. ถ้าพลาดรายการก็ไม่สามารถจะดูหรือรับฟังได้	157	95.15	8	4.85
7. รายละเอียดของข้อมูลมีน้อย	161	97.58	4	2.42
8. เกษตรกรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ต	162	98.18	3	1.82
9. อินเตอร์เน็ตมีความยุ่งยากในการใช้งาน	162	98.18	3	1.82
10. อินเตอร์เน็ตในพื้นที่มีน้อย หรือเข้าไม่ถึง	159	96.36	6	3.64
11. หน้าจอเล็ก มองตัวหนังสือไม่ชัด	157	95.15	8	4.85
12. ข้อจำกัดด้านความเร็วของระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต	159	96.36	6	3.64
13. ปวดตา เมื่ออยู่หน้าจอนาน ๆ	158	95.76	7	4.24
14. การขาดอุปกรณ์ / เครื่องมือสำหรับใช้อินเตอร์เน็ต	165	100.00	0	0.00

4.2.6 การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน มีรายละเอียด (ตารางที่ 37) ดังนี้

1) ด้านการวางแผนการผลิตของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.51) โดยประเด็นการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านการวางแผนการผลิต คือ การวางแผนการป้องกันการรักษาโรคและแมลง มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.61) รองลงมา คือ วางแผนการเลือกพันธุ์ผักและชนิดผัก (ค่าเฉลี่ย 1.58) แต่การวางแผนการใช้เงินทุนและแรงงานในครัวเรือนให้เพียงพอต่อการผลิต เกษตรกรจะใช้ประโยชน์จากข่าวสารน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.45) ทั้งนี้หากเกษตรกรใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรในวางแผนการผลิต

จะทำให้ได้รับปริมาณผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ ผลิตได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ช่วยลดต้นทุนในการป้องกันดูแลรักษา และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอีกด้วย

2) ด้านการพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.48) โดยประเด็นการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านการพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำสารป้องกันศัตรูพืชมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.55) อาจเนื่องจากเกษตรกรมีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับการทำสารป้องกันศัตรูพืชมาปรับใช้ในการปลูกผัก เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนในการผลิต รองลงมา คือ การนำเทคนิคการเพาะปลูกมาปรับใช้ในการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 1.52) ส่วนการสร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิต นำมาใช้ประโยชน์น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.42)

3) ด้านการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.72) โดยประเด็นการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร คือ การนำข่าวสารเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศไปประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.83) รองลงมา คือ การนำข่าวสารเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช มาป้องกันผลผลิตให้ปราศจากโรคและแมลงศัตรูพืชทำลาย (ค่าเฉลี่ย 1.79) ส่วนการนำข่าวสารมาใช้ประโยชน์เพื่อลดความกังวลในการตัดสินใจในการลงทุนในการทำการเกษตรมีการนำมาใช้น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.62)

4) ด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.38) โดยประเด็นการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติ คือ การสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรต่อไปและนำความรู้ด้านการผลิตผัก มาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่เกษตรกรมีอยู่ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.55) รองลงมา คือ การเสริมสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการปลูกผักเพิ่มมากขึ้น เช่น การอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์พันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 1.52) ส่วนการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีเรื่องราคาซื้อขายระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกรมีการนำข่าวสารมาใช้น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.18) อาจเนื่องมาจากพ่อค้าคนกลางจะเป็นคนกำหนดราคาผักเอง เกษตรกรไม่มีสิทธิ์ต่อรองราคา ทำให้เกษตรกรจะปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีเรื่องราคาซื้อขายระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกรได้ยาก

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ภาพรวมการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.52) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากข่าวสารสามารถแสดงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 1.72) ด้านการวางแผนการผลิตของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 1.51) การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 1.48) และด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 1.38)

ตารางที่ 35 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร

n = 165

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ได้ใช้ประโยชน์		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การวางแผนการผลิต					
1. วางแผนการเลือกพันธุ์ผักและชนิดผัก	101 (61.21)	59 (35.76)	5 (3.03)	1.58 (มาก)	0.55
2. วางแผนการปลูกผักให้ได้ผลผลิตอย่างสม่ำเสมอเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและตรงกับฤดูกาล	98 (59.39)	63 (38.18)	4 (2.42)	1.57 (มาก)	0.54
3. สำรวจราคาผักเพื่อใช้ในการวางแผนการปลูก	89 (53.94)	64 (38.79)	12 (7.27)	1.47 (มาก)	0.63
4. วางแผนการป้องกัน การรักษาโรคและแมลง	106 (64.24)	54 (32.73)	5 (3.03)	1.61 (มาก)	0.55
5. วางแผนปริมาณผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด	87 (52.73)	73 (44.24)	5 (3.03)	1.50 (มาก)	0.56
6. วางแผนการใช้เงินทุนและแรงงานในครัวเรือนให้เพียงพอต่อการผลิต	71 (43.03)	89 (53.94)	5 (3.03)	1.40 (มาก)	0.55
7. วางแผนช่วงเวลาและการเก็บรักษาผักไว้ให้นานก่อนถึงตลาดและผู้บริโภค	80 (48.48)	80 (48.48)	5 (3.03)	1.45 (มาก)	0.56
รวม				**1.51 (มาก)**	**0.47**

ตารางที่ 37 (ต่อ)

n = 165

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ได้ใช้ประโยชน์		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร					
1. นำเทคนิคการเพาะปลูกมาปรับใช้ในการผลิตผัก	91 (55.15)	68 (41.21)	6 (3.64)	1.52 (มาก)	0.57
2. นำเทคนิคและวิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิตมาปรับใช้	89 (53.94)	69 (41.82)	7 (4.24)	1.50 (มาก)	0.58
3. นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำสารป้องกันศัตรูพืช	97 (58.79)	62 (37.58)	6 (3.64	1.55 (มาก)	0.57
4. การจัดการน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของผัก	76 (46.06)	84 (50.91)	5 (3.03)	1.43 (มาก)	0.55
5. สร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิต	75 (45.45)	85 (51.52)	5 (3.03)	1.42 (มาก)	0.55
6. พัฒนาช่องทางการตลาดให้เพิ่มมากขึ้น	78 (42.27)	82 (49.70)	5 (3.03	1.44 (มาก)	0.56
7. นำเทคโนโลยีที่ได้รับมาปรับใช้ในการทำการเกษตรของท่านได้อย่างคุ้มค่า	87 (52.73)	74 (44.85)	4 (2.42)	1.50 (มาก)	0.55
รวม				**1.48 (มาก)**	**0.48**

ตารางที่ 37 (ต่อ)

n = 165

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ได้ใช้ประโยชน์		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร					
1. การนำข่าวสารเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศไปประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร	138 (83.64)	26 (15.76)	1 (0.61	1.83 (มาก)	0.39
2. การนำข่าวสารเกี่ยวกับราคาปัจจัยการผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจในการทำการเกษตรได้อย่างแม่นยำขึ้น	129 (78.18)	35 (21.21)	1 (0.61)	1.78 (มาก)	0.43
3. การนำข่าวสารเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช มาป้องกันผลผลิตปราศจากโรคและแมลงศัตรูพืชทำลาย	133 (80.61)	30 (18.18	2 (1.21	1.79 (มาก)	0.43
4 เพื่อลดความวิตกกังวลในการตัดสินใจการลงทุนในการทำเกษตร	105 (63.64)	57 (34.55)	3 (1.82)	1.62 (มาก)	0.52
5. การใช้ข้อมูลข่าวสารมาช่วยแก้ปัญหาที่เกิดในการปลูกผัก	116 (70.30)	47 (28.48)	2 (1.21)	1.69 (มาก)	0.49
6. การนำข้อมูลข่าวสารมาช่วยในการตัดสินใจลงทุนผลิตผัก	109 (66.06)	54 (32.73)	2 (1.21)	1.65 (มาก)	0.50
7. เลือกเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตผักได้อย่างเหมาะสม	122 (73.94)	40 (24.24)	3 (1.82)	1.72 (มาก)	0.49
รวม				**1.72 (มาก)**	**0.35**

ตารางที่ 37 (ต่อ)

n = 165

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร	**ระดับการใช้ประโยชน์**			**ค่าเฉลี่ย (แปลผล)**	**S.D.**
	มาก	**น้อย**	**ไม่ได้ใช้ประโยชน์**		
	จำนวน (ร้อยละ)	**จำนวน (ร้อยละ)**	**จำนวน (ร้อยละ)**		
การปรับเปลี่ยนทัศนะคติของเกษตรกร					
1. การสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรต่อไป	97 (58.79)	61 (36.97)	7 (4.24)	1.55 (มาก)	0.58
2. การนำความรู้ด้านการผลิตผักมาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่ท่านมีอยู่	97 (58.79)	61 (36.97)	7 (4.24)	1.55 (มาก)	0.58
3. การเสริมสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการปลูกผักเพิ่มมากขึ้น เช่น การอนุรักษ์ดิน อนุรักษ์พันธุ์ และอื่น ๆ	92 (55.76)	66 (40.00)	7 (4.24)	1.52 (มาก)	0.58
4. การปรับเปลี่ยนทัศนคติและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี	75 (45.45)	78 (47.27)	12 (7.27)	1.38 (น้อย)	0.62
5. การปรับเปลี่ยนทัศนคติการผลิตจากการใช้สารเคมีเป็นการทำการเกษตรอินทรีย์	70 (42.42)	80 (48.48)	15 (9.09)	1.33 (น้อย)	0.64
6. การนำข่าวสารมาปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่รักในอาชีพการทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น	50 (30.30)	99 (60.00)	16 (9.70)	1.21 (น้อย)	0.60
7. การปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีเรื่องราคาซื้อขายระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกร	45 (27.27)	105 (63.64)	15 (9.09)	1.18 (น้อย)	0.58
รวม				**1.38 (มาก)**	**0.50**

<u>หมายเหตุ</u> คะแนน 0.00 – 0.67 หมายถึง ไม่ใช้ประโยชน์
คะแนน 0.68 – 1.33 หมายถึง การใช้ประโยชน์น้อย
คะแนน 1.34 – 2.00 หมายถึง การใช้ประโยชน์มาก

4.3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการผลิต อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านพันธุ์พืช เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.32) แต่ประเด็นที่เกษตรกรต้องการความรู้ ระดับมากจะอยู่ในเรื่อง ด้านการเลือกพันธุ์พืช (ค่าเฉลี่ย 1.39) แหล่งจำหน่ายพันธุ์ และลักษณะพันธุ์ที่ดี (ค่าเฉลี่ย 1.38) ส่วนการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 1.25) และการผลิตเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 1.23) เกษตรกรมีความต้องการความรู้น้อย อาจเนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกผักมานาน และเมล็ดพันธุ์ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมซื้อ เพราะง่ายต่อการจัดการและการเพาะปลูกอีกทั้งโอกาสรอดของเมล็ดผักมีมากกว่าทำให้เกษตรกรไม่สนใจที่จะแสวงหาความรู้ในเรื่องเมล็ดพันธุ์

ด้านการปลูก เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 0.96) โดยเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับน้อย ได้แก่ การเตรียมดินปลูก (ค่าเฉลี่ย 0.99) การเพาะกล้าการย้ายกล้า การจัดระยะปลูก และการขยายพันธุ์ ได้แก่ กิ่ง ต้น หัว หน่อ (ค่าเฉลี่ย 0.96) ตามลำดับ อาจเนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกผักเป็นระยะเวลานานทำให้มีความชำนาญจึงไม่จำเป็นต้องได้รับข่าวสารในเรื่องการปลูก

การดูแลรักษา เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.46) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก ได้แก่ การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 1.69) การใส่ปุ๋ย / สูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับอายุผักและชนิดของผัก (ค่าเฉลี่ย 1.68) การป้องกันโรคในผัก (ค่าเฉลี่ย 1.67) การใช้ยาฆ่าแมลง (ค่าเฉลี่ย 1.59) และการให้น้ำผัก ช่วงเวลาในการรดน้ำที่ถูกวิธี (ค่าเฉลี่ย 1.46) ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรต้องการสารสนเทศเกี่ยวกับการการดูแลรักษาในการเตรียมป้องกันการระบาด หรือการกำจัดแมลงศัตรูพืช เพื่อลดความเสียหาย

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.03) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการความรู้ ได้แก่ วิธีการเก็บเกี่ยวผักที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 1.08) การคัดแยกผัก / การบรรจุและการถนอมผักหลังการเก็บเกี่ยวให้เก็บไว้ได้นาน (ค่าเฉลี่ย 1.04) ขั้นตอน / วิธีการทำความสะอาดผัก (ค่าเฉลี่ย 1.02) และ การเก็บผักประเภทผลในขณะที่ผลแก่จัด (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกผักเป็นระยะเวลานานทำให้มีความชำนาญจึงไม่จำเป็นต้องได้รับข่าวสารในเรื่องการเก็บเกี่ยว

สื่อด้านความรู้ในการผลิต เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.23) สื่อที่เกษตรกรต้องการให้มีความรู้ด้านการผลิตคือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.68) ได้แก่ เพื่อนบ้าน รองลงมา คือ สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.44) ได้แก่ โทรทัศน์ เกษตรกรต้องการสารสนเทศที่มีความรวดเร็ว สะดวก ตรงกับความต้องการของเกษตรกร สำหรับสื่อที่เกษตรกรไม่ต้องการ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ และอินเตอร์เน็ต ตามลำดับ (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 36 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านความรู้ในการผลิต

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ด้านพันธุ์พืช					
1. การเลือกพันธุ์พืช	87 (52.73)	56 (33.94)	22 (13.33)	1.39 (มาก)	0.71
2. แหล่งจำหน่ายพันธุ์	86 (52.12)	56 (33.94)	23 (13.94)	1.38 (มาก)	0.72
3. ลักษณะพันธุ์ที่ดี	84 (50.91)	59 (35.76)	22 (13.33)	1.38 (มาก)	0.71
4. การผลิตเมล็ดพันธุ์	62 (37.58)	79 (47.88)	24 (14.55)	1.23 (น้อย)	0.69
5. การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์	65 (39.39)	77 (46.67)	23 (13.14)	1.25 (น้อย)	0.69
รวม				**1.32 (น้อย)**	**0.66**
ด้านการปลูก					
1. การเตรียมดินปลูก	38 (23.03)	88 (53.33)	39 (23.64)	0.99 (น้อย)	0.68
2. การเพาะกล้า	35 (21.21)	89 (53.94)	41 (24.85)	0.96 (น้อย)	0.68
3. การย้ายกล้า	35 (21.21)	90 (54.55)	40 (24.24)	0.96 (น้อย)	0.67
4. การจัดระยะปลูก	34 (20.61)	91 (55.15)	40 (24.24)	0.96 (น้อย)	0.67
5. การขยายพันธุ์ ได้แก่ กิ่ง ต้น หัว หน่อ	35 (21.21)	88 (53.33)	42 (25.45)	0.96 (น้อย)	0.68
รวม				**0.96 (น้อย)**	**0.65**

ตารางที่ 38 (ต่อ)

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ด้านการดูแลรักษา					
1. การใส่ปุ๋ย / สูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับอายุผักและชนิดของผัก	128 (77.58)	21 (12.73)	16 (9.70)	1.68 (มาก)	0.64
2. การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช	130 (77.58)	19 (11.52)	16 (9.70)	1.69 (มาก)	0.64
3. การป้องกันโรคในผัก	127 (76.97)	22 (13.33)	16 (9.70)	1.67 (มาก)	0.65
4. การใช้ยาฆ่าแมลง	115 (69.70)	32 (19.39)	18 (10.91)	1.59 (มาก)	0.68
5. การให้น้ำผัก และช่วงเวลาในการรดน้ำที่ถูกวิธี	98 (59.39)	45 (27.27)	22 (13.33)	1.46 (มาก)	0.72
รวม				**1.46 (มาก)**	**0.61**
ด้านการเก็บเกี่ยว					
1. วิธีการเก็บเกี่ยวผักที่ถูกต้อง	50 (30.30)	79 (47.88)	36 (21.82)	1.08 (น้อย)	0.72
2. ขั้นตอน / วิธีการทำความสะอาดผัก	40 (24.24)	88 (53.33)	37 (22.42)	1.02 (น้อย)	0.68
3. การเก็บผักประเภทผลในขณะที่ผลแก่จัด	36 (21.82)	93 (56.36)	36 (21.82)	1.00 (น้อย)	0.66
4. การคัดแยกผัก / การบรรจุ	38 (23.03)	91 (55.15)	36 (21.82)	1.04 (น้อย)	0.67
5. การถนอมผักหลังการเก็บเกี่ยวให้เก็บไว้ได้นาน	42 (25.45)	87 (52.73)	36 (21.82)	1.04 (น้อย)	0.69
รวม				**1.03 (น้อย)**	**0.66**

ตารางที่ 38 (ต่อ)

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ประเภทของสื่อด้านความรู้ในการผลิต					
1. สื่อบุคคล	133 (80.61)	12 (7.27)	20 (12.12)	1.68 (มาก)	0.68
2. สื่อสิ่งพิมพ์	8 (4.85)	20 (12.12)	137 (83.03)	0.22 (ไม่ต้องการ)	0.52
3. สื่อมวลชน	109 (66.06)	20 (12.12)	36 (21.82)	1.44 (มาก)	0.83
4. สื่ออินเตอร์เน็ต	11 (6.67)	22 (13.33)	132 (80.00)	0.27 (ไม่ต้องการ)	0.58
5. โทรศัพท์มือถือ	10 (6.06)	22 (13.33)	133 (80.61)	0.25 (ไม่ต้องการ)	0.56
รวม				**1.23 (น้อย)**	**0.53**

<u>หมายเหตุ</u>: ด้านพันธุ์พืช (ค่าเฉลี่ย 1.32) ด้านการปลูก (ค่าเฉลี่ย 0.96)
ด้านการดูแลรักษา (ค่าเฉลี่ย 1.46) ด้านการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.03)

2) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการตลาด พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในด้านการตลาด อยู่ในระดับน้อย ในทุกประเด็น คือ การจัดหาแหล่งตลาดรับซื้อผักมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.19) ราคาจำหน่ายผักในท้องตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.16) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.13) การสร้างตรายี่ห้อผัก เพื่อให้เป็นที่จดจำของตลาดและผู้บริโภคและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.07) ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตผักของตนเองให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมารับซื้อถึงแปลงผักของเกษตรกร โดยพ่อค้าคนกลางเป็นคนกำหนดราคาผักเอง เกษตรกรไม่มีสิทธิ์ต่อรองราคา ทำให้เกษตรกรจึงมีความต้องการสารสนเทศในด้านการตลาดน้อย อย่างไรก็ตาม เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศที่จะให้ข้อมูลด้านการตลาด ผ่านสื่อบุคคลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.38) รองลงมา คือ สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.18) แต่เกษตรกรไม่ต้องการรับข่าวสารการตลาดผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ อินเตอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ ตามลำดับ (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 37 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านการตลาด

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
2. ด้านการตลาด					
1. การจัดหาแหล่งตลาด รับซื้อผัก	72 (43.64)	52 (31.52)	41 (24.85)	1.19 (น้อย)	0.81
2. ราคาจำหน่ายผักในท้องตลาด	69 (41.82)	53 (32.12)	43 (26.06)	1.16 (น้อย)	0.81
3. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการตลาด	64 (38.79)	59 (35.76)	42 (25.45)	1.13 (น้อย)	0.79
4. การสร้างตรายี่ห้อผัก เพื่อให้เป็นที่จดจำของตลาดและผู้บริโภค	57 (34.55)	62 (37.58)	46 (27.88)	1.07 (น้อย)	0.79
5. การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์	58 (35.15)	61 (36.67)	46 (27.88)	1.07 (น้อย)	0.79
ประเภทของสื่อด้านการตลาด					
1. สื่อบุคคล	105 (63.64)	18 (10.91)	42 (25.45)	1.38 (มาก)	0.87
2. สื่อสิ่งพิมพ์	6 (3.64)	16 (9.70)	143 (86.67)	0.17 (ไม่ต้องการ)	0.46
3. สื่อมวลชน	82 (49.70)	30 (18.18)	53 (32.12)	1.18 (น้อย)	0.89
4. สื่ออินเตอร์เน็ต	7 (4.24)	24 (14.55)	134 (81.21)	0.23 (ไม่ต้องการ)	0.51
5. โทรศัพท์มือถือ	12 (7.27)	19 (11.52)	134 (81.21)	0.26 (ไม่ต้องการ)	0.58
รวม				**1.12 (น้อย)**	**0.76**

3) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรต้องการสารสนเทศ ด้านการรวมกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ในทุกประเด็นของการรวมกลุ่ม ทั้งในเรื่องของโครงสร้าง การดำเนินงานของกลุ่มและการกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติอย่างชัดเจน ข้อมูลข่าวสารการกำหนดกฎระเบียบในการดำเนินงาน และการจัดสรรผลประโยชน์ / ผลกำไร / เงินปันผลให้กับสมาชิก และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 0.79) การสนับสนุนเงินทุนในการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 0.78) อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมกลุ่มแล้วไม่ได้ให้ความร่วมมือกัน ภายในกลุ่มมีความเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบกันกัน อย่างไรก็ตามเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในด้านการรวมกลุ่ม ผ่านสื่อบุคคลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.01) โดยเกษตรกรต้องการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาให้ข้อมูล ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการรวมกลุ่มให้มากขึ้น โดยต้องมีการอธิบายข้อมูลให้เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้ แต่เกษตรกรไม่ต้องการให้ส่งข่าวสารด้านการรวมกลุ่มผ่าน สื่อสิ่งพิมพ์ อินเตอร์เน็ต โทรศัพท์ และสื่อมวลชน (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 38 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านการรวมกลุ่ม

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3. ด้านการรวมกลุ่ม					
1. โครงสร้าง การดำเนินงานของกลุ่มและการกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติอย่างชัดเจน	40 (24.24)	50 (30.30)	75 (45.45)	0.79 (น้อย)	0.81
2. ข้อมูลข่าวสารการกำหนดกฎระเบียบในการดำเนินงาน	39 (23.64)	52 (31.52)	74 (44.85)	0.79 (น้อย)	0.80
3 การจัดสรรผลประโยชน์ / ผลกำไร / เงินปันผลให้กับสมาชิก	40 (24.24)	51 (30.91)	74 (44.85)	0.79 (น้อย)	0.81
4. การสนับสนุนเงินทุนในการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย	39 (23.64)	50 (30.30)	76 (46.06)	0.78 (น้อย)	0.81
5. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง	39 (23.64)	52 (31.52)	74 (44.85)	0.79 (น้อย)	0.80

ตารางที่ 40 (ต่อ)

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ประเภทของสื่อด้านการรวมกลุ่ม					
1. สื่อบุคคล	74 (44.85)	19 (11.52)	72 (43.64)	1.01 (น้อย)	0.94
2. สื่อสิ่งพิมพ์	4 (2.42)	19 (11.52)	142 (86.06)	0.16 (ไม่ต้องการ)	0.43
3. สื่อมวลชน	54 (32.73)	24 (14.55)	87 (52.73)	0.80 (น้อย)	0.91
4. สื่ออินเตอร์เน็ต	11 (6.67)	19 (11.52)	135 (81.82)	0.25 (ไม่ต้องการ)	0.57
5. โทรศัพท์มือถือ	9 (5.45)	21 (12.73)	135 (81.82)	0.24 (ไม่ต้องการ)	0.54
รวม				**0.78 (น้อย)**	**0.93**

4) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศโดยการจัดแปลงสาธิตในพื้นที่และการจัดฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.35) ส่วนประเด็นการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสาร เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.20) อาจเป็นเพราะ เกษตรกรเคยเข้าร่วมกลุ่มแต่สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ มีความเห็นแก่ตัว จึงทำให้ไม่ต้องการเข้าร่วมกลุ่มอีก นอกจากนี้เกษตรกรต้องการความรู้จากหน่วยงานรัฐ แต่เจ้าหน้าที่เข้ามาในพื้นที่น้อยและไม่สม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรก็ยังมีความต้องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการส่งเสริม ผ่านสื่อบุคคล โดยเฉพาะเพื่อนบ้านมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.62) รองลงมา คือ สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 1.35) ซึ่งเกษตรกรต้องการสารสนเทศที่มีความรวดเร็ว สะดวก มีการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และตรงกับความต้องการของเกษตรกร ส่วนสื่อที่เกษตรกรไม่ต้องการ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต ตามลำดับ (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 39 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
4. ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม					
1. ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสาร	77 (46.66)	44 (26.67)	44 (26.67)	1.20 (น้อย)	0.84
2. การตรวจเยี่ยมและการให้คำแนะนำในพื้นที่	80 (48.48)	59 (35.76)	26 (15.76)	1.33 (น้อย)	0.73
3. การจัดแปลงสาธิตในพื้นที่	84 (50.91)	54 (32.73)	27 (16.36)	1.35 (มาก)	0.75
4. การจัดฝึกอบรม	87 (52.73)	49 (29.70)	29 (17.78)	1.35 (มาก)	0.76
5. การจัดศึกษาดูงานเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	72 (43.64)	59 (35.76)	34 (20.61)	1.23 (น้อย)	0.77
ประเภทของสื่อด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม					
1. สื่อบุคคล	125 (75.76)	18 (10.91)	22 (13.33)	1.62 (มาก)	0.71
2. สื่อสิ่งพิมพ์	6 (3.64)	18 (10.91)	141 (85.45	0.18 (ไม่ต้องการ)	0.67
3. สื่อมวลชน	97 (58.79)	29 (17.58)	39 (23.63)	1.35 (มาก)	0.84
4. สื่ออินเตอร์เน็ต	9 (5.45)	21 (17.33)	135 (81.82)	0.24 (ไม่ต้องการ)	0.54
5. โทรศัพท์มือถือ	7 (4.24)	20 (12.12)	138 (83.64)	0.21 (ไม่ต้องการ)	0.50
รวม				**1.29 (น้อย)**	**0.70**

5) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต พบว่าในภาพรวมพบว่าเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย จะเห็นได้ว่า แหล่งซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.33) รองลงมา คือ การสนับสนุนเงินทุนและแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.30) การจัดหาแหล่งพันธุ์ผักที่มีคุณภาพ ให้ผลผลิตสูง และเชื่อถือได้ (ค่าเฉลี่ย 1.27) แหล่งซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 1.26) และแหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตผัก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.23) อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินทุนอยู่แล้ว ไม่ต้องการมีหนี้สินเพิ่มจากเดิมแม้ว่าจะเป็นเงินทุนดอกเบี้ยต่ำก็ตามที ส่วนแหล่งซื้อสารเคมี วัตถุดิบ และเครื่องมือทางการเกษตร เกษตรกรจะซื้อจากแหล่งซื้อประจำซึ่งสามารถต่อรองราคาได้ จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะไม่มีความสม่ำเสมอในการนำปัจจัยการผลิตเหล่านั้นมาจำหน่าย สำหรับสื่อที่เกษตรกรต้องการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตมากที่สุดคือ คือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.51) ได้แก่ เพื่อนบ้าน และ ผู้นำชุมชน ซึ่งเกษตรกรคิดว่าจะมีความสนิทสนมกันและสามารถให้ข่าวสารได้ นอกจากนั้นเกษตรกรต้องการให้มีการเผยแพร่สารสนเทศที่มีความรวดเร็ว และสะดวกในการเปิดรับ คือ สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.27) ประเภทโทรทัศน์ ส่วนสื่อที่เกษตรกรไม่ต้องการ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเตอร์เน็ต และโทรศัพท์ ตามลำดับ (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 40 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
5. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
1. การสนับสนุนเงินทุนและแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ	78 (47.27)	58 (35.15)	29 (17.58)	1.30 (น้อย)	0.75
2. การจัดหาแหล่งพันธุ์ผักที่มีคุณภาพ ให้ผลผลิตสูง และเชื่อถือได้	71 (43.01)	67 (40.61)	27 (16.36)	1.27 (น้อย)	0.73
3. แหล่งซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชที่มีคุณภาพ ราคาเหมาะสม	69 (41.82)	70 (42.42)	26 (15.76)	1.26 (น้อย)	0.71
4. แหล่งซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่เหมาะสม	78 (47.27)	63 (38.18)	24 (14.55)	1.33 (น้อย)	0.72

ตารางที่ 42 (ต่อ)

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
5. แหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตผัก	65 (39.39)	73 (44.24)	27 (16.36)	1.23 (น้อย)	0.71
ประเภทของสื่อด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
1. สื่อบุคคล	111 (67.28)	27 (16.36)	27 (16.36)	1.51 (มาก)	0.76
2. สื่อสิ่งพิมพ์	8 (4.85)	18 (10.91)	139 (84.24)	0.21 (ไม่ต้องการ)	0.51
3. สื่อมวลชน	84 (4.35)	41 (24.85)	40 (24.24)	1.27 (น้อย)	0.83
4. สื่ออินเตอร์เน็ต	8 (4.85)	22 (13.33)	135 (81.82)	0.23 (ไม่ต้องการ)	0.53
5. โทรศัพท์มือถือ	7 (4.24)	24 (14.55)	134 (81.21)	0.23 (ไม่ต้องการ)	0.51
รวม				**1.27 (น้อย)**	**0.67**

6) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการเกษตรทางเลือก พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในด้านการเกษตรทางเลือกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นจะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.50) รองลงมา คือเกษตรธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 1.43) เกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 1.42) เกษตรยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 1.40) และเกษตรผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.36) สำหรับการเปิดรับสารสนเทศการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก เกษตรกรต้องการเปิดรับผ่านสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.56) มากที่สุด โดย เพื่อนบ้าน และผู้นำชุมชน คือสื่อบุคคลที่เกษตรกรต้องการให้เป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญ รองลงมา คือ สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.43) ประเภทโทรทัศน์ ซึ่งเกษตรกรเห็นว่ามีความรวดเร็ว สะดวก สามารถเห็นได้ทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียง สามารถเข้าใจได้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ และตรงกับความต้องการของเกษตรกร ส่วนสื่อที่เกษตรกรไม่ต้องการ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเตอร์เน็ต และโทรศัพท์ ตามลำดับ (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 41 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรด้านเกษตรทางเลือก

n = 165

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก	ระดับความต้องการ			ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	S.D.
	มาก	น้อย	ไม่ต้องการ		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
6. การเกษตรทางเลือก					
1. เกษตรธรรมชาติ	97 (76.52)	42 (25.45)	26 (15.76)	1.43 (มาก)	0.75
2. เกษตรอินทรีย์	97 (58.79)	41 (24.85)	27 (16.36)	1.42 (มาก)	0.76
3. เกษตรผสมผสาน	87 (52.73	51 (30.91)	27 (16.36)	1.36 (มาก)	0.75
4. เกษตรยั่งยืน	89 (53.94)	53 (32.12)	23 (13.94)	1.40 (มาก)	0.72
5.เกษตรทฤษฎีใหม่	104 (63.03)	39 (23.64)	22 (13.33)	1.50 (มาก)	0.72
ประเภทของสื่อด้านการเกษตรทางเลือก					
1. สื่อบุคคล	118 (71.52)	22 (13.33)	25 (15.15)	1.56 (มาก)	0.74
2. สื่อสิ่งพิมพ์	5 (3.03)	19 (11.52)	141 (85.45)	0.18 (ไม่ต้องการ)	0.45
3. สื่อมวลชน	104 (63.03)	28 (16.97)	33 (20.00)	1.43 (มาก)	0.81
4. สื่ออินเตอร์เน็ต	10 (6.06)	21 (12.73)	134 (81.21)	0.25 (ไม่ต้องการ)	0.56
5. โทรศัพท์มือถือ	7 (4.24)	24 (14.55)	134 (81.21)	0.23 (ไม่ต้องการ)	0.51
รวม				**1.42 (มาก)**	**0.70**

หมายเหตุ คะแนน 0.00 – 0.67 หมายถึง ไม่ต้องการ
คะแนน 0.68 – 1.33 หมายถึง ความต้องการน้อย
คะแนน 1.34 – 2.00 หมายถึง ความต้องการมาก

4.4 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

4.4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

การหาความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกผัก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในการปลูกผัก ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่ในการปลูกผัก รายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือน หนี้สินทั้งหมดของเกษตรกร จำนวนชนิดผัก สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิต ด้านการตลาด ด้านการรวมกลุ่ม ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ด้านเกษตรทางเลือก และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวม โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ตัวแปรดังกล่าวข้างต้น นำมาใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (ตารางที่ 45) นอกจากนี้ได้คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงแบนมาตราฐานของตัวแปรแต่ละตัวแปร (ตารางที่ 44) ก่อนนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วย

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน โดยใช้ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation ; r) พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับต่ำ ตามเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระส่วนใหญ่ไม่มีค่าใกล้เคียงกับ 0.52 – 1.00 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ดังนั้น ตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรสามารถนำไปวิเคราะห์ถดถอยพหุได้

ตารางที่ 42 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.
X_2 อายุ	52.26	12.02
X_3 ระดับการศึกษา	2.96	1.20
X_4 ประสบการณ์ในการปลูกผัก	20.33	11.85
X_5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	4.19	1.37
X_6 จำนวนแรงงานในการปลูกผัก	2.08	0.78
X_7 ลักษณะการถือครองที่ดิน	2.85	0.48
X_8 จำนวนพื้นที่ในการปลูกผัก	3.21	1.99
X_9 รายได้รวมเฉลี่ยในครัวเรือน	100,564.24	112,158.25
X_{10} หนี้สินทั้งหมดของเกษตรกร	109,866.67	264,971.04
X_{11} จำนวนชนิดผัก	2.65	1.17
X_{12} สถานภาพทางสังคม	0.13	0.49
X_{13} การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร	1.28	0.83
X_{14} การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล	1.38	1.02
X_{15} การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์	0.01	0.07
X_{16} การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน	0.82	0.41
X_{17} การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร	42.73	10.98
Y_1 ความต้องการสารสนเทศด้านความรู้ในการผลิต	1.23	0.53
Y_2 ความต้องการสารสนเทศด้านการตลาด	1.12	0.76
Y_3 ความต้องการสารสนเทศด้านการรวมกลุ่ม	0.78	0.93
Y_4 ความต้องการสารสนเทศด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม	1.29	0.70
Y_5 ความต้องการสารสนเทศด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	1.27	0.67
Y_6 ความต้องการสารสนเทศด้านการเกษตรทางเลือก	1.42	0.70
Y_7 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในภาพรวม ($Y_1+Y_2+Y_3+Y_4+Y_5+Y_6$)	1.18	0.71

ตารางที่ 43 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	X_{12}	X_{13}	X_{14}	X_{15}	X_{16}	X_{17}
Y_1	1																							
Y_2	.437	1																						
Y_3	.382	.508	1																					
Y_4	.401	.362	.336	1																				
Y_5	.484	.459	.390	.404	1																			
Y_6	.387	.232	.257	.344	.326	1																		
Y_7	.872	.676	.639	.626	.688	.568	1																	
X_1	-.045	.056	.109	.194	-.013	.111	.108	1																
X_2	-.112	.124*	.073	-.086	-.196	-.245	-.108	-.113	1															
X_3	.081	.021	-.011	.057	.202*	.254**	.128	.212*	-.511**	1														
X_4	-.137**	-.065	-.008	-.152*	-.190	-.206**	-.174*	-.138	.503**	-.382**	1													
X_5	.021	-.029	-.045	.043	.113	-0.20	.019	.066	-.165**	.015	-.095	1												
X_6	.088	.033	-.026	.118	.071	-.004	.077	.000	-0.81	.010	.081	.417**	1											
X_7	-.002	-.129*	-.074	-.016	-.113	-.004	-.060	-.062	.041	.073	-.039	-.057	-.125*	1										
X_8	-.011	-.035	-.046	.104	.017	.057	.010	.082	-.224*	.047	.033	.176**	.266**	-.149*	1									
X_9	-.062	-.027	-.027	.019	-.028	.133*	-0.20	.167	-.092	.086	.103	.110	.161*	-.055	.370**	1								
X_{10}	.113	.069	.074	.073	.194	.074	.140	-.035	-.122*	.110	.040	.103	-.043	-.050	-.013	-.092	1							
X_{11}	-.075	.018	-.012	-.140*	-.090	-.143*	-.100	.057	-.067	-.092	-.019	.060	.178*	-.200**	.116	.198	-.101	1						
X_{12}	.069	.313*	.252**	.225*	.139*	.158*	.194**	.109*	.087	.049	-.016	-.170	-0.91	.080	.090	-.063**	.043*	.133**	1					
X_{13}	.047	.053	-.046	.176**	.035	.020	.064	.034	.069	-.008	.084	.076	.122	-.103	.114	.036	.217	.103	.133**	1				
X_{14}	.251**	.207*	.065	.266**	.299**	.291**	.320**	-.069*	-.091	.055	-.020	-.031**	.056	-2.17**	.042	.120	.186	-.20	.103	.170*	1			
X_{15}	.112	.089	.120	.079	-.149*	.064	.096	.078	-.015	.002	.064	-.011	-.008	.024	-0.87	-.048	.053	.110	-.020	-.121	0.24	1		
X_{16}	.088	.196	.134	.126*	-0.48	.226*	.158*	.160	-.061	.061	-.109	.016	.046	-.012	.105	.059	-.068	.051	.110*	.147*	.027	.223*	1	
X_{17}	.251**	.172*	.205*	.223*	.283**	.324**	.336**	.081*	-.094	.074	-.093	-0.84	-.019	-.072	-.123*	.097*	.147		.051	.065	.313**	.095	.066	1

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4.2 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนของความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ทั้ง 7 ด้าน คือ ความต้องการสารสนเทศด้านความรู้ในการผลิต (ตารางที่ 46) ความต้องการสารสนเทศด้านการตลาด (ตารางที่ 47) ความต้องการสารสนเทศด้านการรวมกลุ่ม (ตารางที่ 48) ความต้องการสารสนเทศด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม (ตารางที่ 49) ความต้องการสารสนเทศด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ตารางที่ 50) และความต้องการสารสนเทศด้านการเกษตรทางเลือก (ตารางที่ 51) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวม (ตารางที่ 52) มีรายละเอียด ดังนี้

1) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนความต้องการสารสนเทศด้านความรู้ในการผลิต

โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรเข้าไปในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Stepwise ปรากฏว่าได้ค่า F = 8.260, Sig. of F = 0.000 หมายความว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์และทำนายตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Coefficient of Determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.095 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 9.50 โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) และการใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) โดยตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวก (ตารางที่ 46)

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า หากไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง (X มีค่าเป็นศูนย์) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อจำนวน 13.275 เรื่อง และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต ได้แก่

(1) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิตมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีการติดต่อกับผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน มีความถี่ในการพูดคุยกันตลอดเวลา หากมีข่าวหรือกิจกรรมอะไรก็จะมีการบอกกล่าวกันโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตราพรรณ ทันม่วง (2557) พบว่า ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความต้องการการรับรู้ข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตรจากสื่อบุคคล เนื่องจาก

เกษตรกรมีสถานภาพอยู่เป็นคู่สามีภรรยา เพื่อนบ้าน จะมีการปรึกษา และพูดคุยกันในเรื่องข่าวสารต่าง ๆ ทำให้มีการรับรู้ข่าวสารมากขึ้น

(2) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรมากจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิตมากกว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรน้อย อาจเนื่องจากเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติแล้วเห็นผล และความรู้บางอย่างที่เกษตรกรได้รับสามารถช่วยในการลดต้นทุนการผลิตจึงทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น เพื่อต้องการข่าวสารที่แตกต่างจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกำพล ดวงพรประเสริฐ และคณะ (2558) ที่พบว่า ปัจจัยการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว เพราะความกระตือรือร้นก่อให้เกิดความต้องการในการทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้าวเพื่อนำไปใช้ในการเพาะปลูกที่ช่วยตอบสนองความต้องการได้

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพล (Beta) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต มากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (Beta = 0.208) รองลงมา คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (Beta = 0.168)

ตารางที่ 44 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านความรู้ในการผลิต

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	Beta	t	P-value
(Constant)	13.275		4.086	0.000
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14})	1.744	0.168	2.099	0.037
การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร (X_{17})	0.201	0.208	2.591	0.000
F =8.260, Sig. of F = 0.000, SEest = 10.230, Durbin-watson = 2.011				
R = 0.3108, R^2 = 0.095				

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสรุปสมการถดถอยพหุความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต ได้ดังนี้

$Y_1 =$ $a + b_{14}x_{14} + b_{17}x_{17}$

$Y_1 =$ $13.275+ 1.744 (X_{14}) + 0.201 (X_{17})$

$Y_1 =$ 13.275+ (1.744) (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล) + 0.201 (การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร)

2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนความต้องการสารสนเทศความต้องการสารสนเทศด้านการตลาด

โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรเข้าไปในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Stepwise ปรากฏว่าได้ค่า F = 6.180, Sig. of F = 0.000 หมายความว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และทำนายตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Coefficient of Determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.137 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 13.70 โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ อายุ (X_2) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) และการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16}) มีความสัมพันธ์เชิงบวก แต่สถานภาพทางสังคม (X_{12}) มีความสัมพันธ์เชิงลบ (ตารางที่ 47)

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า หากไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง (X มีค่าเป็นศูนย์) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อจำนวน 13.275 เรื่อง และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด

(1) อายุ (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีอายุมากมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาดมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีอายุมาก ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการตลาดจึงมีความต้องการสารสนเทศด้านการตลาดมากขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจในการประกอบอาชีพต่อไป

(2) สถานภาพทางสังคม (X_{12}) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม (ผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ต และคณะกรรมการหมู่บ้าน) จะมีความต้องการข่าวสารทางการตลาดมากกว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคม อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการตลาดมีต้องการความรู้ด้านการตลาดเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของกิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548) ที่พบว่า จำนวนสถานภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางสถิติในทางบวก

กับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องมาจากเกษตรกรที่มีจำนวนตำแหน่งทางสังคมหลายตำแหน่งอาจต้องการข้อมูลด้านการเกษตรและด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น จึงทำให้มีความต้องการสารสนเทศที่มากตามไปด้วย สาเหตุที่ผลการวิจัยขัดแย้งกันอาจเป็นเพราะว่ามีความแตกต่างในเรื่องของการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการตลาด แหล่งตลาด ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

(3) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาดมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีการติดต่อกับเพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน มีแลกเปลี่ยนข่าวสารตลอดเวลา หากมีข่าวหรือกิจกรรมด้านการตลาดก็จะมีการบอกกล่าวกัน

(4) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16}) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชนมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาดมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชนน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากสื่อมวลชนเข้าถึงได้ง่าย มีความรวดเร็ว น่าสนใจซึ่งมีทั้งภาพและเสียง สามารถดูได้ตลอดทุกครั้งที่ต้องการความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548) ที่พบว่า จำนวนความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน (ครั้งต่อสัปดาห์) มีความสัมพันธ์ทางสถิติในทางบวกกับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญสถิติ เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชน (ครั้ง) ต่อสัปดาห์ จำนวนมากหรือบ่อยครั้งในการรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ก็อาจจะเป็นผลให้เกิดความต้องการบริโภคข่าวสารสนเทศสื่อมวลชนสูงตามไปด้วย

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพล (Beta) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านตลาด มากที่สุด คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (Beta = 0.208) รองลงมา คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (Beta = 0.222) สถานภาพทางสังคม (Beta = 0.186) และอายุ (Beta = 0. 160) ตามลำดับ

ตารางที่ 45 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการตลาด

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	Beta	t	P-value
(Constant)	-0.005		-0.003	0.997
อายุ (X_2)	0.052	0.160	2.137	0.034
สถานภาพทางสังคม (X_{12})	-6.446	-0.186	-2.484	0.014
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14})	0.831	0.222	2.965	0.003
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16})	1.922	0.208	2.785	0.006
F =6.180, Sig. of F = 0.000, SEest = 3.626, Durbin-watson = 1.723 R = 0.370, R^2 = 0.137				

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสรุปสมการถดถอยพหุความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด ได้ดังนี้

$Y2 = a + b_2x_2 + b_{12}x_{12} + b_{14}x_{14} + b_{16}x_{16}$

$Y2 = -0.005 + 0.052\ (X_2) - 6.446\ (X_{12}) + 0.831\ (X_{14}) + 1.922\ (X_{16})$

Y2 = -0.005 + 0.052 (อายุ) -6.446 (สถานภาพทางสังคม) + 0.831 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล)+ 1.922 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน)

3) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนความต้องการสารสนเทศความต้องการสารสนเทศด้านการรวมกลุ่ม

โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรเข้าไปในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Stepwise ปรากฏว่าได้ค่า F = 6.716, Sig. of F = 0.002 หมายความว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และทำนายตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Coefficient of Determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.078 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 7.80 โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ สถานภาพทางสังคม (X_{12}) ส่วนการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) โดยตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวก (ตารางที่ 48)

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า หากไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง (X มีค่าเป็นศูนย์) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อจำนวน 0.585 เรื่อง และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม

(1) สถานภาพทางสังคม (X_{12}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมจะมีความต้องการข่าวสารทางการรวมกลุ่มมากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548) ที่พบว่า จำนวนตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องมาจากเกษตรกรที่มีจำนวนตำแหน่งทางสังคมหลายตำแหน่ง อาจต้องการข้อมูลด้านการเกษตรและด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น จึงทำให้มีความต้องการสารสนเทศที่มากตามไปด้วย

(2) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรมากจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรวมกลุ่มมากกว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรน้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีการนำความรู้ไปปฏิบัติตามที่ได้รับข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทำให้เกษตรกรเกิดการจดจำ จึงทำให้มีความต้องการข่าวสารด้านการรวมกลุ่มมาก

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพล (Beta) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม มากที่สุด คือ สถานภาพทางสังคม (Beta = 0.206) รองลงมา คือ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (Beta = 0.177)

ตารางที่ 46 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการรวมกลุ่ม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	Beta	t	P-value
(Constant)	0.585		0.482	0.630
สถานภาพทางสังคม (X_{12})	0.074	0.206	2.696	0.008
การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17})	3.428	0.177	2.307	0.022
F =6.716 , Sig. of F = 0.002, SEest = 3.837, Durbin-watson = 1.762 R = 0.280, R^2 = 0.078				

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสรุปสมการถดถอยพหุความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม ได้ดังนี้

$Y_3 = a + b_{12}x_{12} + b_{16}x_{16}$

$Y_3 = 0.585 + 0.074 (X_{12}) + 3.428 (X_{17})$

$Y_3 =$ 0.585+ 0.074 (สถานภาพทางสังคม) + 3.428 (การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร)

4) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนความต้องการสารสนเทศความต้องการสารสนเทศด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม

โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรเข้าไปในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Stepwise ปรากฏว่าได้ค่า F = 6.423, Sig. of F = 0.000 หมายความว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และทำนายตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Coefficient of Determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.141 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 14.10 โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร พบว่ามีตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ พื้นที่ในการปลูกผัก (X_8) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวก แต่จำนวนชนิดผัก (X_{11}) มีความสัมพันธ์เชิงลบ (ตารางที่ 49)

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่าหากไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง (X มีค่าเป็นศูนย์) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อจำนวน 3.306 เรื่อง และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม

(1) พื้นที่ในการปลูกผัก (X_8) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ในการปลูกผักมากจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านวิธีการส่งเสริมมากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ในการปลูกผักน้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีพื้นที่ในการปลูกผักมาก จะต้องการความรู้ผ่านวิธีการส่งเสริมต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ มาบริหารจัดการและนำมาปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเกษตรกรจะได้มีการใช้พื้นที่ทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้ผลผลิตตามที่ต้องการ

(2) จำนวนชนิดผัก (X_{11}) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความต้องการสารเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการปลูกผักมากชนิดจะมีความต้องการด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริมน้อยกว่าเกษตรกรที่มีการปลูกผักน้อยชนิด อาจเนื่องมาจากการปลูกผักหลายชนิดจะเป็นการลดความเสี่ยงในการผลิตมากกว่าปลูกผักน้อยชนิด

(3) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริมมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีการติดต่อกับเพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน มีการพูดคุยกันตลอดเวลา หากมีข่าวหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องการอมรม การสาธิต การจัดศึกษาดูงานเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ก็จะมีการบอกกล่าวกันโดยตรง

(4) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรมากจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรูปแบบวิธีการส่งเสริมมากกว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรน้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านวิธีการส่งเสริมที่หลากหลาย เข้าอบรม มีการสาธิตทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ แล้วนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองอย่างประสบความสำเร็จ อีกทั้งความรู้บางอย่างที่เกษตรกรได้รับสามารถช่วยลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกรได้

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพล (Beta) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริมมากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (Beta = 0.206) รองลงมา คือ จำนวนชนิดผัก (Beta = 0.182) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (Beta = 0.180) และพื้นที่ในการปลูกผัก (Beta = 0.164) ตามลำดับ

ตารางที่ 47 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการรูปแบบวิธีการส่งเสริม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	Beta	t	P-value
(Constant)	3.306		2.621	0.016
พื้นที่ในการปลูกผัก (X_8)	0.285	0.164	2.163	0.032
จำนวนชนิดผัก (X_{11})	-0.535	-0.182	-2.434	0.016
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14})	0.609	0.180	2.283	0.024
การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17})	0.063	0.206	2.516	0.013
F =6.423, Sig. of F = 0.000, SE_{est} = 3.268,Durbin-watson = 2.086				
R = 0.376, R^2 = 0.141				

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสรุปสมการถดถอยพหุความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม ได้ดังนี้

$Y_4 = a + b_8x_8 + b_{11}x_{11} + b_{14}x_{14} + b_{17}x_{17}$

$Y_4 = 3.306 + 0.285 (X_8) - 0.535 (X_{11}) + 0.609 (X_{14}) + 0.063 (X_{17})$

Y_4 = 3.306+ 0.285 (พื้นที่ในการปลูกผัก) -0.535 (ชนิดผัก) + 0.609 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล)+ 0.063 (การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร)

5) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนความต้องการสารสนเทศความต้องการสารสนเทศด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรเข้าไปในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Stepwise ปรากฏว่าได้ค่า F =10.907, Sig. of F = 0.000 หมายความว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และทำนายตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Coefficient of Determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.290 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 29.00 โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร พบว่ามีตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการศึกษา (X_3) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวก แต่การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (X_{15}) มีความสัมพันธ์เชิงลบ (ตารางที่ 50)

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า หากไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง (X มีค่าเป็นศูนย์) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อจำนวน 0.475 เรื่อง และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

(1) ระดับการศึกษา (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาน้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ นำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีการติดต่อกับเพื่อนบ้าน พูดคุยกันตลอดเวลา หากมีข่าวหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เรื่องเงินทุน ปุ๋ย และเครื่องมือทางการเกษตรก็จะมีการบอกกล่าวกันโดยตรง

(3) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (X_{15}) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์น้อยครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์มากครั้ง อาจเนื่องมาจากในพื้นที่บางเหรียงมีแหล่งจำหน่ายสื่อสิ่งพิมพ์น้อย ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วารสาร ไม่ทั่วถึงและมีความล้าช้า จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตผ่านสื่อสิ่งพิมพ์มาก

(4) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรมากจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตมากกว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรน้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีการนำความรู้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ เงินทุน ปุ๋ย และเครื่องมือทางการเกษตร ไปใช้ในการผลิต จึงทำให้เกษตรกรสามารถลดระยะเวลา แรงงาน เงินทุน และปุ๋ย ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ เกษตรกรจึงมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อทำให้การปลูกผักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพล (Beta) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต มากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (Beta = 0.247) รองลงมา คือ ระดับการศึกษา (Beta = 0.235) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (Beta = 0.179) และการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (Beta = -0.179) ตามลำดับ

ตารางที่ 48 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	Beta	t	P-value
(Constant)	0.475		0.449	0.654
ระดับการศึกษา (X_3)	0.297	0.235	3.294	0.001
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14})	0.581	0.179	2.373	0.019
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (X_{15})	-7.626	-0.179	-2.523	0.013
การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17})	0.075	0.247	3.281	0.001
F =10.907, Sig. of F = 0.000, SEest = 3.000, Durbin-watson = 1.638				
R = 0.467, R^2 = 0.219				

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสรุปสมการถดถอยพหุความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้ดังนี้

$Y_5 = a + b_3x_3 + b_{14}x_{14} + b_{15}x_{15} + b_{17}x_{17}$

$Y_5 = 0.475 + 0.297 (X_3) + 0.581 (X_{14}) - 7.626 (X_{15}) + 0.075 (X_{17})$

$Y_5 =$ 0.475 + 0.297 (ระดับการศึกษา)+ 0.581 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล) -7.626 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์) + 0.075 (การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร)

6) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนความต้องการสารสนเทศความต้องการสารสนเทศด้านเกษตรทางเลือก

โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรเข้าไปในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Stepwise ปรากฏว่าได้ค่า F =10.0171, Sig. of F = 0.000 หมายความว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และทำนายตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Coefficient of Determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.223 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 22.30 โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ อายุ (X_2) จำนวนชนิดผัก (X_{11}) มีความสัมพันธ์เชิงลบ ส่วนการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16}) และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (ตารางที่ 51)

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า หากไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง (X มีค่าเป็นศูนย์) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อจำนวน 5.609 เรื่อง และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก

(1) อายุ (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีอายุน้อยจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีอายุน้อยมีความรู้ และทราบแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคเกี่ยวกับการรักสุขภาพ จึงทำให้มีความต้องการเทคนิค วิธีการเกี่ยวกับเกษตรทางเลือก เพื่อการผลิตตอบสนองผู้บริโภคได้ จึงมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกมากขึ้น

(2) จำนวนชนิดผัก (X_{11}) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการปลูกผักมากชนิดจะมีความต้องการด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริมน้อยกว่าเกษตรกรที่มีการปลูกผักน้อยชนิด อาจเนื่องมาจากการปลูกผักหลายชนิดจะเป็นการลดความเสี่ยงในการผลิตมากกว่าปลูกผักน้อยชนิด

(3) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีการติดต่อกับเพื่อนบ้านพูดคุยกันตลอดเวลา หากมีข่าวหรือกิจกรรมเกษตรทางเลือก เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์

เกษตรผสมผสานก็จะมีการบอกกล่าวกัน เพราะการทำการเกษตรในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียวมาทำเป็นเกษตรทางเลือกมากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกระหว่างกันเพิ่มขึ้น

(4) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชนมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชนน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารทางการเกษตรสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความรวดเร็ว น่าสนใจ เพราะมีทั้งภาพและเสียงที่ดึงดูดให้ติดตามเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทางเลือกได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกมากขึ้น

(5) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรมากจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกมากกว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรน้อย อาจเนื่องมาจากการทำการเกษตรทางเลือก ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากมีการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่เกิดขึ้นจากการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทางเลือกที่มีความแตกต่างจากความรู้เดิมที่เกษตรกรมีอยู่ จึงทำให้มีต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือกมาก

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพล (Beta) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก มากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (Beta = 0.233) รองลงมา คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (Beta = 0.201) อายุ (Beta = 0.179) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (Beta = 0.188) และ จำนวนชนิดผัก (Beta = 0.153) ตามลำดับ

ตารางที่ 49 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศด้านเกษตรทางเลือก

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	Beta	t	P-value
(Constant)	5.609		3.206	0.002
อายุ (X_2)	-0.058	-0.196	-2.779	0.006
จำนวนชนิดผัก (X_{11})	-0.459	-0.153	-2.184	0.030
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14})	0.697	0.201	2.722	0.007
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16})	1.610	0.188	2.689	0.008
การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17})	0.075	0.233	3.143	0.002
F =10.171, Sig. of F = 0.000, SEest = 3.145, Durbin-watson = 1.589 R = 0.497, R^2 = 0.223				

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสรุปสมการถดถอยพหุความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการเกษตรทางเลือก ได้ดังนี้

$Y_6 = a + b_2x_2 + b_{11}x_{11} + b_{14}x_{14} + b_{16}x_{16} + b_{17}x_{17}$

$Y_6 =$ 5.609 -0.058 (X_2) -0.459 (X_{11}) + 0.697 (X_{14}) + 1.610 (X_{16})+ 0.075 (X_{17})

$Y_6 =$ 5.609 -0.058 (อายุ) -0.459 (ชนิดผัก) + 0.697 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล) + 1.610 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน) + 0.075 (การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร)

7) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวม

โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรเข้าไปในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Stepwise ปรากฏว่าได้ค่า F = 11.969, Sig. of F = 0.000 หมายความว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และทำนายตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Coefficient of Determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.171 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 17.10 โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร พบว่ามีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการ

เกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16}) และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) โดยตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวก (ตารางที่ 52)

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า หากไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง (X มีค่าเป็นศูนย์) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อจำนวน 20.266 เรื่อง และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร

(1) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14}) ความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในภาพรวมมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีการติดต่อกับผู้นำชุมชนเพื่อนบ้าน มีการแลกเปลี่ยนกันตลอดเวลา หากมีข่าวหรือกิจกรรมทางการเกษตรที่เป็นประโยชน์ก็จะมีการบอกกล่าวกันโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตราพรรณ ทันม่วง (2557) พบว่า ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความต้องการการรับรู้ข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตรจากสื่อบุคคล เนื่องจากเกษตรกรมีสถานภาพอยู่เป็นคู่สามีภรรยา รวมทั้งเพื่อนบ้านจะมีการปรึกษา และพูดคุยกันในเรื่องข่าวสารต่าง ๆ ทำให้มีการรับรู้ข่าวสารมากขึ้น

(2) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16}) ความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชนมากครั้งจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในภาพรวมมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชนน้อยครั้ง อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารทางการเกษตรสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความรวดเร็ว น่าสนใจ เพราะมีทั้งภาพและเสียงที่ดึงดูดให้ติดตามเนื้อหาข่าวสารทางการเกษตร จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธนัญชย์ ดำขำ (2544) ที่พบว่า ความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการรับชมข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ของเกษตร เนื่องจากเกษตรกรอยู่ในสมาคมเดียวกัน จึงทำให้เกษตรกรในกลุ่มมีการถ่ายทอดและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยกันเองในปริมาณใกล้เคียงกัน

(3) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17}) ความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรมากจะมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในภาพรวมมากกว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรน้อย อาจเนื่องจากเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติแล้วเห็นผล และความรู้บางอย่างที่เกษตรกรได้รับสามารถช่วยในการลดต้นทุนการผลิตจึงทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น เพื่อต้องการข่าวสารที่

แตกต่างจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกำพล ดวงพร ประเสริฐ และคณะ (2558) ที่พบว่า ปัจจัยการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว เพราะความกระตือรือร้น ก่อให้เกิดความต้องการในการทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้าว เพื่อนำไปใช้ในการเพาะปลูก ที่ช่วยตอบสนองความต้องการ

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพล (Beta) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร มากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (Beta = 0.268) รองลงมา คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (Beta = 0.209) และ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (Beta = 0.144) ตามลำดับ

ตารางที่ 50 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	Beta	t	P-value
(Constant)	20.266		3.193	0.002
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล (X_{14})	4.254	0.209	2.741	0.001
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน (X_{16})	5.600	0.144	1.992	0.048
การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (X_{17})	0.508	0.268	3.490	0.001

F =11.969, Sig. of F = 0.000, SEest = 19.093, Durbin-watson = 1.820

R = 0.431, R^2 = 0171

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสรุปสมการถดถอยพหุความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรได้ดังนี้

$Y_7 = a + b_{14}x_{14} + b_{16}x_{16} + b_{17}x_{17}$

$Y_7 = 20.266 + 4.254 (X_{14}) + 5.600 (X_{16}) + 0.508 (X_{17})$

Y_7 = 20.266+ 4.254 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล) + 5.600 (การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน) + 0.508 (การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร)

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกผัก ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และสังคม สภาพการปลูกผัก การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร การใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกผักในตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 165 คน จากประชากรทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองคล้า หมู่ที่ 2 บ้านยางหัก หมู่ที่ 3 บ้านบางเหรียงตก หมู่ที่ 4 บ้านบางเหรียงบน หมู่ที่ 5 บ้านบางเหรียงใต้ หมู่ที่ 6 บ้านเกาะน้ำรอบ หมู่ที่ 8 บ้านเกาะใหญ่ หมู่ที่ 9 บ้านคลองช้าง หมู่ที่ 10 บ้านโหล๊ะหนุน หมู่ที่ 11 บ้านแพรกสุวรรณ และหมู่ที่ 13 บ้านหน้าควน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple regression analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมและสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ย 52.26 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการปลูกผักเฉลี่ย 20.33 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.19 คนต่อครัวเรือน

แรงงานในครัวเรือนที่เป็นแรงงานหลักด้านการเกษตรเฉลี่ย 2.08 คนต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 5.70 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 1.43 ไร่ต่อครัวเรือน ในรอบปีที่ผ่านมา เกษตรกรมีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 100,564.24 บาทต่อครัวเรือน เป็นรายได้รวมจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 95,429.70 บาท มีรายได้จากการปลูกผักเฉลี่ย 84,485.45 บาท มีรายได้จากการปลูกยางพาราเฉลี่ย 101,175.00 บาท และมีรายได้จากนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 42,258.33 บาท จำนวนหนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตรเฉลี่ย 109,866.67 บาทต่อครัวเรือน แหล่งหนี้สินได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน นายทุน และธนาคารพาณิชย์

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีตำแหน่งเป็นสมาชิกกลุ่ม มีการเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชนเป็นบางครั้ง กิจกรรมที่เข้าร่วมได้แก่ การประชุมประจำเดือน การเข้าอบรมทางการเกษตรต่าง ๆ เช่น การทำปุ๋ย การทำน้ำหมัก เป็นต้น และส่วนใหญ่ไม่มีการย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ

ผักที่เกษตรกรปลูกในพื้นที่ ได้แก่ พริก ต้นหอม กวางตุ้ง กะเพรา ผักบุ้ง ผักกาดหอม ผักชี ผักคะน้า ถั่วฝักยาว ผักกาดขาว และมะเขือ เกษตรกรมักจะปลูกผัก 2-3 ชนิดในแปลง เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่ในการปลูกผักน้อย จึงทำให้มีการวางแผนการปลูกผักที่ไม่หลากหลาย ซึ่งจะง่ายต่อการดูแลและจัดการเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช

พริกขี้หนู นิยมปลูกพันธุ์ซุปเปอร์ฮอท จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร ใช้ระยะการปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 เพื่อบำรุงต้น ส่วนใหญ่ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น โรคที่เข้าทำลายพริก คือ โรคกุ้งแห้งหรือแอนเทรคโนส แมลงศัตรูพืช คือ เพลี้ยไฟ มีอายุการเก็บเกี่ยว 90 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ต้นหอม ซึ่งนำพันธุ์หอมนวลมาจากจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจะมีแม่ค้ามาขายในพื้นที่ ปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร ระยะการปลูกระหว่างต้น 30 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชในการทำลายต้นหอม คือ หนอนชอนใบ มีอายุการเก็บเกี่ยว 45 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ผักกวางตุ้งดอก จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลง กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร หรือ กว้าง2 เมตรยาว 20 เมตร จะปลูกโดยหว่านเมล็ดพันธุ์ทั่วแปลง โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15 -15 -15 เพื่อบำรุงต้น จะให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชในการทำลายผักกวางตุ้ง คือ หนอนใยผัก มีอายุการเก็บเกี่ยว 30 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

กะเพราขาว จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม เตรียมแปลง กว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร มีระยะการปลูก คือ 30 เซนติเมตร หรือ 50 เซนติเมตร โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 เพื่อบำรุงต้น มีการให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น ไม่มีโรคและแมลงศัตรูพืชเข้าทำลาย เพราะเป็นผักที่มีกลิ่นฉุน มีอายุการเก็บเกี่ยว 45 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ผักบุ้ง พันธุ์ที่นิยมปลูกคือ พันธุ์ยอดไผ่ ปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงกว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร ปลูกโดยหว่านเมล็ดทั่วแปลง ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 เพื่อบำรุงต้นและทำให้ผักบุ้งกรอบ ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืช คือ หนอนกินใบ มีอายุการเก็บเกี่ยว 20 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ผักกาดหอมแกรนด์ เรปิด ปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงกว้าง 2 เมตร ยาว 20 มีระยะการปลูกระหว่างต้น 30 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชในการทำลายผักกาดหอม คือ หนอนกินใบ มีอายุการเก็บเกี่ยว 40 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ผักชี สายสมรพ (ผักชีไทย) จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงกว้าง 1.5 เมตร ยาว 10 เมตร ปลูกโดยหว่านเมล็ดทั่วแปลง โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น ไม่มีโรคและแมลงศัตรูพืชรบกวน เนื่องจากมีกลิ่นฉุน มีอายุการเก็บเกี่ยว 45 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ผักคะน้าใบกลม จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร ปลูกโดยหว่านเมล็ดทั่วแปลง โดยใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 มีการให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลาย คือ หนอนกินใบมีอายุการเก็บเกี่ยว 30 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ถั่วฝักยาว นิยมปลูกพันธุ์เขียวดกโกลด์ ปลูกในช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม โดยเตรียมแปลงกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร ระยะปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพร่วมกับใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 มีการให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรูพืช คือ เพลี้ยไฟ มีอายุการเก็บเกี่ยว 50 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

ผักกาดขาว นิยมปลูกพันธุ์ขาวใหญ่ จะปลูกในช่วงเดือน มีนาคม – ตุลาคม เตรียมแปลงกว้าง 1 เมตร ยาว 5 เมตร ระยะการปลูกระหว่างต้น 30 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 เพื่อบำรุงต้น มีการให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น โดยมีแมลงศัตรูพืช คือ หนอนกินใบ มีอายุการเก็บเกี่ยว 20 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

มะเขือ นิยมปลูกพันธุ์ไวท์ไข่เต่า จะปลูกในช่วงเดือน มีนาคม – ตุลาคม โดยมีการเตรียมแปลงกว้าง 1.5 เมตร ยาว 20 เมตร มีระยะการปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ยชีวภาพในขณะการพรวนดินและใช้รองก้นหลุม มีการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 -15 -15 ร่วมด้วยเพื่อบำรุงต้น มีการให้น้ำวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและตอนเย็น แมลงศัตรู คือ เพลี้ย มีอายุการเก็บเกี่ยว 60 วัน เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อถึงแปลง

5.1.2 แหล่งข่าวสารทางการเกษตรและการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

เกษตรกรมีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเพื่อนบ้าน โทรทัศน์ ผู้นำชุมชน ญาติพี่น้อง อินเตอร์เน็ต วิทยุ ตามลำดับ แต่ส่วนใหญ่ไม่เปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านหนังสือพิมพ์ วารสารทางการเกษตรและแผ่นพับ

เพื่อนบ้าน เป็นแหล่งข่าวสารทางการเกษตรที่เกษตรกรมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสาร 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับข่าวสาร คือ บ้าน เปิดรับข่าวสารในช่วงเวลาระหว่าง 09.01 – 12.00 น. ระยะเวลาในการเปิดรับประมาณ 15 - 30 นาที

ผู้นำชุมชน เป็นแหล่งข่าวสารทางการเกษตรที่เกษตรกรมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสาร เดือนละครั้ง สถานที่ในการเปิดรับข่าวสาร คือ ศาลาประจำหมู่บ้าน มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ในช่วงเวลา 09.01 – 12.00 น.และ 13.01 – 17.00 น. ระยะเวลาในการเปิดรับประมาณ 15 - 30 นาที หรือ 1 - 2 ชั่วโมง

ญาติพี่น้อง เกษตรกรเปิดรับข่าวสาร 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับข่าวสาร คือ บ้าน เปิดรับในช่วงเวลา 17.01 – 19.00 น. หลังการทำกิจกรรมทางการเกษตรเสร็จสิ้นแล้ว โดยพบปะสังสรรค์กัน ระยะเวลาในการเปิดรับใช้เวลา 15 - 30 นาที

เจ้าหน้าที่ของรัฐ เกษตรกรเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งข่าวสารนี้ เดือนละครั้ง สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร คือ ศาลาประจำหมู่บ้าน การเปิดรับจะอยู่ในช่วงเวลา 13.01 – 17.00 น. มีระยะเวลาในการเปิดรับ 1 - 2 ชั่วโมง

โทรทัศน์ เกษตรกรเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร คือ บ้าน มีการเปิดรับข่าวสารในช่วงเวลา 17.01 – 19.00 น. หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจเป็นช่วงเวลาการพักผ่อน ระยะเวลาในการเปิดรับ 15 - 30 นาที เกษตรกรส่วนใหญ่จะเปิดรับข่าวสาร เพราะเข้าถึงได้ง่าย มีความรวดเร็ว น่าสนใจเพราะมีทั้งภาพและเสียง สามารถดูได้ตลอดทุกครั้งที่ต้องการความรู้

อินเตอร์เน็ต มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับ คือ บ้าน ช่วงเวลาการเปิดรับข่าวสารจะทำหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมทางการเกษตร หรือเป็นช่วงเวลาพักในระหว่างวัน คือ ช่วงเวลา 19.01 – 24.00 น. และ12.01 – 13.00 น มีระยะเวลาในการเปิดรับ 15 - 30 นาที

วิทยุ มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 2 –3 ครั้ง / สัปดาห์ สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร คือ บ้าน เปิดรับในช่วงเวลา 05.00 – 09.00 น. ก่อนเกษตรกรไปทำงานในไร่นา มีระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร 15 - 30 นาที

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตรเพื่อวางแผนการผลิตมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.31) รองลงมา คือ เพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.18) เพื่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.17) และมีการใช้ประโยชน์เพื่อรู้เหตุการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบันน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.85)

เกษตรกรมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรเรื่องการปลูกผักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.61 รองลงมา คือ การทำการเกษตรแบบพอเพียง ร้อยละ 17.58 และการทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ย ร้อยละ 15.76 เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรเรื่องการเลี้ยงสัตว์น้อยที่สุด ร้อยละ 4.24

การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญเรื่องความน่าเชื่อถือของข่าวสารมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.58) รองลงมา คือ ความถูกต้องของข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 2.46) ประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญน้อยที่สุดในการเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารคือ เรื่องความสะดวกในการใช้บริการจากสื่อต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.41)

ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ประเภทสื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องการให้คำส่งเสริม แนะนำไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ค่อยเข้าใจสภาพปัญหาในพื้นที่ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความลำบาก ยุ่งยาก ข้อเสนอแนะจากเกษตรกร คือ ต้องการให้เจ้าหน้าส่งเสริมเข้ามาในพื้นที่บ่อยขึ้น เพื่อจะได้ทราบปัญหาและความต้องการของเกษตรกรมากขึ้น

ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ คือ ตัวหนังสือเล็ก ทำให้อ่านลำบาก ต้องสวมแว่นตาก่อนอ่านหนังสือ รองลงมาคือ ไม่มีสีสันสวยงามหรือไม่มีสิ่งสะดุดตาผู้อ่าน ข้อเสนอแนะจากเกษตรกร คือ ให้มีรูปภาพประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการอ่านมากขึ้น

ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ประเภทสื่อมวลชน เกษตรกรมีปัญหาเรื่องมีสัญญาณขัดข้อง มีคลื่นแทรกหรือไม่ชัดเจน มากที่สุด ทำให้ต้องเปลี่ยนช่องที่ชัดเจนกว่าหรือเปลี่ยนไปใช้จานดาวเทียมแทน ปัญหารองลงมา คือ รายการวิทยุและโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการเกษตรมีค่อนข้างน้อย และเวลาในการรับชมหรือฟังไม่ตรงกับเวลาในการออกอากาศ ข้อเสนอแนะจากเกษตรกร คือ เพิ่มรายการเกี่ยวกับการเกษตรที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้น

5.1.4 การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

ผลการวิจัยภาพรวม การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.52)

ด้านการวางแผนการผลิต พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.51) โดยใช้ประโยชน์ในการวางแผนการป้องกันการรักษาโรคและแมลงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.61) รองลงมา คือ วางแผนการเลือกพันธุ์ผักและชนิดผัก (ค่าเฉลี่ย 1.58)

ด้านการพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.48) ใช้ประโยชน์ในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำสารป้องกันศัตรูพืชมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.55) รองลงมา คือ การนำเทคนิคการเพาะปลูกมาปรับใช้ในการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 1.52)

ด้านการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.72) ใช้ประโยชน์ข่าวสารโดยนำข่าวสารเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศไปประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.83) รองลงมา คือ การนำข่าวสารเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช มาป้องกันผลผลิตให้ปราศจากโรคและแมลงศัตรูพืชทำลาย (ค่าเฉลี่ย 1.79)

ด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรสามารถนำข่าวสารทางการเกษตรที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.38) การใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติ คือ การสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรต่อไปและนำความรู้ด้านการผลิตผักมาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่เกษตรกรมีอยู่ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.55) รองลงมา คือ การเสริมสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการปลูกผักเพิ่มมากขึ้น เช่น การอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์พันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 1.52)

5.1.5 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1. ด้านความรู้ในการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นต่าง ๆ พบว่า

ด้านพันธุ์พืช เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.32) แต่ประเด็นที่เกษตรกรต้องการสารสนเทศเป็นพิเศษคือ ด้านการเลือกพันธุ์พืช (ค่าเฉลี่ย 1.39) แหล่งจำหน่ายพันธุ์ และลักษณะพันธุ์ที่ดี (ค่าเฉลี่ย 1.38) ส่วนการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 1.25) และการผลิตเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 1.23) เกษตรกรมีความต้องการความรู้น้อย

ด้านการปลูก เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 0.96) ในเรื่อง การเตรียมดินปลูก (ค่าเฉลี่ย 0.99) การเพาะกล้าการย้ายกล้า การจัดระยะปลูก และการขยายพันธุ์ ได้แก่ กิ่ง ต้น หัว หน่อ (ค่าเฉลี่ย 0.96) ตามลำดับ

การดูแลรักษา เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.46) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในระดับมาก ได้แก่ การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 1.69) การใส่ปุ๋ย / สูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับอายุผักและชนิดของผัก (ค่าเฉลี่ย 1.68) การป้องกันโรคในผัก (ค่าเฉลี่ย 1.67) การใช้ยาฆ่าแมลง (ค่าเฉลี่ย 1.59) และการให้น้ำผัก ช่วงเวลาในการรดน้ำที่ถูกวิธี (ค่าเฉลี่ย 1.46) ตามลำดับ

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.03) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศ ได้แก่ วิธีการเก็บเกี่ยวผักที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 1.08) การคัดแยกผัก / การบรรจุและการถนอมผักหลังการเก็บเกี่ยวให้เก็บไว้ได้นาน (ค่าเฉลี่ย 1.04) ขั้นตอน / วิธีการทำความสะอาดผัก (ค่าเฉลี่ย 1.02) และ การเก็บผักประเภทผลในขณะที่ผลแก่จัด (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

สื่อด้านความรู้ในการผลิต เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.23) สื่อที่เกษตรกรต้องการสารสนเทศด้านการผลิตคือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.68) ได้แก่ เพื่อนบ้าน รองลงมา คือ สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.44) ได้แก่ โทรทัศน์

2. ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการตลาด พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในด้านการตลาด อยู่ในระดับน้อย ในทุกประเด็น คือ การจัดหาแหล่งตลาดรับซื้อผักมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.19) ราคาจำหน่ายผักในท้องตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.16) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.13) การสร้างตรายี่ห้อผัก เพื่อให้เป็นที่จดจำของตลาดและผู้บริโภคและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.07) แต่เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศที่จะให้ข้อมูลด้านการตลาด ผ่านสื่อบุคคลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.38) รองลงมา คือ สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.18)

3. ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรต้องการสารสนเทศ ด้านการรวมกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งในด้าน โครงสร้าง การดำเนินงานของกลุ่มและการกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติอย่างชัดเจน ข้อมูลข่าวสารการกำหนดกฎระเบียบในการดำเนินงาน และการจัดสรรผลประโยชน์ / ผลกำไร / เงินปันผลให้กับสมาชิก และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 0.79) การสนับสนุนเงินทุนในการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 0.78) แต่เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในด้านการรวมกลุ่ม ผ่านสื่อบุคคลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.01) โดยเกษตรกรต้องการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาให้ข้อมูล ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการรวมกลุ่มให้มากขึ้น โดยต้องมีการอธิบายข้อมูลให้เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้

4) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย โดยเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศโดยการจัดแปลงสาธิตในพื้นที่และการจัดฝึกอบรม มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.35) แต่การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสาร เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.20) แต่เกษตรกรมีความต้องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการส่งเสริม ผ่านสื่อบุคคล โดยเฉพาะเพื่อนบ้านมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.62) รองลงมา คือ สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 1.35)

5) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศในระดับน้อย ทั้งด้านแหล่งซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 1.33) รองลงมา คือ การสนับสนุนเงินทุนและแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.30) การจัดหาแหล่งพันธุ์ผักที่มีคุณภาพ ให้ผลผลิตสูง และเชื่อถือได้ (ค่าเฉลี่ย 1.27) แหล่งซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 1.26) และแหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตผัก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.23) สำหรับสื่อที่เกษตรกรต้องการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตมากที่สุดคือ คือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.51) ได้แก่ เพื่อนบ้าน และ ผู้นำชุมชน นอกจากนั้นคือ สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.27) ประเภทโทรทัศน์

6) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการเกษตรทางเลือก พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในด้านการเกษตรทางเลือกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.50) รองลงมา คือ เกษตรธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 1.43) เกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 1.42) เกษตรยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 1.40) และเกษตรผสมผสาน น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.36) สำหรับการเปิดรับสารสนเทศการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก เกษตรกรต้องการเปิดรับผ่านสื่อบุคคลโดยเพื่อนบ้านและผู้นำชุมชนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.56) รองลงมา คือ สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 1.43)

5.1.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านความรู้ในการผลิต ได้แก่ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร และการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรสื่อบุคคล โดยตัวแปรทั้งคู่มีอิทธิพลในเชิงบวก

5.1.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการตลาด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาด ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน และอายุ มีอิทธิพลในเชิงบวก ส่วนสถานภาพทางสังคมมีอิทธิพลในเชิงลบ

5.1.8 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่ม ได้แก่ สถานภาพทางสังคม และการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร โดยตัวแปรทั้งคู่มีอิทธิพลในเชิงบวก

5.1.9 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล และพื้นที่ในการปลูกผัก มีอิทธิพลในเชิงบวก ส่วนจำนวนชนิดผักมีอิทธิพลในเชิงลบ

5.1.10 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร ระดับการศึกษา การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล มีอิทธิพลในเชิงบวก และการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ มีอิทธิพลในเชิงลบ

5.1.11 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านเกษตรทางเลือก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการเกษตรทางเลือก ได้แก่ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน มีอิทธิพลในเชิงบวก สำหรับอายุและจำนวนชนิดผัก มีอิทธิพลในเชิงลบ

5.1.12 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ได้แก่ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลและการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน ตัวแปรทั้งหมดมีอิทธิพลในเชิงบวก

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผนกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ไปสู่เกษตรกรโดยผ่านสื่อหรือวิธีการที่เหมาะสม และมีเนื้อหาตรงตามความต้องการของเกษตรกร ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เกษตรกรและการสังเกตของผู้วิจัย

1) จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านเพื่อนบ้านมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริม แนะนำ ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลทั้งผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และควรมีการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เนื่องจากการสื่อสารระหว่างบุคคลมีอิทธิพลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทัศนคติ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเกษตรกร

2) จากการศึกษา พบว่า การใช้ประโยชน์ข่าวสารเพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ควรเข้ามาแนะนำ และส่งเสริม ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรแบบอินทรีย์แทนการใช้สารเคมี การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี รวมไปถึงการป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อความปลอดภัยของเกษตรกรและผู้บริโภค และยังเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตอีกด้วย

3) จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 69.09 การให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทางเลือกจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงไป เพราะมีการใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการเกษตรทางเลือกอยู่ในระดับมาก เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และเกษตรกรต้องการข่าวสารโดยผ่านสื่อบุคคล และผ่านสื่อมวลชน ดังนั้น การให้ข้อมูล ข่าวสาร ผ่านผู้นำชุมชนหรือเกษตรกรในชุมชนจะช่วยให้การส่งเสริมการเกษตรประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น

4) จากการศึกษา พบว่า ควรสอบถามความต้องการหรือปัญหาของเกษตรกร เพื่อเป็นพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และสามารถตอบสนองความต้องการของเกษตกรกรได้ จะทำให้การส่งเสริมมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งวิธีการในการส่งเสริมควรใช้วิธีการที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร เช่น การจัดอบรม หรือจัดทำแปลงสาธิต ในชุมชน

5) จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการดูแลรักษาผลผลิตอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผักเป็นพืชที่ต้องการการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด เพราะมีโรคและแมลงเข้าทำลายได้ง่าย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตร ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้เกษตรกรอย่างทั่วถึง ในเรื่องการดูแลรักษา และการป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืชโดยการจัดอบรมและการจัดแปลงสาธิตในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพต่อไปได้

6) จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ประกอบกับระยะทางจากแปลงห่างจากตลาดจึงจำเป็นจะต้องขายพ่อค้าคนกลางในราคาที่ต่ำ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการรวมกลุ่ม จัดหาตลาดที่รองรับผลผลิตได้อย่างเพียงพอ จะทำให้เกษตรไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีตลาดรองรับที่แน่นอน

ข้อเสนอแนะจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

1) จากการวิเคราะห์ พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาน้อย ควรเลือกถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยใช้วิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับความคุ้นเคยของเกษตรกร

2) จากการวิเคราะห์ พบว่า การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลและสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการทำการเกษตรแบบต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เนื่องจากสื่อบุคคลที่เป็นคนในชุมชนจะสามารถทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ไปยังคนอื่น ๆ ในชุมชนได้ง่ายและมีความต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันควรเพิ่มความต่อเนื่องในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้นด้วย เพื่อให้เกษตรกรสามารถเปิดรับข่าวสารได้หลายช่องทางมากขึ้น

3) จากการวิเคราะห์ พบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคล สื่อมวลชนและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรมีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลและสื่อมวลชนให้มีความสม่ำเสมอ ให้สามารถเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ที่ตรงตามความต้องการข่าวสารของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำข่าวสารที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้มากที่สุด

5.2.2ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

1) จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการรวมกลุ่มอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกลุ่มยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงจุดมุ่งหมายของการรวมกลุ่มที่แท้จริง ทำให้ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่ม มีความเห็นแก่ตัว ดังนั้นควรมีการศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

2) จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการใช้สารเคมีในการปลูกผัก ซึ่งเป็นอันตรายแก่ตัวเกษตรกรและผู้บริโภค ประกอบกับความต้องการบริโภคผักอินทรีย์ในปัจจุบันมีมากขึ้น จึงควรมีการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการปลูกผักอินทรีย์ของเกษตรกร และแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการยอมรับในการปลูกผักอินทรีย์แทนการใช้สารเคมีของเกษตรกร

3) จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรด้านการเกษตรทางเลือกอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรศึกษา แนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจทำการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร

บรรณานุกรม

กนกกาญจน์ ดำรงคดี. 2550.ความต้องการของเกษตรกรภายใต้การส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาของภาคธุรกิจเอกชน ในจังหวัดตรัง. เอกสารวิชาการหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2541. Songserm Net. *เอกสารประกอบการสัมมนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมการเกษตร*. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2551. ผักสวนครัวสานสายใยรักแห่งครอบครัว. กรุงเทพฯ.

กวิดา ศรีวรมย์. 2556. สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักชีของเกษตรกรในอำเภอธาตุพนม จังวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมิราช.

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544. การวิเคราะห์สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การยางแห่งประเทศไทย. 2555. การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์. แหล่งที่มา http://km.rubber.co.th. (สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2559).

กำพล ดวงพรประเสริฐ, อุไรวรรณ ชาญชลยุทธ, และดลฤดี ศรีมนตะ. 2558. การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ความพึงพอใจ และความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าวของนักเรียนโรงเรียนทัพราชวิทยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. *วารสารสังคมศาสตร์*, 4(1) : 1-11.

กิตติชัย เหลี่ยมวานิช. 2548. ความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เกศสุดา กันแก้ว. 2554. พฤติกรรมการเปิดรับและใช้ประโยชน์จากสื่อด้านการเกษตรของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท.*การเสนอผลการวิจัยทางการเกษตรและที่เกี่ยวข้อง*, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช1 กันยายน 2554.

เกษศรินทร์ ใจแก้ว. 2557. ความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราของรัฐในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสารสนเทศศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ขวัญชีวา ส่างหลวง. 2559. พื้นฐานแนวคิดและที่มาของทฤษฎีการสื่อสาร. แหล่งที่มา http://theory-comm-k.exteen.com/20090613/entry. (สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2559).

จักรพงศ์ มานะดี และนิวัฒน์ มาศวรรณา. 2555. ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของ เกษตรผู้ปลูกข้าวนาปรัง ในตำบลหนองหมื่นถ่าน อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น* 12(3) : 148-156.

จิตราพรรณ ทันห่วง. 2557. อิทธิพลของสื่อต่อการรับรู้และความต้องการข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาทรัพยากรชนบท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

จุฬาลักษณ์ ทิวกระโทก. 2558. ปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพปลูกผักของเกษตรกร ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี. *Verdian E – Journal, Silpakorn University* 8(1) : 770-788.

เจตนัตย์ เพชรศรี. 2552. การเปิดรับสื่อและความต้องการเนื้อหาข่าวสารของนักการเมืองท้องถิ่นจากสื่อขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เฉลิมศักดิ์ ตุ้มหิรัญ. 2554. *เอกสารสอนชุดวิชาสารสนเทศและสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชวรัตน์ เชิดชัย. 2541. เทคนิคการเขียนข่าว. *เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณ์ หน่วยที่4* สาขาวิชานิเทศศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชานนท์ ศิริธร, และวิฏราธร จิรประวัต. 2555.การเปิดรับสื่อและการยอมรับนวัตกรรมของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจเนอเรชั่นวาย. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*5(2) :111-130.

ณรงค์ ผาบจันดา. 2541. ความต้องการของเกษตรกรในการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นวิชาชีพเกษตรกรรมในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี. วิทยาศาสตรมหาบัญฑิต,สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์. 2556. การใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารมนุษย์ศาสตร์*20(2) : 160-177.

เดโช สุวรรณอังกูร. 2544. ความต้องการความรู้ทางการเกษตรของสมาชิกนิคมสร้างตนเองเทพา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาการเกษตร, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เทศบาลตำบลบางเหรียง. 2559.ข้อมูลของเกษตรกรตำบลบางเหรียง. เทศบาลตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา.

ธนกฤต ตีพลภักดิ์. 2556. การเปิดรับสื่อ พฤติกรรม และผลกระทบจากการเล่นเกมออนไลน์ประเภท MMORPG (Massively Multiplayer Online Role-Playing Game) ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์, มหาวิทยาลัยสยาม.

ธนัญชย์ ดำขำ. 2544. ความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของเกษตรกรในสมาคมสวนส้มร่วมพัฒนา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาส่งเสริมการเกษตร,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธีระศักดิ์ ศรีวิชัย. 2540. ความต้องการสื่อมวลชนเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดพิจิตร. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นงนุช โกสียรัตน์. 2553. ความต้องการบริโภคผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในร้านค้าเพื่อสุขภาพแขวงศิริราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นภาพร เวชกามา, แพรพลอย บุญโสม และพีรพันธ์ แก้วมี. 2559. ความต้องการส่งเสริมการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. *KHON KAEN AGR. J.* 44 SUPPL. 1 : (20) : 607-611.

บุปผา อนันต์สุชาติกุล. 2549. *การวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนากระบวนการคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้รวมสาระทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.* เชียงใหม่ : แสงศิลป์.

ปรมะ สตะเวทิน. 2541. การสื่อสารมวลชน กระบวนการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ประสพชัย พสุนนท์. 2557. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ.*วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ* 27(1) : 144-163.

ไปรยา ตันติวงศ์. 2541. กลยุทธ์การแข่งขันของนสพ.บางกอกโพสต์และเดอะเนชัน ผ่านการจัดทำนิตยสารแทรก Real Time และ Weekend กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. วิธีวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.พิมพ์ครั้งที่ 6 .กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รัชดา ธนูศิลป์. 2552. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตร์,มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ฤทัยชนก จริงจิต. 2556. เจาะลึก Smart Farmer แค่แนวคิดใหม่หรือจะพลิกโฉมการเกษตรไทย. *วารสารสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์.*3(23) : 6–7.

ลัดดา แพรภัทรพิสุทธิ์, และวิทยา ประพิณ. (2557). ความต้องการสารสนเทศและบริการสารสนเทศทางการเกษตรในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์*. 20(2) : 157-182.

วังทราย อินทะวัน. 2552. พฤติกรรมการบริโภคสื่อประเภทต่าง ๆ ของวัยรุ่น จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิชาวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิรัฐนันท์ ไทยานันท์. 2554. กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของนายกเมืองพัทยา: ศึกษาในห้วงเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2521 ถึง พ.ศ. 2554. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาสื่อสารการเมือง, มหาวิทยาลัยเกริก.

ศิวัช จันทราสุภาภรณ์. 2554. ทัศนคติในการเปิดรับสื่อออนไลน์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาระบบสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สกุลไชย ขำประถม. 2546. การเปิดรับและความต้องการสารสนเทศการเกษตร ในระบบเครือข่ายอินทราเน็ตของนักวิชาการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตรในส่วนกลาง.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม. 2559. แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา. คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมภพ ติรัตนะประคม. 2542. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์กับการเลือกท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตร์การตลาด, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุธาริน แก้วภิภพ, สมจิต โยธะคง และบำเพ็ญ เขียวหวาน. 2555. ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2.

สุภวัฒน์ สงวนงาม. 2557. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเนชั่น.

สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงค์. 2551. การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. http://goo.gl/38cNUv (สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2560)

เสาวนุช สรีวรขันธ์, สมจิต โยธะคง, และ สุนันท์ สีสังข์. 2555. การผลิตอ้อยส่งโรงงานและความต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิตของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม.*การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชครั้งที่* (1)2 5 มิถุนายน 2555.

Okai, Miltin Nassu. 1986. Communicayion of Agricultural Information between Research Scientists, Extension Personnel and Farmers in Kenya Diss. Doctoral Thesis, University of Pittsburgh.

Opara, Umunna Nnaemeke. 2010. “Personal and Socio – Economic Determinants of Agricultural Information Use by Farmers in the Agricultural Development Programme.

Sander, H.C. 1966. *The Cooperative Extension Service*. New Javsey : Prentice – Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

วันที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ – นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ ....

บ้านเลขที่ .....หมู่ที่ ..... ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

โทรศัพท์ .....

<u>คำชี้แจง</u> โปรดให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ณ ขณะนี้ และสอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลเหล่านี้จะนำไปเพื่อทำการวิจัยและใช้เป็นแนวในการพัฒนางานข่าวสารทางการเกษตร

<u>แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน</u> ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ตอนที่ 2 การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริงที่สุด และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1 เพศ ( ) 1) หญิง ( ) 2) ชาย

1.2 ปัจจุบันท่านอายุ ..... ปี (หากเกิน 6 เดือน คิดเป็น 1 ปี)

1.3 ระดับการศึกษา

( ) 1) ไม่ได้ศึกษา

( ) 2) ประถมศึกษาปีที่ 4

( ) 3) ประถมศึกษาปีที่ 6

( ) 4) มัธยมศึกษาปีที่ 3

( ) 5) มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช.

( ) 6) ปวส. หรือ อนุปริญญา

( ) 7) ปริญญาตรี

( ) 8) สูงกว่าปริญญาตรี (โปรดระบุ) .....

1.4 ประสบการณ์ในการปลูกผัก.....ปี

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2.1 จำนวนสมาชิกในขนาดครัวเรือนทั้งหมด (รวมผู้ให้สัมภาษณ์) รวม .....คนแบ่งเป็น
สมาชิกในครัวเรือน เพศหญิง จำนวน ..... คน เพศชาย จำนวน ..... คน

2.2 จำนวนแรงงานในการปลูกผัก (ในรอบการผลิตที่ผ่านมา)

1)แรงงานในครัวเรือน

- แรงงานเกษตรด้านการเกษตรที่เป็นหลัก จำนวน ..... คน
- แรงงานเกษตรด้านการเกษตรที่เป็นแรงงานเสริม (Part time) จำนวน ..... คน

2) แรงงานจ้าง จำนวน ..... คน

การเพาะปลูก จำนวน ..... คน

การดูแลรักษา จำนวน ..... คน

การเก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ..... คน

กิจกรรมเกษตรอื่น ๆ ระบุ..... จำนวน ..... คน

3) แรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกภาคเกษตร จำนวน ..... คน

2.3 จำนวนที่ดินถือครองทั้งหมด จำนวน.....ไร่ โดยสามารถแยกออกเป็น

1) พื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง จำนวน..... ไร่

2) พื้นที่ที่กรรมสิทธ์ของญาติ / พี่น้อง / เพื่อน จำนวน ..... ไร่

3) พื้นที่เช่า .....ไร่จำนวน.....ไร่ (ค่าเช่าปีละ .....บาท/ไร่)

4) พื้นที่ปลูกผัก จำนวน..... ไร่

5) อื่นๆ ระบุ .....จำนวน..... ไร่

2.4 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (รายได้ทั้งหมด ยังไม่หักต้นทุน)

1) รายได้รวมจากภาคการเกษตร (โดยประมาณ) ..... บาท/ปี

ปลูกผัก ..... บาท/ปี

ปลูกข้าว ..... บาท/ปี

ปลูกยางพารา ..... บาท/ปี

อื่น ๆ ระบุ..... ..... บาท/ปี

2) รายได้รวมจากนอกภาคการเกษตร (โดยประมาณ)..... บาท/ปี

2.5 หนี้สินของท่านในปัจจุบัน

( ) 1) ไม่มีหนี้สินเพราะ.....

( ) 2) มีหนี้สินคงค้างรวม.....บาท

แหล่งเงินกู้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ธ.ก.ส จำนวน.....บาท

สหกรณ์ /สหกรณ์การเกษตร จำนวน.....บาท

กองทุนหมู่บ้าน จำนวน.....บาท

นายทุนเงินกู้ / เพื่อนบ้าน จำนวน.....บาท

ธนาคารพาณิชย์ จำนวน.....บาท

อื่น ๆ ระบุ..... จำนวน.....บาท

3. ปัจจัยทางสังคม

3.1 ดำรงตำแหน่งทางสังคมในชุมชน..... .....

3.2 การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร

( ) 1) กลุ่มเกษตรกร (กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจ)

( ) ไม่เป็นสมาชิก ( ) เป็นสมาชิก ตำแหน่ง.....

( ) 2) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร

( ) ไม่เป็นสมาชิก ( ) เป็นสมาชิกตำแหน่ง.....

( ) 3) กลุ่มลูกค้าธ.ก.ส.

( ) ไม่เป็นสมาชิก ( ) เป็นสมาชิก ตำแหน่ง.....

( ) 4) กลุ่มแม่บ้าน

( ) ไม่เป็นสมาชิก ( ) เป็นสมาชิก ตำแหน่ง.....

( ) 5) อื่น ๆ ระบุ.....

( ) ไม่เป็นสมาชิก ( ) เป็นสมาชิก ตำแหน่ง.....

3.3 การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน

( )1) เป็นประจำ ( )2) บางครั้ง ( )3) ไม่เคย

3.4 การย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ มีสมาชิกในครอบครัวของท่านที่ย้ายถิ่นฐานไปประกอบอาชีพในต่างจังหวัดหรือไม่

( ) 1) มีจำนวน.....คน ( ) 2) ไม่มี

4. ข้อมูลการผลิตผักในปีที่ผ่านมา

ชนิดผัก	พันธุ์	เดือนที่ปลูก	ขนาดแปลง	ระยะการปลูก	ใส่ปุ๋ยคอกในการเตรียมดินปลูก	สูตรปุ๋ย	การให้น้ำ (วัน/ครั้ง)	โรคในผัก	แมลงศัตรูพืช	อายุการเก็บเกี่ยว (วัน)	ลักษณะการจำหน่าย

ตอนที่ 2 การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

1.การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

1. ปัจจุบันท่านเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( )1) เพื่อนบ้าน ( )2) ญาติพี่น้อง ( )3) ผู้นำ

( )4) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ( )5) หนังสือพิมพ์ ( )6) วารสารทางการเกษตร

( )7) แผ่นพับ ( )8) วิทยุ ( )9) โทรทัศน์

( )10) อินเตอร์เน็ต ( )11) โทรศัพท์มือถือ ( )12) อื่น ๆ ระบุ.....

1.1 เพื่อนบ้าน

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) หอกระจายเสียงของหมู่บ้าน ( )5) หน่วยงานราชการ ( )6) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.2ญาติพี่น้อง

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) หอกระจายเสียงของหมู่บ้าน ( )5) หน่วยงานราชการ ( )6) อื่น ๆ ระบุ .....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.3 ผู้นำชุมชน

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) ศาลาประจำหมู่บ้าน ( )5) หน่วยงานราชการ ( )6) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐ (โปรดระบุ.....)

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) ศาลาประจำหมู่บ้าน ( )5) หน่วยงานราชการ ( )6) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.5 หนังสือพิมพ์

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) หน่วยงานราชการ ( )5) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.6 วารสารทางการเกษตร (เทคโนโลยีชาวบ้าน, อิเล็กทรอนิกส์ด้านการเกษตร, เคหะการเกษตร)

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) หน่วยงานราชการ ( )5) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.7 แผ่นพับ

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) หน่วยงานราชการ ( )5) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.8 วิทยุ

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) หอกระจายเสียงของหมู่บ้าน ( )5) หน่วยงานราชการ ( )6) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.9 โทรทัศน์

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) บ้าน ( )2) ร้านค้า

( )3) หน่วยงานราชการ ( )4) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

1.10 อินเตอร์เน็ต

1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

( )1) ทุกวัน ( )2) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ( )3) 4-5 ครั้ง/สัปดาห์

( )4) สัปดาห์ละครั้ง ( )5) เดือนละครั้ง

2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) ไร่ / สวนผัก ( )2) บ้าน ( )3) ร้านค้า

( )4) หน่วยงานราชการ ( )5) อื่น ๆ ระบุ.....

3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

( )1) 05.00 – 09.00 น. ( )2) 09.01 – 12.00 น. ( )3) 12.01 – 13.00 น.

( )4) 13.01 – 17.00 น. ( )5) 17.01 – 19.00 น. ( )6) 19.01 – 24.00 น.

4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)

( )1) ต่ำกว่า 15 นาที ( )2) 15 – 30 นาที ( )3) 30 -60 นาที

( )4) 1 – 2 ชั่วโมง ( )5) มากกว่า 2 ชั่วโมง

2.ท่านมีการใช้ประโยชน์จากข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร 3 อันดับ คืออะไรบ้าง (กำหนดให้มากที่สุด = 3, ปานกลาง = 2, น้อย = 1)

( )1. เพื่อรู้เหตุการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน

( )2. เพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านการเกษตร

( )3. เพื่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพเกษตร

( )4. เพื่อวางแผนการผลิต

( )5. เพื่อใช้ในการสนทนากับบุคคลอื่น

( )6. เพื่อความเพลิดเพลิน

( )7. เพื่อเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจในสิ่งที่กระทำไปแล้ว

( )8.อื่น ๆ ระบุ.....

3.ข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรที่ท่านเปิดรับเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง

....

....

....

....

.....

4.ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรท่านให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

การเลือกช่องทางการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	**ระดับความสำคัญ**		
	มาก	**ปานกลาง**	**น้อย**
1. ความน่าเชื่อถือของข่าวสาร			
2. ความรวดเร็วของข่าวสาร			
3. ความถูกต้องของข่าวสาร			
4. เนื้อหา รายละเอียดของข่าวสารครบถ้วน			
5. ค่าใช้จ่ายในการบริการจากสื่อต่าง ๆ			
6. ความสะดวกในการใช้บริการจากสื่อต่าง ๆ			
7. อื่น ๆ ระบุ.....			

5.ท่านมีปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรในประเด็นต่อไปนี้หรือไม่

ประเภทของสื่อ	ปัญหาและข้อจำกัด	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ / แนวทางการแก้ไขปัญหา
สื่อบุคคล	1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาในพื้นที่น้อย			
	2. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมลำบากยุ่งยาก			
	3. คำส่งเสริม แนะนำไม่ตรงกับความต้องการของท่าน			
	4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ค่อยเข้าใจสภาพปัญหาในพื้นที่			
	5. จดจำคำแนะนำ / ส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ไม่ได้			
	6. ความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีน้อย			
	7. ไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้ผู้ฟังได้ทุกคน			
	อื่น ๆ ระบุ.....			
สื่อสิ่งพิมพ์	1. ตัวหนังสือเล็ก ทำให้อ่านลำบาก			
	2. ไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ ขี้เกียจอ่านหนังสือ			
	3. อ่านเฉพาะเรื่องที่สนใจเท่านั้น			
	4. ไม่มีสีสันสวยงาม หรือไม่มีสิ่งสะดุดตาผู้อ่าน			
	5. อ่านหนังสือไม่ออก			
	6. มีค่าใช้จ่าย เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารทางการเกษตร			
	7.มีอายุสั้น ผู้อ่านอ่านครั้งเดียวแล้วทิ้งไป			
	อื่น ๆ ระบุ.....			
สื่อมวลชน	1. คลื่นวิทยุมีน้อย			
	2. มีสัญญาณขัดข้อง มีคลื่นแทรกหรือไม่ชัดเจน			
	3. รายการวิทยุและโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการเกษตรมีค่อนข้างน้อย			
	4. เวลาในการรับชมหรือรับฟังไม่ตรงกับเวลาในการออกอากาศ			
	5. ไม่สามารถไต่ถามเรื่องที่ไม่เข้าใจได้			
	6. ถ้าพลาดรายการก็ไม่สามารถจะดูหรือรับฟังได้			
	7. รายละเอียดของข้อมูลมีน้อย			
	อื่น ๆ ระบุ.....			

ประเภทของสื่อ	ปัญหาและข้อจำกัด	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ / แนวทางการแก้ไขปัญหา
สื่อมวลชน	1. ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ต			
	2. มีความยุ่งยากในการใช้งาน			
	3. อินเตอร์เน็ตในพื้นที่มีน้อย หรือเข้าไม่ถึง			
	4. หน้าจอเล็ก มองตัวหนังสือไม่ชัด			
	5. ข้อจำกัดด้านความเร็วของระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต			
	6. ปวดตา เมื่ออยู่หน้าจอนาน ๆ			
	7. ไม่มีอุปกรณ์ / เครื่องมือ เพื่อการใช้อินเตอร์เน็ต			
	อื่น ๆ ระบุ.....			

ตอนที่ 2 การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรในการผลิตผัก

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับการใช้ประโยชน์ เมื่อ 2 = ใช้ประโยชน์มาก, 1 = ใช้ประโยชน์น้อย และ 0 = ไม่ได้ใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์			ระบุเหตุผล
	มาก (2)	น้อย (1)	ไม่ได้ใช้ประโยชน์(0)	
การวางแผนการผลิตของเกษตรกร				
1. วางแผนการเลือกพันธุ์ผักและชนิดผัก				
2.วางแผนการปลูกผักให้ได้ผลผลิตอย่างสม่ำเสมอเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและตรงกับฤดูกาล				
3. สำรวจราคาผักเพื่อใช้ในการวางแผนการปลูกได้				
4. วางแผนการป้องกัน การรักษาโรคและแมลงได้				
5. วางแผนปริมาณผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดได้				
6. วางแผนการใช้เงินทุนและแรงงานในครัวเรือนให้เพียงพอต่อการผลิตได้				
7. วางแผนช่วงเวลาและการเก็บรักษาผักไว้ให้นานก่อนถึงตลาดและผู้บริโภคได้				
การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร				
1. นำเทคนิคการเพาะปลูกมาปรับใช้ในการผลิตผักได้				
2. นำเทคนิคและวิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิตมาปรับใช้ได้				
3. นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำสารป้องกันศัตรูพืชได้				
4. การจัดการน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของผักได้				

การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์			ระบุเหตุผล
	มาก (2)	น้อย (1)	ไม่ได้ใช้ประโยชน์(0)	
5. สร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้				
6. พัฒนาช่องทางการตลาดให้เพิ่มมากขึ้น				
7. นำเทคโนโลยีที่ได้รับมาปรับใช้ในการทำการเกษตรของท่านได้อย่างคุ้มค่า				
การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร				
1. นำข่าวสารเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศไปประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรได้				
2. นำข่าวสารเกี่ยวกับราคาปัจจัยการผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจในการทำการเกษตรได้อย่างแม่นยำขึ้น				
3. นำข่าวสารเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช มาป้องกันผลผลิตปราศจากโรคและแมลงศัตรูพืชทำลาย				
4 ลดความวิตกกังวลในการตัดสินใจการลงทุนในการทำเกษตรได้				
5. ใช้ข้อมูลข่าวสารมาช่วยแก้ปัญหาที่เกิดในการปลูกผักได้				
6.นำข้อมูลข่าวสารมาช่วยในการตัดสินใจลงทุนผลิตผักได้				
7. เลือกเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตผักได้อย่างเหมาะสม				
การปรับเปลี่ยนทัศนะคติของเกษตรกร				
1. สร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรต่อไป				
2. นำความรู้ด้านการผลิตผัก มาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่ท่านมีอยู่				
3. เสริมสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการปลูกผักเพิ่มมากขึ้น เช่น การอนุรักษ์ดิน อนุรักษ์พันธุ์ และอื่น ๆ				
4. ปรับเปลี่ยนทัศนะคติและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตนในการป้องกันอันตรายจาการใช้สารเคมี				
5. ปรับเปลี่ยนทัศนะคติการผลิตจากการใช้สารเคมีเป็นการทำการเกษตรอินทรีย์ได้				
6. นำข่าวสารมาปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่รักในอาชีพการทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น				
7.ปรับเปลี่ยนทัศนะคติที่ดีเรื่องราคาซื้อขายระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกรได้				

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความต้องการข่าวสาร เมื่อ2 = มีความต้องการมาก, 1 = มีความต้องการน้อย และ 0 = ไม่มีความต้องการเลย

ความต้องการข่าวสารทางการเกษตร	ระดับความต้องการ			ระบุเหตุผลกรณีไม่ต้องการ
	มาก (2)	น้อย (1)	ไม่ต้องการ (0)	
1. ด้านความรู้ในการผลิต				
1.1 ด้านพันธุ์พืช				
1. การเลือกพันธุ์พืช				
2. แหล่งจำหน่ายพันธุ์				
3. ลักษณะพันธุ์ที่ดี				
4. การผลิตเมล็ดพันธุ์				
5. การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์				
อื่น ๆ ระบุ.....				
1.2 ด้านการปลูก				
1. การเตรียมดินปลูก				
2. การเพาะกล้า				
3. การย้ายกล้า				
4. การจัดระยะปลูก				
5. การขยายพันธุ์ ได้แก่ กิ่ง ต้น หัว หน่อ				
อื่น ๆ ระบุ.....				
1.3ด้านการดูแลรักษา				
1. การใส่ปุ๋ย / สูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับอายุผักและชนิดของผัก				
2. การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช				
3. การป้องกันโรคในผัก				
4. การใช้ยาฆ่าแมลง				
5. การให้น้ำผัก และช่วงเวลาในการรดน้ำที่ถูกวิธี				
อื่น ๆ ระบุ.....				

ความต้องการข่าวสารทางการเกษตร	ระดับความต้องการ			ระบุเหตุผลกรณีไม่ต้องการ
	มาก (2)	น้อย (1)	ไม่ต้องการ (0)	
1.4 ด้านการเก็บเกี่ยว				
1. วิธีการเก็บเกี่ยวผักที่ถูกต้อง				
2. ขั้นตอน / วิธีการทำความสะอาดผัก				
3 การเก็บผักประเภทผลในขณะที่ผลไม้แก่จัด				
4. การคัดแยกผัก / การบรรจุ				
5. การถนอมผักหลังการเก็บเกี่ยวให้เก็บไว้ได้นาน				
อื่น ๆ ระบุ.....				
1.5 ความต้องการสื่อด้านความรู้ในการผลิต				
1. สื่อบุคคล (เพื่อนบ้าน, ญาติพี่น้อง, ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ของรัฐ)				
2. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, วารสารทางการเกษตร, แผ่นพับ)				
3. สื่อมวลชน (วิทยุ, โทรทัศน์)				
4. สื่ออินเตอร์เน็ต				
5. โทรศัพท์มือถือ				
อื่น ๆ ระบุ.....				
2. ด้านการตลาด				
1. การจัดหาแหล่งตลาด รับซื้อผัก				
2. ราคาจำหน่ายผักในท้องตลาด				
3. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการตลาด				
4. การสร้างตรายี่ห้อผัก เพื่อให้เป็นที่จดจำของตลาดและผู้บริโภค				
5. การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์				
อื่น ๆ ระบุ.....				
ความต้องการสื่อด้านการตลาด				
1. สื่อบุคคล (เพื่อนบ้าน, ญาติพี่น้อง, ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ของรัฐ)				
2. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, วารสารทางการเกษตร, แผ่นพับ)				
3. สื่อมวลชน (วิทยุ, โทรทัศน์)				

ความต้องการข่าวสารทางการเกษตร	ระดับความต้องการ			ระบุเหตุผลกรณีไม่ต้องการ
	มาก (2)	น้อย (1)	ไม่ต้องการ (0)	
4. สื่ออินเตอร์เน็ต				
5. โทรศัพท์มือถือ				
อื่น ๆ ระบุ.....				
3. ด้านการรวมกลุ่ม				
1. โครงสร้าง การดำเนินงานของกลุ่มและการกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติอย่างชัดเจน				
2. ข้อมูลข่าวสารการกำหนดกฎระเบียบในการดำเนินงาน				
3 การจัดสรรผลประโยชน์ / ผลกำไร / เงินปันผลให้กับสมาชิก				
4. การสนับสนุนเงินทุนในการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย				
5. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง				
ความต้องการสื่อด้านการรวมกลุ่ม				
1. สื่อบุคคล (เพื่อนบ้าน, ญาติพี่น้อง, ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ของรัฐ)				
2. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, วารสารทางการเกษตร, แผ่นพับ)				
3. สื่อมวลชน (วิทยุ, โทรทัศน์)				
4. สื่ออินเตอร์เน็ต				
5. โทรศัพท์มือถือ				
4. ด้านวิธีการส่งเสริม				
1. ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสาร				
2. การตรวจเยี่ยมและการให้คำแนะนำในพื้นที่				
3. การจัดแปลงสาธิตในพื้นที่				
4. การจัดฝึกอบรม				
5. การจัดศึกษาดูงานเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ				
อื่น ๆ ระบุ.....				

ความต้องการข่าวสารทางการเกษตร	ระดับความต้องการ			ระบุเหตุผลกรณีไม่ต้องการ
	มาก (2)	น้อย (1)	ไม่ต้องการ (0)	
ความต้องการสื่อด้านวิธีการส่งเสริม				
1. สื่อบุคคล (เพื่อนบ้าน, ญาติพี่น้อง, ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ของรัฐ)				
2. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, วารสารทางการเกษตร, แผ่นพับ)				
3. สื่อมวลชน (วิทยุ, โทรทัศน์)				
4. สื่ออินเตอร์เน็ต				
5. โทรศัพท์มือถือ				
5. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต				
1. การสนับสนุนเงินทุนและแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ				
2. การจัดหาแหล่งพันธุ์ผักที่มีคุณภาพ ให้ผลผลิตสูงและเชื่อถือได้				
3. แหล่งซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชที่มีคุณภาพ ราคาเหมาะสม				
4. แหล่งซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่เหมาะสม				
5. แหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตผัก				
อื่น ๆ ระบุ.....				
ความต้องการสื่อด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต				
1. สื่อบุคคล (เพื่อนบ้าน, ญาติพี่น้อง, ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ของรัฐ)				
2. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, วารสารทางการเกษตร, แผ่นพับ)				
3. สื่อมวลชน (วิทยุ, โทรทัศน์)				
4. สื่ออินเตอร์เน็ต				
5. โทรศัพท์มือถือ				
อื่น ๆ ระบุ.....				

ความต้องการข่าวสารทางการเกษตร	ระดับความต้องการ			ระบุเหตุผลกรณีไม่ต้องการ
	มาก (2)	น้อย (1)	ไม่ต้องการ (0)	
6.การเกษตรทางเลือก				
1. เกษตรธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมี ใช้สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ				
2. เกษตรอินทรีย์ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี เน้นการใช้อินทรีย์วัตถุ				
3. เกษตรผสมผสาน มีการจัดการกิจกรรมการผลิตตั้งแต่ 2 ขึ้นไปผสมผสานเกื้อกูลกัน				
4. เกษตรยั่งยืน เป็นการทำการเกษตรผสมผสานทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ที่มีความเกื้อกูลกัน				
5.เกษตรทฤษฎีใหม่การบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด				
อื่น ๆ ระบุ.....				
ความต้องการสื่อด้านการเกษตรทางเลือก				
1. สื่อบุคคล (เพื่อนบ้าน, ญาติพี่น้อง, ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ของรัฐ)				
2. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, วารสารทางการเกษตร,แผ่นพับ)				
3. สื่อมวลชน (วิทยุ, โทรทัศน์)				
4. สื่ออินเตอร์เน็ต				
5. โทรศัพท์มือถือ				

ขอบคุณสำหรับความร่วมมือ

นางสาวเสาวณีย์ เล็กบางพง(ผู้วิจัย)

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือเนื้อหา (IOC : Index of item Objective Congruence)

การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือเนื้อหา (IOC : Index of item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้แก่

1.นายประจักษ์ เทพคุณ
2.ผศ.ฝากจิต ปาลินทร ลาภจิตร
3. นางบุญพา ชูผอม

ได้ผลของการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและปัจจัยสังคมบางประการของเกษตรกร

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. เพศ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. อายุ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. ระดับการศึกษา	1	0	1	0.67	ใช้ได้
4. ประสบการณ์ในการปลูกผัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด					
5.1 สมาชิกในครัวเรือน เพศหญิง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.2 สมาชิกในครัวเรือน เพศชาย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6. จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร					
6.1 จำนวนแรงงานในภาคการเกษตรทั้งหมด	1	0	1	0.67	ใช้ได้
6.2 แรงงานจ้าง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7. จำนวนพื้นที่ถือครองที่ดินทั้งหมด					
7.1 พื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.3 พื้นที่เช่า	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8. ลักษณะการถือครองที่ดินทั้งหมด					
8.1 พื้นที่เช่า	0	1	1	0.67	ใช้ได้
8.2 พื้นที่ที่กรรมสิทธ์ของญาติ/พี่น้อง/เพื่อน	0	1	1	0.67	ใช้ได้
8.3 พื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง	0	1	1	0.67	ใช้ได้
9. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (รายได้ทั้งหมดยังไม่หักต้นทุน)					
9.1 รายได้รวมจากภาคการเกษตรอื่นๆ โดยประมาณ (บาท/เดือน)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.2 รายได้รวมจากนอกภาคการเกษตร โดยประมาณ (บาท/เดือน)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.3 รายได้เฉลี่ยรวมโดยประมาณ (บาท/เดือน) [9.1+9.2]	1	-1	1	0.33	ปรับปรุง
10. หนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตรในปัจจุบัน					
10.1 ไม่มีหนี้สิน	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
10.2 มีหนี้สิน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11. การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร					
11.1 กลุ่มเกษตรกร	1	0	1	0.67	ใช้ได้
11.2 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.3 กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.4 กลุ่มแม่บ้าน	1	0	1	0.67	ใช้ได้
12. สถานภาพทางสังคม					
12.1 ไม่มีสถานภาพเป็นผู้นำทางสังคม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.2 เป็นคณะกรรมการ เลขานุการ หรือเป็นสมาชิกในกลุ่ม	-1	1	1	0.33	ปรับปรุง
12.3 ผู้นำองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.4 ผู้นำกลุ่ม เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศทางการเกษตร ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับและใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร					
1. ปัจจุบันท่านเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อประเภทใด					
1.1 เพื่อนบ้าน					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
1.2 ญาติพี่น้อง					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร					
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)					
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)					
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.3 ผู้นำ					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
1.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐ					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.5 หนังสือพิมพ์					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
1.6 วารสารทางการเกษตร					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
1.7 แผ่นพับ					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
1.8 วิทยุ					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
1.9 โทรทัศน์					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
1.10 อินเตอร์เน็ต					
1) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) สถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 สถานที่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ช่วงเวลา)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (โดยเฉลี่ยต่อครั้ง)	1	0	1	0.67	ใช้ได้
2. ท่านมีการใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเกษตร 3 ด้านแรก คืออะไรบ้าง (กำหนดให้มากที่สุด = 1, ปานกลาง = 2, น้อย = 3)					
2.1 เพื่อรู้เหตุการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน					
2.2 เพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.3 เพื่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.4 เพื่อวางแผนการผลิต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.5 เพื่อใช้ในการสนทนากับบุคคลอื่น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.6 เพื่อความเพลิดเพลิน					
2.7 เพื่อเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจในสิ่งที่กระทำไปแล้ว	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3. ข่าวสารการเกษตรที่ท่านเปิดรับเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. .ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรท่านให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้มากน้องเพียงใด					
4.1 ความน่าเชื่อถือของข่าวสาร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.2 ความรวดเร็วของข่าวสาร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.3 ความถูกต้องของข่าวสาร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.4 เนื้อหา รายละเอียดของข่าวสารครบถ้วน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.5 ค่าใช้จ่ายในการบริการจากสื่อต่าง ๆ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.6 ความสะดวกในการใช้บริการจากสื่อ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. ท่านมีความต้องการได้รับข่าวสารโดยช่องทางใดบ้าง (ระบุ 3 อันดับ โดยกำหนดให้มีความต้องการมากที่สุด = 1)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.ปัญหาและข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรในประเด็นต่อไปนี้หรือไม่					
6.1 สื่อบุคคล					
1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้ามาในพื้นที่น้อย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมลำบากยุ่งยาก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) คำส่งเสริม แนะนำไม่ตรงกับความต้องการของท่าน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ค่อยเข้าใจสภาพปัญหามนพื้นที่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) จดจำคำแนะนำ / ส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ไม่ได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) ความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีน้อย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) ไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้ผู้ฟังได้ทุกคน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.2 สื่อสิ่งพิมพ์					
1) ตัวหนังสือเล็ก ทำให้อ่านลำบาก	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
2) ไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ ขี้เกียจอ่านหนังสือ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) อ่านเฉพาะเรื่องที่สนใจเท่านั้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) สายตาไม่ดี	1	1	-1	0.33	ปรับปรุง
5) อ่านหนังสือไม่ออก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) มีค่าใช้จ่าย เช่น หนังสือพิมพ์ วารสรทางการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) มีอายุสั้น ผู้อ่สนอ่านได้ครั้งเดียวแล้วทิ้งไป	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.3 สื่อมวลชน					
1) คลื่นวิทยุมีน้อย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) มีสัญญาณขัดข้อง มีคลื่นแทรก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) รายการวิทยุและโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการเกษตรมีค่อนข้างน้อย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) เวลาในการรับชมหรือรับฟังไม่ตรงกับเวลาในการออกอากาศ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) ไม่สามารถไต่ถามเรื่องที่ไม่เข้าใจได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) ถ้าพลาดรายการก็ไม่สามารถจะดูหรือฟังได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) รายละเอียดของข้อมูลมีน้อย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.4 สื่ออินเตอร์เน็ต					
1) ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) มีความยุ่งยากในการใช้งาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) อินเตอร์เน็ตในพื้นที่มีน้อย หรือเข้าไม่ถึง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) หน้าจอเล็ก มองตัวหนังสือไม่ชัด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) ไม่ถนัดในการพิมพ์หรือเล่นอินเตอร์เน็ต	1	1	-1	0.33	ปรับปรุง
6) ข้อจำกัดด้านความเร็วของระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) ปวดตา เมื่ออยู่หน้าจอนาน ๆ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร					
2.1 การวางแผนการผลิตของเกษตรกร					
1) วางแผนการเลือกพันธุ์ผักและชนิดผัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
2) วางแผนการปลูกผักให้ได้ผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและตรงกับฤดูกาล	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) สำรวจราคาผักเพื่อใช้ในการวางแผนการปลูกได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) วางแผนในการป้องกันและรักษาโรคได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) วางแผนปริมาณผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) วางแผนการใช้เงินทุนและแรงงานในครัวเรือนให้เพียงพอต่อการผลิตได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) วางแผนช่วงเวลาและการเก็บรักษาผักไว้ให้นานก่อนถึงตลาดและผู้บริโภคได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.2 การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร					
1) นำเทคนิคการเพาะปลูกมาปรับใช้ในการผลิตผักได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) นำเทคนิคและวิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิตมาปรับใช้ในการผลิตผักแต่ละชนิดได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำสารป้องกันศัตรูพืชได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) นำสารชีวภาพมาป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้	0	1	1	0.67	ใช้ได้
5) สร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) พัฒนาช่องทางการตลาดให้เพิ่มมากขึ้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) นำเทคโนโลยีที่ได้รับจากสื่อมาปรับใช้ในการทำการเกษตรของท่านได้อย่างคุ้มค่า	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.3 การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร					
1) นำข่าวสารเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศไปประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
2) นำข่าวสารเกี่ยวกับราคาปัจจัยการผลิตเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการทำการเกษตรได้อย่างแม่นยำขึ้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3)นำข่าวสารเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช มาป้องกันผลผลิตปราศจากโรคและแมลงศัตรูพืชทำลาย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ลดความวิตกกังวลในการตัดสินใจการลงทุนในการทำเกษตรได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) ใช้ข้อมูลข่าวสารมาช่วยแก้ปัญหาที่เกิดในการปลูกผักได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) ใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจในการลงทุนผลิตผักได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) เลือกเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตผักได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.4 การปรับเปลี่ยนทัศนะของเกษตรกร					
1) นำข่าวสารทางการเกษตรมาช่วยสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรต่อไป	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) นำความรู้ด้านการผลิตผัก มาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่ท่านมีอยู่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) เสริมสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการปลูกผักเพิ่มมากขึ้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) ปรับเปลี่ยนทัศนะคติและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตนในการป้องกันอันตรายจาการใช้สารเคมี	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) ปรับเปลี่ยนทัศนะคติการผลิตจากการใช้สารเคมีเป็นการทำการเกษตรอินทรีย์ได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) นำข่าวสารมาปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่รักในอาชีพการทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) นำข่าวสารมาปรับเปลี่ยนทัศนะคติที่ดีระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกรได้	1	1	-1	0.33	ปรับปรุง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3: วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านความรู้ในการผลิต					
1.1 ด้านพันธุ์พืช					
1) การเลือกพันธุ์พืช	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) แหล่งจำหน่ายพันธุ์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) ลักษณะพันธุ์ที่ดี	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.2 ด้านการปลูก					
1) การเตรียมดินปลูก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) การเพาะกล้า	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) การขยายพันธุ์ ได้แก่ กิ่ง ต้น หัว หน่อ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.3 ด้านการดูแลรักษา					
1) การใส่ปุ๋ย สูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับอายุผักและชนิดของผัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช	1	0	1	0.67	ใช้ได้
3) การใช้ยาฆ่าแมลง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) การให้น้ำผัก และช่วงเวลาในการรดน้ำที่ถูกวิธี	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.4 ด้านการเก็บเกี่ยว					
1) วิธีการเก็บเกี่ยวผักที่ถูกต้อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2)ขั้นตอน / วิธีการทำความสะอาดผัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3)การบรรจุ / การรักษาผักหลังการเก็บเกี่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4)การถนอมผักหลังการเก็บเกี่ยวให้เก็บไว้ได้นาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการตลาด					
1) การจัดหาแหล่งตลาด รับซื้อผัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) ราคาจำหน่ายผักในท้องตลาด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) การให้ข้อมูลข่าวสารทางการตลาด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) การสร้างตรายี่ห้อผัก เพื่อให้เป็นที่จดจำของตลาดและผู้บริโภค	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3. ด้านการรวมกลุ่ม					
1) โครงสร้าง การดำเนินงานของกลุ่มและการกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) ข้อมูลข่าวสารการกำหนดกฎระเบียบในการดำเนินงาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) การจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) การสนับสนุนเงินทุนในการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. ด้านวิธีการส่งเสริม					
1) ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสาร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) การตรวจเยี่ยมและการให้คำแนะนำในพื้นที่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) การจัดแปลงสาธิตในพื้นที่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) การจัดฝึกอบรม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) การจัดศึกษาดูงานเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
1) การสนับสนุนเงินทุน / สินเชื่อ และแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) การจัดหาแหล่งพันธุ์ผักที่มีคุณภาพ ให้ผลผลิตสูง และเชื่อถือได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) แหล่งซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชที่มีคุณภาพ ราคาเหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) แหล่งซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่เหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) แหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตผัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
6. ด้านอื่น ๆ					
รูปแบบการเกษตร					
1) เกษตรธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมี ใช้สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) เกษตรอินทรีย์ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี เน้นการใช้อินทรีย์วัตถุ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) เกษตรผสมผสาน มีการจัดการกิจกรรมการผลิตตั้งแต่ 2 ขึ้นไปผสมผสานเกื้อกูลกัน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) เกษตรยั่งยืน เป็นการทำการเกษตรผสมผสานทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่มีความเกื้อกูลกัน	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์

1. แสดงวิธีการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบ Conbach's Alpha Coefficient

ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับ เท่ากับ0.895

Reliability Statistics		
	Conbach's Alpha	**N of Item**
1. การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร	0.885	110
2. การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร	0.861	28
3. ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร	0.858	75
ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	**0.895**	**213**

โดยสามารถแยกการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ได้เป็น 3 ตอน คือ

1) การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

2) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

3) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ตัวแปรและการวัด

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร การวัดตัวแปร และเกณฑ์การคิดคะแนนของตัวแปร ดังนี้

1 ตัวแปรอิสระ

1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ (หญิงและชาย). อายุ (ปี), ระดับการศึกษา (วุฒิการศึกษา), ประสบการณ์ในการปลูกผัก (ปี)

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในขนาดครัวเรือน (คน), จำนวนแรงงานในการปลูกผัก (คน), ลักษณะการถือครองที่ดิน (กรรมสิทธิ์ของตนเอง /เช่า), รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน โดยนับรายได้ทั้งหมดที่ยังไม่มีการหักต้นทุน (บาทต่อเดือน), หนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตรในปัจจุบัน (บาท)

1.3 ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สถานภาพทางสังคม, การเป็นสมาชิกสถาบันกลุ่มของเกษตรกร (ไม่เป็นสมาชิก และเป็นสมาชิก), การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน (เป็นประจำ บางครั้งและไม่เคย)

1.4 การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน และสื่ออินเตอร์เน็ต (ความถี่ สถานที่ ช่วงเวลา และระยะเวลาในการเปิดรับ) การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร คือ ระดับการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร (ใช้ประโยชน์มาก, ใช้ประโยชน์น้อย และไม่ได้ใช้ประโยชน์เลย)

2 ตัวแปรตาม

2.1 ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร โดยวัดจากตัวชี้วัดระดับความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร (ความต้องการมาก, ความต้องการน้อย และไม่ต้องการ) โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วยด้านความรู้ในการผลิต, ด้านการตลาด, ด้านการรวมกลุ่ม, ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม, ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และด้านการเกษตรทางเลือก

3 เกณฑ์การคิดคะแนนของตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคิดคะแนนของตัวแปร ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

1) เพศ

กำหนดให้	เพศหญิง	= 1	คะแนน
	เพศชาย	= 2	คะแนน

2) อายุ

กำหนดให้ เป็นค่าตัวเลขที่ได้ตามอายุจริง

3). ระดับการศึกษา

กำหนดให้ ไม่ได้ศึกษา = 1 คะแนน
ประถมศึกษาปีที่ 4 = 2 คะแนน
ประถมศึกษาปีที่ 6 = 3 คะแนน
มัธยมศึกษาปีที่ 3 = 4 คะแนน
มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. = 5 คะแนน
ปวส. หรือ อนุปริญญา = 6 คะแนน
ปริญญาตรี = 7 คะแนน
สูงกว่าปริญญาตรี = 8 คะแนน

4) ประสบการณ์ในการปลูกผัก

กำหนดให้ เป็นค่าตัวเลขตามประสบการณ์ในการปลูกผักจริง

5) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

กำหนดให้ เป็นค่าตัวเลขตามจำนวนสามาชิกในครัวเรือนจริง

6) จำนวนแรงงานในการปลูกผัก

กำหนดให้ เป็นค่าตัวเลขตามจำนวนแรงงานในการปลูกผักจริง

7) จำนวนที่ดินถือครองทั้งหมด

กำหนดให้ เป็นค่าตัวเลขตามจำนวนที่ดินถือครองทั้งหมดจริง

8) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน

กำหนดให้ เป็นค่าตัวเลขตามรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนจริง

9) หนี้สินของเกษตรกร

กำหนดให้ เป็นค่าตัวเลขตามหนี้สินของเกษตรกรจริง

10) ดำรงตำแหน่งทางสังคมในชุมชน

กำหนดให้ เป็นค่าตามดำรงตำแหน่งทางสังคมในชุมชนจริง
ไม่มีสถานภาพเป็นผู้นำทางสังคม = 1 คะแนน
ผู้นำองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น = 2 คะแนน
ผู้นำกลุ่ม = 3 คะแนน

11) การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

กำหนดให้ ไม่เป็นสมาชิก = 1 คะแนน
เป็นสมาชิก = 2 คะแนน

12) การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน

กำหนดให้ เป็นประจำ = 1 คะแนน
บางครั้ง = 2 คะแนน
ไม่เคยๆ = 3 คะแนน

13) การย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ

กำหนดให้ มี = 1 คะแนน
ไม่มี = 2 คะแนน

14) การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรและการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าตัวเลข ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

กำหนดให้เป็นคะแนนเฉลี่ยความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน11 ข้อ โดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ทุกวัน	= 1	คะแนน
2 – 3 ครั้ง /สัปดาห์	= 2	คะแนน
4 – 5 ครั้ง /สัปดาห์	= 3	คะแนน
สัปดาห์ละครั้ง	= 4	คะแนน
เดือนละครั้ง	= 5	คะแนน

กำหนดให้เป็นคะแนนเฉลี่ยสถานที่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน11 ข้อ โดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ไร่ /สวนผัก	= 1	คะแนน
บ้าน	= 2	คะแนน
ร้านค้า	= 3	คะแนน
หอกระจายเสียงของหมู่บ้าน	= 4	คะแนน
หน่วยงานราชการ	= 5	คะแนน

กำหนดให้เป็นคะแนนเฉลี่ยช่วงเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน11 ข้อโดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

05.00 – 09.00 น.	= 1	คะแนน
09.01 – 12.00 น.	= 2	คะแนน
12.01 – 13.00 น.	= 3	คะแนน
13.01 – 17.00 น.	= 4	คะแนน
17.01 – 19.00 น.	= 5	คะแนน
19.01 – 24.00 น.	= 6	คะแนน

กำหนดให้เป็นคะแนนเฉลี่ยระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน11 ข้อ โดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ต่ำกว่า 15 นาที	= 1	คะแนน
15 –30 นาที	= 2	คะแนน
30 –60 นาที	= 3	คะแนน
1 – 2 ชั่วโมง	= 4	คะแนน
มากกว่า 2 ชั่วโมง	= 5	คะแนน

การใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

กำหนดให้เป็นคะแนนเฉลี่ยการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตร ในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 24 ข้อ โดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ไม่ได้ใช้ประโยชน์	= 0	คะแนน
ใช้ประโยชน์น้อย	= 1	คะแนน
ใช้ประโยชน์มาก	= 2	คะแนน

3.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม คือ ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ดังนี้

ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

กำหนดให้เป็นคะแนนเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 75 ข้อ โดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ไม่ต้องการ	= 0	คะแนน
มีความต้องการน้อย	= 1	คะแนน
มีความต้องการมาก	= 2	คะแนน

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการทำวิจัย

สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
นายวิชัย มนตรี

สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
นายสว่าง คิมอิ่ม

สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
นางเพียร แซ่วุ่น

สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
นายถิ้น ศรีจันทร์งาน

สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
นายสนาม กิ่มแอม

สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
นายประเสรฐ ศรีเกษตรกูล

ภาพการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
ที่มา : ผู้วิจัย วันที่ 1 มีนาคม –31 มีนาคม 2560

การเตรียมพื้นที่ปลูกผัก

แปลงปลูกต้นหอม

การดูแลรักษา กำจัดวัชพืชในแปลงผัก

การดูแล รดน้ำผัก

การเก็บเกี่ยวผัก

การเก็บเกี่ยวผลผลิต ผักชีที่ปลูกร่วมกับพริก

ภาพกระบวนการปลูกผักตลอดจนการเก็บเกี่ยวผลผลิต
ที่มา : ผู้วิจัย วันที่ 1 มีนาคม –31 มีนาคม 2560

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวเสาวณีย์ เล็กบางพง

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5810620032

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	สถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2557

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ทุนอุดหนุนวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน